

Liubomir CHIRIAC
Vlad CATLABUGA

Victor MOCANU
Olga MÎNZATU

Biblioteca IDIS „Viitorul”

O antologie de practici de succes a comunităților din municipiul Chișinău

Best Practices Anthology of communities from municipality of Chisinau

Institutul pentru
Dezvoltare și Inițiative
Sociale (IDIS) „Viitorul”
www.viitorul.org

CUPRINS

Introducere	5
--------------------------	---

Secțiunea 1. Buna Guvernare: parteneriate comunitare de succes

1. Crearea instrumentelor de comunicare cu cetățenii prin intermediul paginii web a localității www.colonita.md și a ziarului local.....	11
2. „Împreună reușim” – proiect de antreprenoriat social în comuna Grătiești”	16
3. Îmbunătățirea condițiilor de studii în gimnaziul nr. 93 din satul Hulboaca, comuna Grătiești	22

Secțiunea 2. Managementul strategic al comunităților locale

1. Amenajarea terenului sportiv și de agrement al școlii primare din comuna Budești și a spațiului aferent	28
2. Organizarea serviciului de salubritate în comuna Tohatin.....	38
3. Asigurarea tehnică a evacuării deșeurilor menajere în orașul Cricova	44
4. Salubritatea orașului Durlăști	48
5. Reparația blocului alimentar al instituției preșcolare nr. 2 din orașul Durlăști	52
6. Reparația capitală a instituției preșcolare nr. 224 din comuna Cruzești	57
7. Reparația capitală a Gimnaziului nr. 75 din comuna Cruzești	63
8. Amenajarea terenurilor de joacă pentru copii din comuna Ciorescu	68
9. „Mens sana in corpore sano”. Construcția unui stadion de mini fotbal din comuna Ciorescu	73
10. Construcția gardului cimitirului în satul Condrița	79
11. Reparația capitală a Gimnaziului nr. 99 și a Liceului Teoretic din comuna Trușeni cu schimbarea geamurilor și ușilor	83

Secțiunea 3. Dezvoltarea economică locală: realizări și performanțe

1. „Tinerii antreprenori în noua Europă”: proiect-pilot în R. Moldova	87
2. Elaborarea unui film documentar „Vadul lui Vodă” în scopul atragerii turiștilor și investițiilor în orașul Vadul lui Vodă, mun. Chișinău”	97

Secțiunea 4. Eficientizarea energiei și îmbunătățirea infrastructurii locale

1. Conservarea energiei termice la grădinița „Viorel și Viorica”
din comuna Budești, mun. Chișinău 105
2. Construcția edificiului Primăriei comunei Cruzești 114
3. Construcția sistemului de canalizare din strada Mihai Sadoveanu
din orașul Durlești 119
4. Construcția sistemului de canalizare într-un sector particular
din orașul Vatra 123
5. Modernizarea infrastructurii a comunei Stăuceni, mun. Chișinău 127
6. Construcția rețelelor de canalizare în orașul Vadul lui Vodă,
mun. Chișinău 134
7. Reconstrucția drumurilor în orașul Vadul lui Vodă, mun. Chișinău 140
8. Construcția unei fântâni arteziene în orașul Cricova 146
9. Schimbarea geamurilor la liceul teoretic „A. Mateevici”
din orașul Cricova 151
10. Renovarea fântâni arteziene și construcția traseului nou
pentru aprovizionarea cu apă a locuitorilor satului Trușeni 155

CONTENTS

Introduction 8

Section 1. Good governance

1. Development of communication tools with citizens via the locality
web site www.colonita.md and the local newspaper 14
2. “Together we will be successful” – social-entrepreneurship
project in the commune Gratiesti 20
3. Upgrading the conditions to study for lower secondary school
No. 93 students in the village of Hulboaca, commune Gratiesti 26

Section 2. Strategic Management of Local Community

1. Designing the sports field and recreation area of primary
school of Busdesti and the adjacent territory 36
2. Set up local service for sanitation 42

3. Technical assistance with removal of domestic waste	47
4. Sanitation services for Durlesti town	50
5. Renovation of kitchen building of preschool institution No. 2.....	55
6. Major Renovation of preschool building institution No. 224	61
6. Major Renovation of Lower Secondary School No. 75	66
7. Setting up playgrounds for children	71
8. Building a mini football stadium	77
9. Building of fence for the cemetery in the village of Condrita	81
10. Major renovation of lower secondary school No. 99 and the High School.....	85

Section 3. Local economic development: achievements and performance

1. Young entrepreneurs in New Europe – pilot-project in the Republic of Moldova.....	95
2. Development of a documentary „Vadul lui Voda” with a view to attracting tourists and investments to the town of Vadul lui Vodă, municipality of Chisinau	103

Section 4. Making energy more efficient and improving local infrastructure

1. Conservation of thermo-energy at the kindergarten “Viorel si Viorica” in the commune of Budesti, municipality of Chisinau.....	112
2. Building the Town Hall Premises of Cruzesti Municipality.....	117
3. Building a sewerage system for the domestic waste and residue on the str. M. Sadoveanu in the town Durlesti	122
4. Building a sewerage in an area of private residences	126
5. Upgrading the infrastructure of Stauceni commune, municipality of Chişinău	132
6. Building of sewerage system in the Town of Vadul-lui-Voda, municipality of Chisinau”	138
7. Reconstruction of roads in the town of Vadul-lui-Voda in the municipality of Chisinau	144
8. Building of a underground water well in the town of Cricova	149
9. Changing windows in the theoretical high school ”A.Mateevici”	153
10. Renovation of underground water well. Building a new pipeline for supply of drinking water to the village people of Truseni comune.....	158

Introducere

În prezent, după cum se știe, o bună parte din cei mai energici și dinamici cetățeni ai Republicii Moldova, muncesc în țările din Europa de Vest. Unii redescoperă cum e să fii fermier adevărat, iar alții redescoperă cum e să fii muncitor competitiv. Și pentru unii, și pentru alții aspirațiile de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană sunt benefice: atât fermierii, cât și muncitorii moldoveni reîntorși acasă își doresc acest lucru, vor lucra nu mai prost ca în Occident, cu aceeași intensitate și cu aceleași cerințe și standarde față de lucrul efectuat și produsul final, care noi toți ni-l dorim să se poată vinde și să fie apreciat pe marea piață europeană.

De altfel, conform sondajului realizat de IDIS „Viitorul” în luna septembrie 2011, circa 59% dintre moldoveni sunt gata să voteze duminica viitoare pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Acest fapt ne demonstrează că majoritatea cetățenilor susțin procesul de integrare europeană. Dar până va veni Europa la moldoveni, au ajuns moldovenii în Europa. Sunt aproape un milion de moldoveni care muncesc în străinătate. Ei încep să înțeleagă că aderarea țării noastre la Uniunea Europeană nu este în sine un miracol ci reprezintă, de fapt, un efort continuu pe calea reformelor.

În așa fel, odată cu banii câștigați și trimiși acasă, moldovenii mai „transmit” și promovează și o altfel de cultură a muncii, o altfel de mentalitate și atitudine față de valori, tradiții și modernism. Nu în zadar interesul moldovenilor pentru UE este destul de mare. Dar cu regret informația despre UE nu este suficientă. Astfel, la întrebarea: „Considerați ca aveți informație suficientă despre UE?”, numai 28% spun „da”. Circa 50% dintre respondenți spun „nu”, iar 22% pur și simplu „nu știu”. Concluzia este simplă: cetățeanul nu are suficientă informație despre situația din UE. Spre regret, foarte puțin s-a făcut în vederea edificării societății informaționale din țara noastră. Societatea noastră e divizată, stratificată, pe grupuri sociale, etnii, vârste, categorii de pregătire etc. Atât un program național de informare, cât și un program local care să ia în considerare aceste stratificări, ar fi mai mult decât necesar pentru cetățenii noștri.

În prezent, comunitățile rurale din Republica Moldova, se află la cumpăna între tradiție și modernitate, cu balanța, credem noi, înclinată, totuși, spre modernitate. Unele comunități ne demonstrează că și în condițiile existente pot soluționa pozitiv conflictul dintre tradiție și modernitate. Aproape în fiecare localitate se pot identifica practici de succes cu accente majore pe modernitate: instituții publice frumoase, școli renovate, drumuri asfaltate, agricultură modernă, comerț civilizată etc.

Fostul țăran moldovean, care practica mai mult ocupații rurale, destul de dificil, dar se transformă în prezent într-un alt actor social, *fermierul moldovean*, care încă lent, dar sigur devine un profesionist în producție agricolă. Inclusiv în comunitățile din municipiul Chișinău se utilizează tot mai mult tehnologii performante și tehnică agricolă modernă, se obțin nu numai roade înalte la hectar dar și calitatea produselor agricole crește. Autoritățile locale fac eforturi deosebite pentru a moderniza comunitățile. În satele respective tot mai pronunțat se înregistrează economii locale dezvoltate, se modernizează infrastructura, se renovează sistemele de apeduct și canalizare, se construiesc școli și grădinițe moderne, se deschid complexe sportive și de agrement noi etc.

În Republica Moldova nu există o continuitate a aleșilor locali și chiar a funcționarilor publici. De fiecare dată după desfășurarea alegerilor locale circa 70% - 75% din foștii aleși locali se schimbă. În felul acesta, în situația nou creată, abilitățile și cunoștințele obținute de către foștii aleși locali, pe parcursul mai multor ani, rămân nevalorificate.

În contextul respectiv, nu rămâne altceva de făcut decât organizarea atât a unor noi cursuri, training-uri privind funcționalitatea sistemului administrativ pentru noii aleși locali și funcționarii publici precum și activități de promovare a practicilor de succes care au avut un impact deosebit asupra dezvoltării comunității. Anume la acest subiect, *practici de succes*, ne vom opri mai detaliat.

Este necesar să menționăm că practicile de succes din administrația publică locală de la noi din țară nu întotdeauna pot fi la nivelul cerințelor ori standardelor occidentale. Prin această Antologie de bune practici am încercat să adunăm ideile, inovațiile, inițiativele sociale și chiar cele tehnice care au schimbat lucrurile spre bine și au cultivat speranțe cetățenilor că, împreună, se poate de făcut mai multe.

Astăzi avem totuși multe probleme locale de rezolvat. De multe ori, incapacitatea unor lideri de a soluționa problemele locale, ca și a ciobanului moldovean din celebra noastră „Miorița” se explică prin capacitatea lui de a „lua lucrurile așa cum sunt”, fără a întreprinde ceva pentru a le schimba spre bine. „A lua lucrurile așa cum sunt” este aparent o trăsătură caracteristică, atribuită moldovenilor în general, inclusiv pentru unii lideri din administrația publică locală. Nici nu este de mirare că, primarii moldoveni se plâng în continuare de efectele „celebrei balade”: *Ce putem face noi? Cine ne întreabă pe noi? De ce ar trebui eu să risc? Cu ce scop ar trebui să mă consum mai mult ca alții?* În linii mari, ceea ce ni se întâmplă, ni se datorează. Iar acceptarea de către lideri, ori mai exact, de unii primari, consilieri și funcționari publici, a unei conjuncturi, nu aduce la soluționarea problemelor din comunitate.

În prezent administrația publică locală din Republica Moldova se află în permanență sub presiunea dură a multitudinilor de probleme socio-economice. În condițiile lipsei cronice de resurse materiale și financiare identificarea unor soluții locale la problemele existente, de cele mai multe ori, depinde de creativitatea, profesionalismul și inteligența liderilor locali, care și în condiții extreme găsesc un alt mod, neașteptat dar eficient, de a rezolva problemele acumulate în timp. De cele mai multe ori pentru a rezolva o problemă mai veche sunt folosite instrumente și abordări noi, identificate în premieră de înșiși liderii locali, care întrunesc elemente inovatoare, efort analitic și multă inteligență umană. Rezolvarea unei probleme semnificative la nivel local, atrage după sine consecințe pozitive imediate: încrederea că totuși se poate, îmbunătățirea calității vieții, cultivarea unui sentiment de satisfacție, încrederea că lucrurile se pot mișca spre bine. În conceptul promovat de IDIS „Viitorul” practica de succes trebuie să conțină următoarele elemente semnificative:

1. Elementul inovațional

Altfel spus, practica de succes s-a constituit în baza creativității și ideilor inovatoare generate de liderii locali ori de cei mai activi și dinamici actori din localitate, care depășesc cadrul vechi și stereotipurile formate și, în același timp, permit soluționarea unei probleme locale care are un impact deosebit asupra calității vieții din comunitate.

2. Elementul eficienței

Eficiența practicii presupune ca impactul obținut să depășească cu mult resursele acumulate și investite pentru atingerea obiectivului propus. Tot odată, în contextul respectiv, prestarea serviciilor publice, care au conexiune cu practica de succes, cresc din punct de vedere calitativ, devin mai accesibile pentru cetățenii din comunitate și se bazează pe respectul drepturilor omului și egalității de gen.

3. Elementul durabilității

Aceasta presupune ca beneficiile produse, în urma aplicării acestei practici, să fie de lungă durată, pe o perioadă semnificativă de timp și să crească în importanță. Din acest punct de vedere este necesar să se țină cont și de influența factorilor externi, care nu întotdeauna sunt favorabili durabilității practicii respective. În afară de aceasta, în opinia noastră, beneficiile socio-economice ale practicii, în primul rând, trebuie să justifice costurile implicate în implementarea practicii de succes, și tot odată, ulterior, să contribuie la autofinanțarea practicii pe termen lung.

4. Elementul multiplicabilității

Multiplicabilitatea, în esență, presupune oportunitatea de a fi aplicată și în alte situații ori chiar alte comunități cu condiția că generează aceleași beneficii și are același impact asupra dezvoltării comunității, chiar dacă unele elemente trebuie să fie ajustate la condițiile și cerințele altor realități.

Prezenta Antologie vine în întâmpinare reprezentanților administrațiilor publice locale care doresc să se documenteze și să implementeze unele din practicile de succes într-o manieră creativă, oferind un cadru adecvat participării cetățenilor la deciziile care ar putea influența bunăstarea comunității din care fac parte. Această publicație, credem noi, este o continuare firească a activităților desfășurate în cadrul proiectului „Viitorul european al municipiului Chișinău”, implementat de IDIS Viitorul, cu sprijinul financiar al Fundației Hanss Seidel. Realizarea publicației respective a fost posibilă datorită eforturilor experților IDIS Viitorul precum și ale reprezentanților administrațiilor publice locale, din municipiul Chișinău, care și-au manifestat constant interesul și capacitatea creatoare. Antologia respectivă cuprinde patru secțiuni:

Secțiunea 1. Buna Guvernare: parteneriate comunitare de succes

Secțiunea 2. Managementul strategic al comunităților locale

Secțiunea 3. Dezvoltarea economică locală: realizări și performanțe

Secțiunea 4. Eficientizarea energiei și îmbunătățirea infrastructurii locale

În fiecare din cele patru secțiuni se regăsesc practici de succes provenind din 14 primării din municipiul Chișinău: Budești, Cruzești, Condrîța, Ciorescu, Cricova, Colonița, Durlești, Grățiești, Stăuceni, Trușeni, Tohatin, Vatra, Vadul lui Vodă. Practicile respective, din punctul nostru de vedere, sunt inovatoare și eficiente, au reușit să demonstreze că inițiativele locale, bine gândite și implementate pragmatic aduc plus valoare în procesul de dezvoltare comunitară.

Reprezentanții administrațiilor publice locale care vor apela la această antologie și vor lua cunoștință de practicile de succes din comunitățile respective vor putea să se inspire pentru a implementa unele din ele ori pentru a elabora modele reușite și performante în localitățile lor. În felul acesta, credem noi, guvernarea locală va deveni una performantă și va duce nemijlocit la dezvoltarea comunităților locale iar în ultima instanță la creșterea calității vieții cetățenilor.

Liubomir CHIRIAC,
Director executiv,
IDIS „Viitroul”

Introduction

To date, as it is known, a big part of those citizens of Republic of Moldova who are full of energy and who are dynamic work in the Western European countries. Some people discover again what it means to be a real farmer, while others discover again what it means to be a competitive worker. For all these people the aspiration to join the European Union are beneficial: both Moldovan farmers and workers once they arrive home (and many people want to come home) they will not work worse than they did in the Western countries, they will work at the same capacity and will meet the same requirements and standards regarding the final result and work accomplished that we all want to have in the shops and to be in demand on the large market of Europe.

In fact, according to a survey conducted by IDIS „Viitorul” in September 2011, about 59% of Moldovans are ready to cast their votes on a next Sunday for the accession of Moldova to the European Union. This fact proves that the major part of citizens support the European integration process. But until Europe reaches Moldova, Moldovans have reached Europe. There are about one million Moldovans working abroad. They start realizing that the accession of our country to the European Union is not a miracle, but in fact it represents a continuous effort with regard to reforms.

Thus, while sending money home, Moldovans also “send” and promote another culture of work, another way of thinking and another attitude towards values, traditions and modernism. Moldovans are interested in what is happening in EU. But regrettably the information about EU is not sufficient. Thus, when asked “In your opinion, do you think you have enough information about the EU?”, only 28% say “yes”. About 50% of respondents say “no”, while 22% just do not know. The conclusion is simple: the average citizen does not have enough information about the situation in the EU. Regrettably, it has been done very little in order to build an information society in our country. Our society is divided, stratified by social groups, ethnicities, educational categories, etc. Both a national program for raising awareness as well as local program for awareness, based on these strata, would be more than enough for our citizens.

At present, the rural communities in the Republic of Moldova, are at a crossroad between tradition and modernity, and the scales we believe lean towards modernity. Some communities prove to us that even under existent conditions, they can deal with the conflict between tradition and modernity. Almost in each community some good practices can be identified that are focused on modernity: public institutions that are well taken care of, renovated schools, paved roads, modern farming, civilized trade, etc.

The former Moldovan peasant who had a rural way of living, with difficulty, but undergoing change so as to become another kind of social actor, namely a Moldovan farmer, who slowly but steadily becomes a professional in farming. The use of high performance technologies and modern farm machinery becomes more frequent even in the communities within the municipality of Chisinau. The yield per hectare is high and the quality of farm produce is on the rise. Local authorities work hard to bring development to the communities. In those villages there is strong the local economic development, the infrastructure is upgraded, the water pipelines and the sewerage systems are renovated, new schools and kindergartens are built, new recreation centers and sports complexes are opened, etc.

In the Republic of Moldova there is no continuity of local elected representatives and even continuity of the public servants. Each time after local elections occur, about

70%-75% of former local elected officials are replaced. Thus, due to the situation created, the skills created and knowledge provided to the former local elected officials over several years will remain without use. In this context, the only way out is to conduct other training courses on the functionality of administrative system for the newly elected local officials and public servants and concurrently to promote those best practices that had a special impact on community development. It is this subject, namely best practices, that we will approach in more detail.

It should be mentioned that best practices in the local public administration in our country are not always as good as the best practices in the western countries. With the help of this anthology of best practices we tried to put together ideas, innovations, social initiatives and technical initiatives that have had a good impact and have given hope to the citizens that if we join forces we will manage to do more.

To date, we still face issues at a local level. Oftentimes, the lack of capacity of some leaders to settle local issues like the Moldovan shepherd in the famous ballad “Miorita” derives exactly from his ability “to accept reality as it is”. „To accept reality as it is”, without doing something to change for better is apparently a characteristics attributed to all Moldovans including to some leaders of local governments. It is not surprising that mayors complain about the effects of the “famous ballad”: What can we do? Who is interested in what we think? Why should I risk? Why should I lose more energy than the others? On the whole, what happens to us is our responsibility. While the fact that some leaders, more precisely some mayors, councilmen and public servants accept some circumstances, will not settle the issues faced by the community.

Presently, the local governments in the Republic of Moldova are under strong pressure of many social and economic problems. Under conditions of permanent lack of resources and finances, identifying some local solutions to existent issues mostly depends on the creativity, professionalism and intelligence of local leaders, who under extreme conditions find another way to settle issues, which is unusual but efficient. Many times in order to settle an old issues new approaches and tools are applied, approaches identified for the first time by the leaders themselves that entail innovative elements, analytical effort and a lot of human intelligence. The settling of a significant issue at the local level, has positive immediate consequences: the belief that it is still possible, improvement of quality of life, feeling of satisfaction, trust that things can improve. The concept of best practices promoted by IDIS „Viitorul” should contain the following significant elements:

1. Innovational element

In other words, the best practice was set up based on creativity and innovative ideas generated by local leaders or by those most active and dynamic local actors who go beyond the old frame and old stereotypes and concurrently allow for the settling of a local problem that will consequently have a significant impact on quality of life of people in the community.

2. Efficiency element

The efficiency of the practice implies that the obtained impact should exceed the acquired resources and should be invested in order to achieve the expected goal. Concurrently, the delivery of public services that are related to the best practice will improve with regard to quality, will become more accessible for the citizens in the given community and is based on the respect for human rights and gender equality.

3. The sustainability element

This implies that the benefits produced as a result of application of this practice should last over a long period of time and in time to become even more important. From this standpoint it is necessary to take into account the external factors which are not always favourable for the sustainability of a given practice. Besides that, in our opinion the social and economic benefits of the given practice firstly should justify the costs involved in the implementation of the best practice and afterwards contribute to the self-financing of the practice over the long term.

4. Multiplying element

Multiplying in essence implies the opportunity to be applied also in other situations or even other communities on condition that it generates the same benefits and has the same impact on the community development even though some elements should be adjusted to the conditions and requirements of other realities.

This Anthology has the goal to meet the needs of local government representatives who wish to inform themselves and implement some of the best practices in a creative manner providing a the adequate environment for participation of citizens in the decision that could influence the welfare of the community that they live in. We believe that this publication is a follow-up of the activities carried out as part of the project „The European Future of Chisinau municipality”, implemented by IDIS Viitorul, with financial support from Hanss Seidel Foundation. The publishing of this publication was done by the joint efforts of IDIS experts as well as the representatives of local governments from the municipality of Chisinau who were permanently interested and contributed with their creativity. The Anthology consists of four sections:

Section 1. Good Governance: best community partnership

Section 2. Strategic management of local communities_

Section 3. Local economic development: accomplishments and performances

Section 4. Making energy more efficient and improving local infrastructure

In each of these 4 sections there are best practices that come from 14 municipalities within the municipality of Chisinau: Budesti, Cruzesti, Condrița, Ciorescu, Cricova, Colonita, Durlesti, Gratiesti, Stauceni, Truseni, Tohatin, Vatra, Vadul lui Voda. These practices, in our opinion, are the most innovative ones and most efficient, that have managed to prove that local initiatives well thought and implemented with pragmatism add value to the community development process.

The representatives of the local governments who will apply for this anthology and will get acquainted with the best practices from those communities will be able to borrow experience so as to implement some of them in order to develop better models in their localities. We believe that in such a way the local governance will become better and will lead to development of local communities and ultimately to the increase in the quality of life of citizens.

Liubomir CHIRIAC,
Executive Director,
IDIS „Viitroul”

Categoria I	Buna guvernare: parteneriate comunitare de succes
Denumirea practicii nr.1	„Crearea instrumentelor de comunicare cu cetățenii prin intermediul paginii web a localității și a ziarului local www.colonita.md ”

1. Din sumar

Crearea și menținerea platformei de comunicare dintre APL Colonița și locuitorii satului prin intermediul paginii web a localității www.colonita.md și a ziarului local „www.colonița.md”. Proiectul dat a contribuit la creșterea nivelului de informare a locuitorilor localității, creșterea nivelului de transparență a activității APL și a stimulării participării cetățenilor în procesul decizional

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: com. Colonița, mun. Chișinău

Populația: 3500 de locuitori

Primar: Angela Zaporojan

Actorii implicați: grupul de inițiativă, administrația primăriei com. Colonița

Perioada de implementare: 2007–2011

Primarul din perioada de implementare: Gheorghe Calancea

2. Descrierea problemei

Problema pe care am intenționat s-o soluționăm prin intermediul acestei practici se identifică prin următoarele:

- nivel scăzut de informare a locuitorilor localității;
- nivel scăzut de transparență a activității APL;
- nivel scăzut de participare a cetățenilor în procesul decizional.

Această problemă persistă de mai mult timp și s-a accentuat odată cu reformele democratice din primăvara anului 2009. Tentative de informare a locuitorilor localității au fost: editarea și distribuirea ziarului local „ECO” (2007-2008) și crearea unui blog al localității la finele anului 2008.

Marea majoritate a locuitorilor satului a fost afectată de această problemă. Confirmarea a fost perioada electorală a alegerilor generale locale 2011.

Consecințe grave ar fi avut problema pentru comunitate, dacă nu ar fi fost soluționată prin implementarea acestei practici și anume, menținerea nivelului scăzut de informare a locuitorilor, nivel scăzut de transparență a activității APL.

3. Descrierea practicii

Beneficiarii sunt locuitorii comunei Colonița și persoanele din Colonița care temporar locuiesc în afara țării.

Beneficiari direcți sunt cca. 150 vizitatori unici care zilnic accesează pagina web și 700 de gospodării care primesc lunar ziarul satului.

Implementarea a început prin colaborarea dintre un grup de inițiativă și primăria din localitate. În anul 2007 primăria din Colonița a alocat mijloace financiare pentru editarea și multiplicarea buletinului informativ al satului „ECOU”. Buletinul informativ conținea informații

despre evenimentele din localitate, despre activitatea APL. În octombrie 2008, grupul de inițiativă a lansat blogul localității colonita.ucoz.com unde era plasată informația din „ECOU”. De asemenea erau postate și materiale foto și video.

În vara anului 2010, grupului de inițiativă i s-au alăturat alți locuitori ai localității, care au venit cu inițiativa de extindere a platformei web a localității. Din surse financiare personale a fost achiziționat domeniul www.colonita.com și au fost achitate servicii de host. A fost creată o nouă pagină web a localității, informația fiind grupată în rubrici. Pe pagina web nou creată au fost plasate documente publice ale Consiliului Sătesc Colonița și ale Primăriei. Pagina web a localității a fost lansată oficial cu ocazia sărbătorii hramului localității, în data de 21 septembrie 2010.

Actorii care au participat la planificarea și realizarea practicii sunt APL Colonița, grupul de inițiativă, ONG „Satul Nou”, 3 agenți economici locali.

Problemele neașteptate pe care le-am întâlnit în procesul de realizare a practicii au fost următoarele:

- birocrație excesivă din partea APL,
- înrădăcinarea stereotipurilor birocratice și a celor legate de căile de comunicare,
- scăderea nivelului de motivare a grupului de inițiativă,
- lipsa unei stabilități financiare a practicii.

Sporirea nivelului de comunicare cu APL a fost realizat prin utilizarea prevederilor legale și înaintarea solicitărilor în formă scrisă. Motivarea a fost menținută pe baza rezultatelor pozitive ale practicii.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

Rezultatele la nivel de comunitate sunt următoarele:

Schimbări cantitative:

Pagina web:

- peste 9000 vizitatori unici pe perioada a 10 luni;
- peste 20000 vizite pe perioada a 10 luni;

- recordul de 689 vizite înregistrat în data de 6 iunie 2011 (rezultatele alegerilor locale);
- peste 330 de materiale postate;
- peste 1150 de comentarii la materialele postate, comentarii lăsate de vizitatori;
- Buletinul informativ editat și distribuit gratuit din anul 2007 (cu întrerupere);
- relansată editarea în septembrie 2010;
- am asigurat financiar multiplicarea în tiraj lunar de 500 exemplare pentru 12 luni;

Schimbări calitative:

- creșterea nivelului de transparență a activității APL;
- creșterea nivelului de informare a locuitorilor. Dovada acestui fapt o reprezintă răsturnarea de situație în cazul turului II a alegerii primarului localității (I tur: 42,39% vs. 24,35%, II tur: 48,98% vs. 51,92%). Decizia locuitorilor de acordare a votului a fost luată în baza informării sporite asupra concurenților, informații asigurate prin intermediul acestei practici.

5. Cost / implicații financiare ale implementării

- **Bugetul APL:**
Anul 2007 – 2700 lei, anul 2010 – 900 lei, anul 2011 – 2500 lei
- **Cofinanțări:**
Agenți economici: cca 5000 lei
- **Alte contribuții:**
Grupul de inițiativă: muncă neremunerată în valoare de peste 10 000 lei

6. Elemente inovatoare

Elementul inovativ este faptul că pagina web a localității și buletinul informativ sunt administrate în totalitate de către grupul de inițiativă. Prin accesarea domeniului www.colonita.com se încarcă conținutul paginii web www.colonita.com, care este privat. În acest mod, grupul de inițiativă a acordat un serviciu comunității prin crearea și administrarea paginii web și a ziarului, dar în același timp a exclus posibilitatea de cenzură din partea APL asupra materialelor publicate.

Prin utilizarea acestei practici, Grupul de inițiativă a practicii date este gata să împărtășească experiența sa, colegilor din restul suburbiilor municipiului Chișinău.

8. Lecții învățate

Principala lecție învățată este „dacă se dorește cu adevărat realizarea unei inițiative și se alege calea cea mai eficientă, apoi rezultatele obținute sunt un element puternic de motivare pentru continuarea inițiativei”.

Această practică a fost preluată indirect de către colegii de la ONG „Generația Mea” care au preluat domeniul www.gratiesti.md, au creat și administrează pagina web oficială a localității Grătiești.

Considerăm foarte importantă stabilirea unui mecanism de efectuare a schimbului de bune practici în municipiul Chișinău, la care suntem gata să participăm. Am fi foarte interesați de a participa și la un schimb de experiențe de bune practici ale localităților din republică, dar și din țările învecinate.

9. Schimb de experiențe cu alte comunități

Administrația Primăriei Colonița a promovat practicile în măsura posibilităților. Includerea acestui proiect în lista Bunelor Practici reprezintă o posibilitate extraordinară de a transmite experiența acumulată altor autorități locale din raza municipiului Chișinău.

10. Promovarea proiectului

Schimbul intensiv de bune practici este extrem de important, atât la nivelul municipiului Chișinău, cât și la nivel de țară. Implementarea unor proiecte și perseverarea în implementarea unor politici sociale necesită timp și eforturi majore. Schimbul de experiență între APL permite atât eficientizarea timpului, a resurselor și a potențialului, cât și diminuarea și eliminarea diverselor riscuri care pot să apară în procesul implementării proiectelor.

Category:

Transparency and communication with citizens

Name of practice No.1:

Development of communication tools with citizens via the locality web site www.colonita.md and the local newspaper

OUTLINE:

Practice implementation started through the cooperation between an initiative group and the local municipality. In the year 2007, there have been allocated funds by the municipality of Colonița for the publishing and multiplication of vil-

Locality: com. Colonița, municipality of Chisinau

Population: 3500 residents

Mayor: Zaporojan Angela

Actors involved: initiative group, municipality of commune Colonița

Implementation time period: 2007–2011

Mayor during the implementation period: Gheorghe Calancea

lage newsletter called “ECOUC”. The newsletter contains information about the events in the locality, about the Local Government. In October of 2008, the initiative group has launched the local blog colonita.ucoz.com where the information from the newsletter “ECOUC” would be posted. Also, various pictures and information have been posted.

In the summer of 2010, the initiative group has been joined by other residents of this locality who launched the initiative to expand the web platform of the locality. From personal financial sources, the domain www.colonita.com and hosting services were bought. A new web site was created; the information was divided by columns. On the newly-created website public documents of the Colonita Village Council and the municipality were posted. The web site of the locality was officially launched on the occasion of Village Day Festival, on September 21, 2010.

OUTPUTS:

Quantitative changes:

Web site:

- over 9000 unique visitors over the period of 10 months
- over 20000 visit over the period of 10 months
- the record of 689 visits registered on June 6, 2011 (local election results)
- over 330 posted materials
- over 1150 of comments on the posted materials, comments left by visitors

Newsletter:

- printed and distributed for free since 2007 (with interruptions)
- the publishing was resumed in September 2010
- financial support was provided for publishing a monthly printout of 500 copies for the following months
- a printout of at least 500 copies
- is disseminated free of charge

The innovational element of the practice is the fact that the local web site and the newsletter are totally managed by the initiative group.

Financing:

- *Colonita local government budget 2007: 2700 Lei.*
- *Colonita local government budget 2010: 900 Lei.*
- *Colonita local government budget 2011: 2500 Lei.*
- *Initiative group: the non-remunerated work in the amount of over 10,000 Lei.*

Categoria I	Buna guvernare: parteneriate comunitare de succes
Denumirea practicii nr.2	„Împreună reușim” – proiect de antreprenoriat social în comuna Grățiești”

1. Din sumar

În comuna Grățiești la finele anului 2010 a demarat proiectul de antreprenoriat social, inițiat de către ONG „Generația Mea”, avându-i ca parteneri pe Primăria comunei Grățiești, Liceul Teoretic „Grățiești”, Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Primăriei mun.Chișinău, IDP Moldova.

În cadrul proiectului s-a creat un miniatelier de creare de către elevii liceului a lucrărilor de artizanat confecționate din biser, în tehnica vitrail și decupaj.

Lucrările confecționate sunt realizate, iar pe banii obținuți sunt alimentați 30 de copii din familii socialmente-vulnerabile ai acestei școli.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: com. Grățiești, mun. Chișinău

Populația: 6786 de locuitori

Primar: Andrei Florică

Actori implicați: grupul de inițiativă, administrația primăriei com. Grățiești

Perioada de implementare: 2009–2011

Primarul din perioada de implementare: Valentina Patraș-Pulbere

2. Descrierea problemei

În comuna Grățiești activează Liceul Teoretic „Grățiești”, care are în subordinea sa trei blocuri de studii, dintre care două sunt amplasate în s. Grățiești și unul în satul Hulboaca. În acest liceu învață circa 600 de copii din localitate. O mare parte dintre ei au o situație precară, duc lipsa de multe lucruri materiale elementare, dar unii dintre ei duc lipsa și de dragostea părintească, deoarece părinții lor sunt plecați la muncă peste hotarele țării. Pe lângă lipsa părinților în preajmă mai duc și lipsa de o alimentare corectă și la timp.

În ultimii 5 ani se simte o scădere vădită a nivelului de trai a populației, în special a celor din zona rurală. Criza economică a afectat mai multe familii, unele rămânând fără un loc de muncă, fără o sursă de existență pentru un părinte sau chiar pentru ambii.

În consecință au de suferit și copiii acestora, deseori rămânând și fără o bucată de pâine, un prânz cald. Astfel a apărut ideea a ajuta acești copii, prin crearea unui miniatelier de confecționare a lucrărilor de artizanat de către copiii din LT „Grățiești” și realizarea acestor lucrări, iar banii acumulați să fie donați școlii pentru alimentarea copiilor în situație de risc.

Practic fiecare familie din țara noastră este afectată de criza economică, dar împreună cu administrația LT „Grătiești” am selectat conform unei grile de evaluare cei mai grav afectați copii: copiii rămași fără îngrijire părintească, copiii din familii cu unul sau ambii părinți cu dizabilități, copiii maltratați etc.

Astfel au fost selectați 30 de copii, care „prin metoda rotației” sunt alimentați la cantina școlară cu prânz cald.

Acești copii ar fi suferit de malnutriție, boli ale aparatului digestiv, ar fi căutat alte căi de găsire a unei bucăți de pâine furând de pe la vecini, colegi, etc., vagabondând.

3. Descrierea practicii

Beneficiari ai acestei practici sunt 30 de elevi ai LT „Grătiești”, copiii rămași fără îngrijire părintească, copiii din familii cu unul sau ambii părinți cu dizabilități, copiii maltratați etc.

În cadrul acestei practici a fost creat un miniatelier de artizanat care are 3 subdiviziuni:

- confecționarea lucrărilor din bisel;
- confecționarea lucrărilor pe sticlă în tehnica vitraiului;
- confecționarea lucrărilor în tehnica decupaj.

La lucrările atelierului participă 36 de copii din localitate cu vârste cuprinse între 9-18 ani, fiecare contribuind în măsura posibilităților la ajutorare celor mai triști ca ei.

Actorii care au participat la planificarea și realizarea practicii sunt următorii:

- ONG „Generația Mea”;
- Primăria comunei Grătiești;
- Liceul Teoretic „Grătiești”;
- Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Primăriei mun. Chișinău;
- IDP Moldova;
- Comunitatea.

În procesul de implementare am întâlnit greutăți în realizarea lucrărilor confecționate manual. Cu toate acestea am participat la diferite expoziții cu vânzare, unde ne-am promovat lucrările noastre.

Comuna Grătiești mun. Chișinău este constituită din satele Grătiești și Hulboaca. Populația numără 6786 de locuitori. Comuna dispune de 2 grădinițe, școală, gimnaziu, școala de arte, 2 biblioteci, cămin cultural. În cadrul Primăriei activează 14 angajați. Bugetul local constituie 5041 mii lei.

În ultimul timp, primăria comunei Grătiești a reușit să realizeze mai multe lucruri frumoase, dar o să le evidențiem doar pe cele mai importante. Datorită faptului că serviciul apeduct-canalizare al comunei a trecut la balanța regiei „Apă-canal” a fost posibil de efectuat o reparație capitală a fântânei arteziene din satul Hulboaca, acest lucru a dat posibilitate asigurarea cu apă potabilă prin

intermediul apeductului a întregului sat. În Grătiești au fost efectuate lucrări de conectare a sistemului apeduct – canalizare a satului Grătiești la sistemul orașului Chișinău. În acest scop, pe o porțiune de 11 km au fost instalate țevi noi de la Chișinău până la Grătiești. Acest lucru a dat posibilitate ca atât toate instituțiile publice, cât și casele locuitorilor să fie conectate la sistemul orășenesc de apeduct – canalizare. La fel, s-a reușit asfaltarea unui drum pe o porțiune de 2 km, spre cartierul nou al satului Grătiești. Având în vedere importanța acestui drum pentru infrastructura satului, străzii i s-a atribuit semnificația – Strada Primăverii, care într-un fel sau altul simbolizează renașterea satului. La fel, o realizare frumoasă, este soluționarea problemei transportului interurban, având în vedere că aceasta a fost o problemă vitală, deoarece o parte din locuitorii comunei lucrează în oraș, pe de altă parte, producția agricolă a locuitorilor comunei este realizată la piețele agricole din capitală. Ca rezultat al eforturilor depuse de primărie, autobusele circulă de la orele 6.00 dimineața până la orele 22.00 seara, cu o frecvență de 20 de minute. La fel, au fost efectuate lucrări de amplasare de noi stații de autobus, în cartierul nou al satului. Prin urmare, primăria comunei Grătiești are ce raporta cetățenilor săi, având și întreașa susținere din partea lor.

4. Rezultate la nivel de comunitate

Schimbări cantitative:

- au fost antrenați în activitățile miniatelierului de artizanat circa 40 de copii;
- sunt alimentați cu prânz cald 30 de copii rămași fără îngrijire părintească, copiii din familii cu unul sau ambii părinți cu dizabilități, copii maltratați, etc.

Schimbări calitative:

- Copiii participanți la realizarea acestui proiect au devenit mai buni la suflet, mai receptivi față de problemele și suferințele celor din preajmă;
- Au învățat metode noi de creare a frumosului.

5. Costul / implicațiile financiare ale implementării acestei practici

- **Bugetul APL:** 30 mii lei (încălzirea sediului CCCT "AMICUL" sub egida ONG „Generația Mea”, unde se desfășoară activitățile proiectului)
- **Contribuția comunității:** activități de voluntariat din partea elevilor LT "Grătiești"
- **Cofinanțări:**
 - DGETS – salarizarea instructorului din cadrul miniatelierului de artizanat;
 - LT "Grătiești" – susținerea logistică a implementării proiectului;

– IDP Moldova – 21250 lei (procurarea materiei prime pentru activitățile din cadrul miniatelierului de artizanat).

- **Alte contribuții:** ONG „Generația Mea” – scrierea și implementarea proiectului de antreprenoriat social. Implicarea voluntarilor în implementarea proiectului.

6. Elementele inovatoare

Practica din acest proiect este destul de inovatoare, deoarece a fost posibilă dezvoltarea unei afaceri de către un ONG local, care are la bază antreprenoriatul social și la care sunt implicați copiii din localitate să îi ajute prin munca lor pe semenii lor mai triști ca ei.

Pe de o parte ei deprind un meșteșug nou, pe de altă parte prin munca lor ei ajută alți copii. Copiii implicați în acest proiect cunosc prețul muncii lor, învață despre antreprenoriat, astfel după finisarea studiilor ei vor avea posibilitatea să-și deschidă propria afacere.

Nu în ultimul rând cultivăm la ei dragostea pentru frumos, pentru creație, dragostea față de semeni, bunătatea, caritatea.

Mulți dintre copiii de la țară nu au unde își petrece timpul liber, deseori fiind implicați în activități cu accent negativ asupra dezvoltării lor.

Crearea unui astfel de atelier i-ar ajuta să dezvolte multilateral, i-ar ajuta să învețe o meserie nouă, să obțină un venit suplimentar, să-și organizeze timpul liber, să-și ajute pe semenii lor, să devină utili societății.

7. Lecții învățate

Lecțiile învățate din această practică sunt următoarele:

Împreună, unindu-ne eforturile putem să reușim a face lucruri frumoase ca:

- Un copil trist să ne zâmbească;
- Cineva să ne simtă grija, atenția;
- Să-i facem pe cei din jur mai buni la suflet, mai receptivi;
- Cu resurse financiare mici poți face lucruri mari, frumoase.

8. Schimb de experiențe cu alte comunități

Includerea acestei practici în lista Bunelor Practici reprezintă o posibilitate extraordinară de a transmite experiența acumulată altor autorități din raza municipiului Chișinău.

Considerăm că problemele cu care se confruntă și pe care încearcă să le soluționeze Primăria Grătiești sunt unele comune pentru toate primăriile din raza municipiului Chișinău. Eficiența demonstrată prin abordarea Primăriei Grătiești merită făcută publică și prezentată ca o experiență de succes, care poate fi preluată și de alte localități.

9. Promovarea practicii

APL Grățiești a promovat practicile realizate în măsura posibilităților. Am ales mecanisme originale de promovare a acestei practici:

- Am participat la diferite expoziții cu vânzare, unde cei prezenți au aflat lucruri interesante despre activitățile miniatelierului, au procurat lucrările noastre:
 - Festivalul municipal al cântecelor pascale „Hristos a Înviat”, ediția a II-a,
 - Hramul satului Grățiești,
 - Ziua Independenței R. Moldova,
 - Hramul or. Chișinău,
 - Festivalul Etniilor,
- Imagini de la realizarea proiectului sunt amplasate pe site-ul www.idpmoldova.org și accesibile pentru toți doritorii.

Category I

Good governance: partnerships

Name of practice No.2:

“Together we will be successful – social-entrepreneurship project in the commune Gratiesti”

The project aims at improving the living conditions from needy families within the high school “Grățiești”. At the end of 2010 the social-entrepreneurship project was launched. Initially the project was implemented by the NGO “My Generation”, in partnership with Gratiesti commune municipality, the

Theoretical High School “Gratiesti”, General Department for Education, Youth and sports of the municipality of Chisinau, IDP Moldova.

Under the project a mini-workshop was set up by high school students. Here the students make various handicrafts from beads, apply the technique of stained glass and cutting up.

Locality: Gratiesti commune, municipality of Chisinau

Population: 6786 residents

Mayor: Andrei Florică

Actors involved: initiative groups, commune of Gratiesti municipality leadership

Implementation time-frame: 2009–2011

Mayor during the implementation period: Valentina Patras-Pulbere

The works created are sold and with the money received 30 children from needy families who attend this school are fed.

OUTPUTS:

Quantitative changes:

Within the project about 40 children from the locality, whose age ranges from 9-18 years, were involved in the activities of mini-workshop. Each child has contributed as much as he could to helping those who are less fortunate than they are.

30 children who do not have parental care receive lunch. These are also children who have a parent with a disability, maltreated children, etc.

Qualitative changes:

This project practice is an innovative one, because the development of a business by an NGO was made possible, having as a basis the social entrepreneurship, in which local children help their less fortunate peers by doing work.

On the one hand they learn a new craft, on the other hand through their work they help other children. The children involved in this project are aware of what is the price of their work, kids learn about entrepreneurship, thus after graduating from school they will have the opportunity to set up their own business.

Last but not least, kids learn how to appreciate the aesthetic side of life, sympathy for their peers, kindness and charity.

Financing:

Local government budget: 30 thousand Lei (heating of premises of CCCT "Amicul" under the NGO "My Generation", where the project activities are carried out)

Community contribution: voluntary activities carried out by students of High school "Gratiesti"

Co-financing:

- General Department for Education, Youth and sports – remuneration trainer within the workshop
- High school "Gratiesti" – logistical support for project implementation
- IDP Moldova – 21250 Lei (purchasing of raw material for work within the mini-workshop)

Other contributions:

NGO "My Generation" – drafting and implementation of social entrepreneurship project. Involvement of volunteers in project implementation.

Categoria I	Buna guvernare: parteneriate comunitare de succes
Denumirea practicii nr.3	Îmbunătățirea condițiilor de studii în gimnaziul nr. 93 din satul Hulboaca, comuna Grătiești

1. Din sumar

Proiectul vizează îmbunătățirea condițiilor de studii ale copiilor din gimnaziul nr. 93 din satul Hulboaca, com. Grătiești. Acum 40 de ani în satul Hulboaca din comuna Grătiești a fost construită o școală cu 320 de locuri. Mobilierul era învechit, uzat și nu corespundea normelor sanitaro-igienice.

La inițiativa ONG „Generația Mea” din localitate și cu suportul Programului de granturi „KUSANONE” al Guvernului Japoniei, în parteneriat cu Primăria comunei Grătiești, a fost schimbat mobilierul din toate sălile de clasă ale școlii, a fost procurat inventar sportiv, a fost instalat sistemul nou de iluminare a sălilor de clasă, procurate calculatoare. Au fost modernizate condițiile de studii ale elevilor din gimnaziul nr.93.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: com. Grătiești, mun. Chișinău

Populația: 6786 de locuitori

Primar: Andrei Florică

Actori implicați: grupul de inițiativă, administrația primăriei com. Grătiești

Perioada de implementare: 2009–2011

Primarul din perioada de implementare: Valentina Patraș-Pulbere

2. Descrierea problemei

Lipsa condițiilor de studii pentru elevii din gimnaziul nr. 93 din satul Hulboaca, și anume a mobilierului, a inventarului sportiv, a utilajelor necesare pentru desfășurarea orelor de educație tehnologică, a unei săli de calculatoare pentru orele de informatică, iluminarea slabă a sălilor de clasă au dus la migrarea masivă a copiilor spre oraș. Satul Hulboaca risca să rămână fără școală. Numai în ultimii 5 ani din școală au plecat circa 40 de elevi.

Școala din satul Hulboaca a fost construită cu 40 de ani în urmă pentru 320 de elevi. Pentru început școala era frecventată de peste 270 de copii, însă cu timpul numărul copiilor a început să scadă. În ultimii 5 ani părinții au început să-și ducă copiii la școlile din orașul Chișinău, deoarece condițiile din școala din sat nu erau bune. Mobilierul vechi, deteriorat, sălile de clase întunecoase, lipsa unei săli de calculatoare pentru orele de informatică, etc., au făcut ca numărul copiilor să se reducă considerabil. În școală învățau peste 90 elevi. Au rămas acei copii, din motiv că situația materială precară nu le-a permis să meargă la alte școli.

O clasă în care învățau numai 6 copii, administrația a fost nevoită să o închidă, iar copiii să fie transferați la școala din satul vecin. De această problemă au fost afectați 102 elevi, 15 profesori și comunitatea locală.

Din cauză că a scăzut considerabil numărul de elevi din această școală, era pusă în pericol activitatea ei de mai departe. Școala risca să fie închisă, iar elevii urmau să fie transferați la școala din satul Grățiești, urmând să meargă cu autobusul sau pe jos până în satul vecin. O problemă este și amplasarea blocurilor de studii ale școlii din satul Grățiești: școala primară este amplasată în marginea satului pe partea de sus, la o distanță de circa 300 m de la stația de la drumul central, care prezintă pericol pentru deplasarea copiilor. Există pericole mari de accidente rutiere.

3. Descrierea practicii

Proiectul vizează îmbunătățirea condițiilor de studii al copiilor din gimnaziul 93 din satul Hulboaca, comuna Grățiești. Beneficiarii acestei practici sunt 102 elevi, 15 profesori și în general toată comunitatea.

După ce a fost semnat contractul de grant cu Ambasadorul Japoniei în Republica Moldova cu sediul la Kiev, în toamna anului 2009 au fost procurate 12 seturi de mobilă pentru sălile de clasă, inventar sportiv, 4 mașini de cusut și un surgilator, fier de călcat, 6 strunguri în atelierul școlar pentru băieți, frigider, mese și scaune pentru cantina școlară, au fost iluminate toate sălile de clasă, a fost dotată cu mobilier biblioteca școlară, s-a creat o sală de lectură, etc.

Au fost create condiții bune și pentru profesorii școlii: a fost mobilat cabinetul metodic al școlii, cabinetul psihologic, etc.

Primăria comunei Grățiești a contribuit la dotarea unei săli de clasă cu 6 calculatoare pentru orele de informatică.

La planificarea și realizarea practicii au participat următorii actori:

- ONG „Generația Mea”,
- Ambasada Japoniei în Republica Moldova cu sediul la Kiev,
- Primăria comunei Grățiești,
- Administrația școlii,
- Părinții.

În acest context, este necesar să menționăm că comuna Grățiești mun. Chișinău este constituită din satele Grățiești și Hulboaca. Populația numără 6786 de locuitori. Comuna dispune de 2 grădinițe, școală, gimnaziu, școala de arte, 2 biblioteci, cămin cultural. În cadrul primăriei activează 14 angajați. Bugețul local constituie 5041 mii lei.

În ultimul timp, primăria comunei Grățiești a reușit să realizeze mai multe lucruri frumoase, dar o să le evidențiem doar pe cele mai importante. Datorită faptului că serviciul apeduct-canalizare al comunei a trecut la balanța regiei

„Apă-canal” a fost posibil de efectuat o reparație capitală a fântânei arteziene din satul Hulboaca, acest lucru a dat posibilitate asigurarea cu apă potabilă prin intermediul apeductului a întregului sat. În Grătiești, au fost efectuate lucrări de conectare a sistemului apeduct-canalizare a satului Grătiești la sistemul orașului Chișinău. În acest scop, pe o porțiune de 11 km au fost instalate țevi noi de la Chișinău până la Grătiești. Acest lucru a dat posibilitate ca toate instituțiile publice, cât și casele locuitorilor să fie conectate la sistemul orășenesc de apeduct-canalizare. La fel, s-a reușit asfaltarea unui drum pe o porțiune de 2 km, spre cartierul nou al satului Grătiești. Având în vedere importanța acestui drum pentru infrastructura satului, străzii i s-a atribuit semnificația – Strada Primăverii, care într-un fel sau altul simbolizează renașterea satului. La fel, o realizare frumoasă, este soluționarea problemei transportului interurban, având în vedere că aceasta a fost o problemă vitală, deoarece o parte din locuitorii comunei lucrează în oraș, pe de altă parte, producția agricolă a locuitorilor comunei este realizată la piețele agricole din capitală. Ca rezultat al eforturilor depuse de primărie, autobusele circulă de la orele 6.00 dimineața până la orele 22.00 seara, cu o frecvență de 20 de minute. Tot în acest context, trebuie să menționăm că s-au efectuat lucrări de amplasare de noi stații de autobus, în cartierul nou al satului. Prin urmare, primăria comunei Grătiești are ce raporta cetățenilor săi, având și întreaga susținere din partea lor.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

La nivel de comunitate am obținut următoarele rezultate:

Schimbări cantitative:

S-au îmbunătățit condițiile de studii și muncă pentru copii și profesori (102 copii, 15 profesori).

Au fost procurate:

- 12 seturi de mobilă pentru sălile de clasă,
- un set inventar sportiv,
- 4 mașini de cusut,
- un surgilator, 4 fiere de călcat,
- 6 strunguri în atelierul școlar pentru băieți,
- Un frigider,
- 10 mese și 40 scaune pentru cantina școlară,
- au fost iluminate toate sălile de clasă,
- a fost dotată cu mobilier biblioteca școlară,
- s-a creat o sală de lectură etc.,
- a fost mobilat cabinetul metodic al școlii, cabinetul psihologic, birourile administrației etc.,
- 6 calculatoare pentru orele de informatică.

Schimbări calitative:

- A fost consolidată baza materială a școlii, create condiții foarte bune pentru elevii școlii.
- A crescut și mai mult încrederea oamenilor în forțele proprii.
- S-a dovedit faptul că dezvoltarea comunității se obține prin inițiativă, mobilizare și participare.

5. Costul / implicațiile financiare ale implementării acestei practici

- **Bugetul APL:** 46 mii lei
- **Contribuția comunității:** muncă de voluntariat
- **Cofinanțări:** Ambasada Japoniei în Republica Moldova cu sediul la Kiev, Programul „kusanone” – 50721 dolari SUA
- **Alte contribuții:** ONG „Generația Mea” – scrierea și implementarea proiectului.

6. Elementele inovatoare

Practica din s. Hulboaca, comuna Grătiești se deosebește prin faptul că s-a reușit stoparea procesului de desființare/ lichidare a unei școli mici din zona rurală prin modernizarea condițiilor de studii pentru elevi și implicarea în acest proces a comunității, societății civile, APL, a donatorilor străini. La moment școala a trecut sub egida Liceului Teoretic „Grătiești”, astfel s-a reușit menținerea sediului respectiv și reducerea cheltuielilor suplimentare pentru salarizarea personalului administrativ.

Modernizarea condițiilor de studii pentru elevi duce la scăderea procesului de migrație a elevilor către alte școli, în special a celor situate în preajma orașelor mari și centrelor raionale, astfel menținându-se contingentul de elevi.

7. Lecții învățate

Lecțiile învățate din această practică sunt următoarele:

- Un sat fără școală este sortit pierii, de aceea trebuie să luptăm pentru menținerea și susținerea școlilor în fiecare sat din Moldova.
- Trebuie să nu uiți niciodată de școala care ți-a călăuzit pașii în viață, școala care te-a creat ca OM.
- Lucrurile frumoase încep de la tine.

8. Schimb de experiență cu alte comunități

Schimbul intensiv de bune practici este extrem de important, atât la nivelul municipiului Chișinău, cât și la nivel de țară. Implementarea unor proiecte și perseverența în implementarea unor politici sociale necesită timp și eforturi majore. Schimbul de experiență între APL permite eficientizarea timpului, a

resurselor și a potențialului, cât și diminuarea și eliminarea diverselor riscuri care pot să apară în procesul de implementare a proiectelor. În acest context, Ghidul Bunelor Practici are menirea de a înlocui tot felul de seminarii, în cadrul cărora șefii administrațiilor publice locale sunt instruiți, cum să eficientizeze diverse aspecte ale activității lor.

9. Promovarea practicii

Proiectul de modernizare a condițiilor de studii ale elevilor din satul Hulboaca a fost promovat pe site-ul www.civic.md, www.infonet.md, la emisiunea „Buna dimineața” de la TRM, la postul de radio MOLDOVA 1 etc.

Experiența acumulată de către ONG “Generația Mea” va fi folosită pentru elaborarea altor proiecte, atât în localitate, cât și în alte comune vecine. Pentru un asemenea succes vom colabora cu mass-media, care ne-a fost partener și în alte activități de proporții. Le vom face invitații, celor care vor dori să le transmitem experiența.

Category I

Good governance: partnerships

Name of practice No.3:

„Upgrading the conditions to study for lower secondary school No. 93 students in the village of Hulboaca, commune Gratiesti”

The project aims at improving conditions for study for lower secondary school No. 93 in the village of Hulboaca, commune Gratiesti. The school in Hulboaca village under the commune Gratiesti was built 40 years ago for 320 students. The furniture was obsolete, worn out and would not meet the sanitary and hygiene requirements.

At the initiative of local NGO “My Generation” and with the support of grant program “KUSANONE” of Japanese Government, in partnership with the Municipality of commune Gratiesti, the furniture in all classrooms has been

Locality: Gratiesti commune, municipality of Chisinau

Population: 6786 residents

Mayor: Andrei Florică

Actors involved: initiative groups, leadership of municipality of commune Gratiesti

Implementation time-frame: 2009 - 2011

Mayor during the implementation period: Valentina Patras-Pulbere

changed, sports equipment has been purchased, new lighting system has been installed, computers have been bought. The conditions for study for lower secondary school No. 93 have been upgraded.

OUTPUTS:

Quantitative changes:

The conditions for study and work for children and teachers have been improved by purchasing the following inventory:

- 12 sets of furniture for classrooms;
- sports equipment;
- 4 sewing machines, one finishing machine, one iron;
- 6 lathes for the workshop were the boys work;
- tables and chairs for the school cafeteria;
- one set of furniture for the library and 6 computers for computer classes.

Qualitative changes:

1. The school assets were strengthened, good conditions were created for school students.
2. The self-confidence of people has increased.
3. It has been proven that community development is acquired by initiative, mobilization and participation.

Financing:

Gratiesti Local government budget: 46 thousand Lei

Community contribution: Voluntary work

Co-financing:

Embassy of Japan in the Republic of Moldova having its office in Kiev, Program “Kusanone” – 50,721 USD

Other contributions:

NGO “My Generation”- drafting and implementation of project.

Categoria II	Dezvoltarea politicilor publice și a strategiilor locale (planificare strategică locală)
Denumirea practicii nr.1	Amenajarea terenului sportiv și de agrement al școlii primare Budești și al spațiului aferent

1. Din sumar

Proiectul a avut ca scop îmbunătățirea condițiilor oferite celor 100 de copii din clasele primare, care studiază într-o clădire separată de cea a Liceului teoretic. Terenul pentru activitățile de la orele de sport și pentru activitățile în aer liber a fost amenajat corespunzător pentru a oferi posibilitatea petrecerii orelor cu maximum de eficiență și pentru ca micuții din clasele primare să

aibă un loc de agrement utilat în conformitate cu cerințele pentru vârsta lor. Școala a fost împrejmuită cu un gard, pentru a proteja teritoriul de imixtiunea diversilor factori externi, fie că este vorba despre intrarea întâmplătoare a unor animale sau accesarea terenului de lângă școală de autovehicule străine și orice alți factori externi, care ar putea perturba voluntar sau involuntar activitățile educative și de agrement.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: com. Budești, mun. Chișinău

Populația: 5037 de locuitori

Primar: Nina Costiuc

Actorii implicați: grupul de inițiativă, administrația primăriei com. Budești

Perioada de implementare:

august – octombrie 2010

Primarul din perioada de implementare:

Nina Costiuc

2. Descrierea problemei

Scopul proiectului a fost ameliorarea condițiilor oferite generației în creștere. Beneficiarii direcți ai acestui proiect sunt (anual) 100 de copii cu vârste între 6 - 9 ani, elevi ai școlii primare din comuna Budești. S-a optat pentru amplasarea elevilor din clasele primare într-un edificiu separat de cel al Liceului în vederea creării pentru copii a unei perioade de adaptare la viața comunitară, în grup. Introducerea lor imediată în cadrul Liceului, unde diferențele de vârste sunt destul de mari ar putea periclita adaptarea copiilor la mediul școlar și implicit nivelul reușitei școlare. Individualizarea claselor primare într-o clădire separată oferă posibilitatea adaptării mai ușoare a micuților la climatul școlar și favorizează deprinderea elevilor cu acest mediu. Pentru sporirea gradului de confort și

crearea unor condiții adecvate, s-a procedat la efectuarea reparației capitale a clădirii școlii primare și la reutilizarea acesteia cu mobilier modern, cât și instalarea unor utilități moderne, adecvate și necesare unor edificii cu această destinație. Însă oferirea unui edificiu modern pentru desfășurarea lecțiilor nu este suficient. Un alt aspect, extrem de important și de o relevanță majoră este educația sportivă, activitatea în aer liber a copiilor. Terenul

existent în preajma școlii nu era dotat cu instalațiile necesare petrecerii orelor de sport sau a activităților de agrement din timpul pauzelor. Acest lucru nu putea fi neglijat, deoarece condiția fizică a micuților trebuie considerată și pe bună dreptate este la fel de importantă ca și cea psihică, emoțională, intelectuală. Iar pentru a obține performanțe în domeniul intelectual este importat ca și celelalte componente să fie tratate cu aceeași seriozitate. Instalarea terenului de joacă, agrement și sport a permis creșterea netă a calității orelor de sport, a oferit posibilitatea unor ocupații în aer liber în timpul pauzelor, iar toate aceste elemente determină dezvoltarea armonioasă a copiilor.

Împrejmuirea școlii cu gard și instalarea porții a avut ca scop principal asigurarea protecției sau mai exact sporirea nivelului de protecție al micuților și eliminarea tuturor potențialilor factori externi, care ar putea perturba într-un fel sau altul activitățile desfășurate pe teritoriul școlii primare.

Problema utilității terenului aferent școlii primare există de multă vreme. Primăria Budești a făcut eforturi în vederea soluționării acestei probleme, căutând mijloacele financiare necesare pentru realizarea proiectului. Instalațiile care existau pe teren erau vechi, perimate și nu prezentau o utilitate maximă pentru copii, cât și pentru învățătorii școlii primare.

În școala primară anual învață circa 100 de copii. Dacă estimăm o medie de 100 de copii anual timp de 20 de ani, circa 2000 de copii au fost afectați într-o măsură mai mare sau mai mică de inconveniente prezentate de terenul aferent clădirii școlii primare. Calitatea orelor de sport a fost și ea diminuată,

deoarece lipseau dotările și utilajele corespunzătoare. Un element important este componenta ludică a utilării terenului de sport. Trebuie să ținem cont de faptul că este vorba de copii de vârstă mică, care au nevoie de momente de pauză și de joacă sau relaxare. Aceasta pe de o parte contribuie la dezvoltarea fizică armonioasă a micuților, pe de altă parte pot să petreacă orele de sport în

condiții normale și cu eficiență maximă. Astfel condiția fizică a copiilor este una bună, ei se dezvoltă armonios atât din punct de vedere intelectual, cât și fizic.

Nesoluționarea acestei probleme ar fi provocat șubrezirea stării sănătății copiilor, care frecventează școala. Subliniem faptul că imunitatea lor este în formare, organismul este în creștere, astfel că ei sunt mult mai fragili și prezintă un potențial mai mare de a se îmbolnăvi sau de a ajunge în timp cu deformări ale scheletului, în special ale coloanei vertebrale. Acest lucru poate determina în timp scăderea gradului de însușire a curriculumului școlar, deoarece copiii vor fi nevoiți în timp să procedeze la tratamente, ceea ce poate presupune întreruperea procesului de studii și cu certitudine cheltuieli suplimentare, care afectează bugetele familiei. Or, este important să ținem minte faptul că e cu mult mai ușor să prevenim, decât să tratăm. Prin punerea la dispoziție a acestui teren Primăria Budești face de fapt o investiție în generațiile aflate în creștere, în viitorul atât al localității, cât și al țării în general. Din această perspectivă putem afirma că indirect de această investiție beneficiază toată comunitatea, iar în mod direct - 100 de copii anual.

În afară de aspectele descrise, crearea unor condiții adecvate, moderne și sigure va determina părinții să își aducă copiii la grădiniță cu încredere și convingerea că acolo ei se vor afla în deplină siguranță și vor beneficia de un climat pozitiv, favorabil plăcut. În caz contrar, există riscul ca părinții să decidă să lase copiii acasă, cu bunicii, spre exemplu. Neincluderea copiilor în sistemul educativ preșcolar are un impact negativ direct asupra calității însușitei școlare ulterioare, dar și asupra psihologiei copilului, care nu este obișnuit să se afle într-o comunitate mai mare și să se socializeze cu semenii săi.

3. Descrierea practicii

Beneficiarii direcți ai proiectului sunt cei 100 de copii care frecventează școala primară și personalul instituției.

În afară de beneficiarii direcți, există și cei indirecti, numărul cărora este cu mult mai mare. Printre aceștia se numără familiile micuților (frații, surorile, părinții, bunicii) – cu alte cuvinte întreaga comunitate.

Beneficiul proiectului trebuie considerat atât din punct de vedere imediat, cât și pe termen lung. Astfel, în timp, beneficiarii direcți se vor bucura de o stare a sănătății mai bună; din punct de vedere psihologic, copiii vor fi adaptați la existența în micro-comunitate, iar din punct de vedere intelectual vor beneficia de pregătirea adecvată pentru începerea ciclului școlar, ceea ce le va facilita procesul de studii și va determina creșterea gradului de însușire a materiei școlare.

Proiectul a vizat amenajarea terenului aferent clădirii școlii primare și utilizarea acestuia inclusiv cu balansoare, carusel, turnichet, alt echipament sportiv, bănci, etc. Pe lângă instalarea propriu-zisă a utilităților menționate a fost pregătit adecvat și terenul în sine. Au fost efectuate lucrări de terasament, construite borduri, adus nisip și pietriș special. În proiectul de amenajare a teritoriului a fost prevăzută și plantarea a 13 arbori, care să asigure în viitor umbră, dar și să contribuie la creșterea spațiului verde. În viitor arborii vor avea efect estetic, dar și de izolare fonică parțială și sporire a confortului psihologic al elevilor, dar și al învățătorilor. S-a decis instalarea unui gard și a unei porți, pentru a proteja și izola complexul școlii primare de potențiali factori perturbatori, specifici zonei rurale.

Amenajarea terenului și instalarea gardului și a porții constituie partea finală a unui proiect mult mai vast, care a vizat reconstrucția clădirii școlii primare și adaptarea ei în conformitate cu necesitățile și standardele moderne. În cadrul proiectului au fost efectuate lucrări de reparație capitală a interiorului edificiului și a exteriorului acestuia. A fost schimbat complet acoperișul, pardoseala, ferestrele și ușile, a fost construit un bloc sanitar adecvat. Mobilierul a fost schimbat în totalitate, iar pereții externi au fost izolați termic conform standardelor

actuale. Sigur, toate aceste lucrări au fost efectuate în timp, parțial și din cauza inexistenței unor mijloace financiare suficiente. A fost nevoie de separarea lucrărilor în proiecte mai mici și realizarea fiecăruia (reparația capitală internă, schimbarea acoperișului, a ferestrelor, ușilor, pardoselii și a mobilierului, apoi reparația pereților externi și în 2010 amenajarea terenului școlii). Pe de altă parte, acest lucru a făcut posibilă neîntreruperea ciclului școlar, toate lucrările fiind efectuate în perioada vacanței de vară.

Proiectul de amenajare a terenului aferent școlii primare se înscrie în politica de dezvoltare comunitară, promovată de primăria Budești. Scopul acestei politici de o importanță majoră pentru APL este dezvoltarea armonioasă a tinerei generații, atât din punct de vedere fizic, cât și psihic și mintal sau, cu alte cuvinte, investirea în generațiile aflate în creștere. În cadrul politicii de dezvoltare au fost efectuate reparații capitale și aduse îmbunătățiri majore Liceului și edificiului școlii primare din localitate, Centrului pentru Copii și Tineret Udo Jurgens, Centrului de sănătate. Au fost obținute fonduri pentru deschiderea la grădinița „Viorel și Viorica” din localitate, a unor grupe noi cu dotarea adecvată, dată fiind cererea crescută pentru locuri la grădiniță.

Politicile de dezvoltare comunitară sunt gândite pe termen lung, cu un impact benefic major asupra populației comunității. Realizarea lor este posibilă grație negocierilor unor granturi și proiecte și a instituirii unor parteneriate atât în țară, cât și în străinătate. Totodată în cadrul dezvoltării comunitare proiectele sunt gândite în modul în care procesul de studii să nu fie perturbat. Astfel, toate lucrările se efectuează în perioada vacanței de vară, iar la începutul anului de studii copiii au plăcuta surpriză de a constata schimbări pozitive și îmbunătățirea condițiilor instituțiilor de învățământ.

Probleme neașteptate nu au fost întâmpinate. În procesul realizării proiectului au fost efectuate toate evaluările și identificate posibilele riscuri și modalitățile de soluționare a acestora. În plus, experiența acumulată în procesul de colaborare cu partenerii externi, schimburile de experiență și cunoștințe au permis stabilirea unor parametri în materie de amenajări și utilări. Managementul eficient și atitudinea serioasă din partea Primăriei, care nu odată a demonstrat

tuturor partenerilor externi că merită toată încrederea, a permis negocierea finanțării terenului de joacă, a achiziției și instalării utilajelor și a amenajării terenului în sine. Proiectul a fost implementat în strictă conformitate cu termenii stabiliți, volumul lucrărilor fiind de asemenea respectat.

În acest context, trebuie să menționăm că primăria Budești, mun. Chișinău a fost certificată că are implementat și menține un sistem de management al calității serviciilor de administrație publică, conform condițiilor din standardul ISO 9001 – 2000 și legislația în vigoare. Certificatul a fost eliberat pe 13 noiembrie 2004.

Certificarea a fost efectuată de Societatea Română de Asigurare a Calității, IQNet (The International Certification Network).

Standardul ISO 9001:2000, internațional recunoscut este un standard generic. Obiectivul acestuia este de a stabili cerințe internaționale pentru sistemul de management al calității în orice domeniu (producători, servicii, creație). Managementul calității reprezintă ceea ce practică organizațiile pentru a asigura produse și servicii în conformitate cu cerințele clienților lor. Un certificat ISO 9001:2000 dovedește că sistemul de management al calității întrunește toate cerințele acestui standard internațional. Un sistem de management al calității certificat demonstrează angajamentul dvs. pentru calitate și satisfacția clientului.

Organizarea eficientă a activității autorităților publice și asigurarea populației cu servicii publice calitative reprezintă o problemă tipică pentru majoritatea absolută a colectivităților locale, deoarece lipsa de investiții în infrastructura locală cauzează calitatea nesatisfăcătoare a serviciilor publice locale sau chiar încetarea activității lor. O altă problemă reprezintă lipsa motivației angajaților din sectorul public, cât și aptitudinilor manageriale pentru organizarea, diversificarea și prestarea unor servicii publice calitative.

Implementarea sistemului de management al calității și certificarea comunei Budești pentru activități de servicii administrative în conformitate cu condițiile standardului internațional ISO 9001:2000 a fost precedată de o perioadă de pregătire de circa 3 ani. În această perioadă au fost stabilite relații de colaborare cu câteva fundații, organizații filantropice din Germania, Danemarca, care au contribuit la renovarea obiectelor din infrastructura locală: grădinița pentru copii, centrul pentru copii cu dizabilități, oficiul poștal, centrul pentru tineret și adolescenți, centrul de sănătate.

În colaborare cu Societatea Română de Asigurare a Calității autoritățile publice locale din comună au elaborat și au aprobat Sistemul de Management al Calității (SMC) serviciilor publice locale din comună. Trăsătura esențială a tuturor serviciilor oferite cetățenilor și instituțiilor publice și a activităților desfășurate de Primăria Comunei Budești este calitatea.

Primarul are toată responsabilitatea asigurării calității serviciilor efectuate de personalul primăriei. Acesta numește prin decizie pe Reprezentantul Managementului pentru Asigurarea Calității (RMC) cu autoritatea necesară

supravegherii, menținerii și îmbunătățirii Sistemului de management al calității în primărie. În numele primarului căruia îi este subordonat direct, RMC are autoritatea, răspunderea și independența organizatorică să urmărească aplicarea în cadrul primăriei a sistemului de management al calității.

Întregul personal al primăriei se angajează să respecte întocmai prevederi RMC stabilite în Manualul Sistemului de Management al Calității și în procedurile aferente. Aspectele divergente privind aplicarea sistemului de management al calității apărute între personalul care răspunde de „Managementul calității” și persoanele cu funcții de execuție și de conducere vor fi aduse la cunoștința primarului pentru rezolvarea operativă.

Printre problemele apărute în procesul de realizare a proiectelor de dezvoltare locală, prin prisma „Managementului calității”, pot fi menționate cele ce țin de proiectare, asistență logistică, echipament, surse materiale și financiare.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

La nivel de comunitate am obținut următoarele rezultate:

Schimbări cantitative:

Implementarea acestui proiect a permis îmbunătățirea condițiilor pentru petrecerea orelor de sport și a timpului de agrement pentru cei 100 de copii, care anual învață în școala primară Budești. Dacă estimăm viabilitatea utilajelor instalate pe terenul de joacă și sport pentru o perioadă minimă de 5 ani, atunci circa 500 de copii cu vârsta între 6 și 10 ani vor fi beneficiarii direcți ai acestui proiect. Gardul și poarta sigur vor avea o durabilitate mult mai mare, astfel că în următorii 25 de ani circa 2500 de copiii vor putea beneficia de un grad sporit de protecție și siguranță. De asemenea, pomii plantați vor oferi un plus de oxigen, de umbră, cât și izolație fonică. Trebuie să menționăm și componenta estetică, nu mai puțin importantă, în mod special atunci când vorbim despre copii de vârstă mică

Schimbări calitative:

Calitatea procesului educativ al celor 100 de copii va crește net. Condițiile adecvate vor permite realizarea unor activități sportive și de agrement diversificate. Nivelul siguranței copiilor este la rândul său sporit. Crearea unor condiții favorabile, prielnice de dezvoltare contribuie enorm la creșterea armonioasă a copiilor și la dezvoltarea lor multilaterală. Îmbunătățirea condițiilor îi determină să vină la școală cu plăcere și să dedice mai mult timp studiului. În viitor, peste 15-20 de ani efectele acestei investiții vor putea fi contabilizate din punct de vedere al eficienței, capacităților și abilităților celor care azi studiază la școala primară. Beneficiarii indirecti sunt părinții, familia, care pot avea certitudinea calității studiilor, a securității copiilor lor micuți și bucuria de constata că odraslele lor vor să meargă și merg la școală cu plăcere.

5. Costul / implicațiile financiare ale implementării

- *Bugetul total pentru realizarea acestui proiect a constituit 7000 de euro;*
- *Primăria Budești a contribuit cu 3000 de euro.*

Contribuția comunității:

- *Pictarea a 120 m² de gard de către 15 copii din clasa VIII – IX cu profil arta plastică.*

Cofinanțări:

- *Primăria Kaufungen, Germania – 2000 euro;*
- *Primăria Bertinoro, Italia – 2000 euro.*

6. Elemente inovatoare

Proiectul trebuie considerat mai curând o practică utilă, un model de fezabilitate și de abordare a unor probleme complexe, cum sunt cele ce vizează aspectul dezvoltării comunitare. Primăria Budești a adoptat tactica „pas-cu-pas” și până la ora actuală această decizie se dovedește a fi cea corectă și optimă. Dezvoltarea relațiilor de cooperare cu primăriile unor localități din afara granițelor țării contribuie la efectuarea schimbului de experiență și dobândirea unor cunoștințe noi în varii domenii. Totodată acest lucru deschide calea unor oportunități de finanțare și negociere a unor granturi – lucru extrem de important în contextul deficienței financiare din Republica Moldova. Sigur, aceste finanțări pot fi obținute doar prin demonstrarea în timp a seriozității și abnegației personale. Ceea ce este important și trebuie menționat este consecutivitatea, durabilitatea acestor proiecte, care luat fiecare separat pot fi mai mari sau mai mici, dar toate împreună se înscriu în ansamblul politicii de dezvoltare comunitară. Persuasiunea implementării acestei politici demonstrează în timp – destul de repede chiar – eficacitatea, utilitatea și impactul major pe care îl au asupra întregii comunități, atât pe termen scurt, cât și pe termen mediu și lung.

Proiectele implementate de APL Budești pot fi aplicate în orice altă localitate. Ele pot servi drept un model eficient de soluționare a unor probleme care există pe teritoriul fiecărei comune. Metodele diverse de soluționare, flexibilitatea abordării, dezvoltarea unor capacități de negociere din partea reprezentanților contribuie la soluționarea multor probleme existente în comunitate.

7. Lecții învățate

Lecția majoră a acestei practici, dar și a multor altora este că doar prin muncă, efort și seriozitate poți obține rezultate. Planificarea strategică și eficientă permite ca aceste rezultate să fie nu doar pe termen scurt, imediat, ci să aibă durabilitate și impact în viitor. Seriozitatea și conștiinciozitatea sunt răsplătite cu încredere, atât din partea populației în sine, cât și din partea partenerilor externi, iar acest lucru permite în dinamică implementarea continuă a politicii de dezvoltare comunitară.

8. Schimb de experiențe cu alte comunități

Toate proiectele implementate de Primăria Budești prevăd informarea vizuală cu privire la finanțatori, amplasarea descrierii proiectelor și a rezultatelor pe pagina web a Primăriei, diseminarea informației prin intermediul buletinului informativ „Info Budești”. În măsura posibilităților Primăria Budești a transmis experiența dobândită altor Administrații Publice Locale. Includerea acestui proiect în lista bunelor practici va permite diseminarea informației date la un număr mult mai mare de APL, astfel mult mai multe persoane și localități vor putea beneficia de pe urma experienței dobândite de Primăria Budești. Ghidul Bunelor Practici devine astfel o platformă a schimbului de experiențe, un vehicul care contribuie într-o măsură foarte mare la diseminarea rapidă, pe un teritoriu întins, pentru un număr mare de persoane a unei informații care poate fi de utilitate majoră pentru fiecare localitate.

9. Promovarea practicii

Schimbul intensiv de bune practici este extrem de important, atât la nivelul municipiului Chișinău, cât și la nivel de republică, nemaivorbind de schimburile de experiență cu străinătatea. Implementarea unor proiecte și perseverarea în implementarea unor politici sociale necesită timp și eforturi majore. Sigur, nu fiecare Primărie implementează aceleași proiecte, fiecare are prioritățile și posibilitățile sale. Astfel, nu de puține ori se întâmplă că aceste practici se constituie într-un fel de pionierat, iar implementarea lor primară este și un stadiu experimental, în cadrul căruia se identifică potențiale riscuri și probleme care pot să apară pe parcurs și la care merită să fie atrasă atenția. Schimbul de experiență între APL permite eficientizarea timpului, a resurselor și a potențialului, cât și diminuarea și eliminarea diverselor riscuri care pot să apară în procesul implementării proiectelor. În acest sens Ghidul Bunelor Practici are menirea de a înlocui tot felul de seminarii, în cadrul cărora șefii administrațiilor publice locale sunt instruiți cum să eficientizeze diverse aspecte ale muncii lor.

Category II

Strategic management of local community

Name of practice No.1:

Designing the sports field and recreation area of primary school of Busdesti and the adjacent territory

OUTLINE:

Practice implementation refers to the improvement of conditions offered to the 100 primary school children who study in a separate building from the

theoretical high school. The field for physical training and for recreation activities has been adequately designed so as to offer the possibility to conduct classes in the most efficient way and also for the primary school kids to have a place for recreation in accordance with their age. The school was fenced off in order to protect the territory from various external factors, be it animals or vehicles, other factors that could willingly or unwillingly disrupt educational and recreation activities.

Locality: community of Budesti, municipality of Chisinau

Population: 5037 residents

Mayor: Nina Costiuc

Actors involved: initiative group, municipality leadership commune of Budesti

Implementation time-frame: 2010

Mayor during the implementation period: Nina Costiuc

OUTPUTS:

Quantitative changes:

Implementation of this project has allowed for improvement of conditions for conducting sports classes and the recreation time for those 100 primary school children in the commune of Budesti. If we assess the viability of the equipment installed on the play ground and sports field, then about 500 kids of 6 to 10 years will directly benefit from this project. The fence and the gates will be for sure durable for a longer time period, this during the following 25 years about 2500 kids will be able to benefit from increased security and protection. Also, the trees planted will provide oxygen, shadow, as well as phonic insulation. It is worthwhile mentioning that the aesthetic side is not less important when we talk about young age children.

Qualitative changes:

The quality of educational process of the 160 children will definitely go up. The adequate conditions will allow for the conducting of various and diversified activities. The level of security of children will also be increased. Creation of adequate conditions favourable for development will contribute to the harmonious growing of children and their multilateral development. Improvement of conditions will prompt them to attend school with pleasure and to dedicate more time to study. The indirect beneficiaries are the parents, families who will have the certainty of quality of knowledge, children security and the joy to find out that their children attend school willingly.

Financing:

- *The total budget of this project amounted to 7000 Euro;*
- *Budesti municipality 3000 Euro;*
- *Municipality Kaufungen, Germany – 2000 Euro;*
- *Municipality of Bertinoro, Italy – 2000 Euro.*

Categoria II	Dezvoltarea serviciilor publice performante
Denumirea practicii nr.2	Organizarea serviciului de salubritate în comuna Tohatin

1. Din sumar

Proiectul se referă la organizarea serviciului local de salubritate prin colectarea gunoierului menajer de la populația comunei contra unei taxe stabilite de consiliul comunal Tohatin și transportarea acestora pentru depozitare la gunoștile autorizate de la Țânțăreni și Stăuceni. În anul 2008, de către consiliul comunal Tohatin au fost alocate surse financiare pentru

înregistrarea Întreprinderii Municipale „Regia Locativ Comunală Tohatin”, procurarea unei autospeciale pentru colectarea gunoierului menajer și amplasarea a 160 de tomberoane în comuna Tohatin (satele Tohatin și Cheltuitor). Datorită organizării serviciului local de salubritate în prezent se deservesc peste 700 de gospodării.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: com. Tohatin, mun. Chișinău

Populația: 2730 de locuitori

Primar: Sergiu Cebotaru

Actorii implicați: grupul de inițiativă, administrația primăriei com. Tohatin

Perioada de implementare: 2009–2011

Primarul din perioada de implementare: Sergiu Cebotari

2. Descrierea problemei

Problema care sa dorit a fi soluționată, este stoparea depozitării haotice și formarea gunoștilor stihinice în comună de către locuitori, precum și ameliorarea situației ecologice din localitate, lichidarea gunoștilor neautorizate.

Problema există de zeci de ani odată cu destrămarea URSS, apariția ei era provocată de lipsa gunoștii locale autorizate, iar rezultatele cercetărilor privind construcția unei gunoște autorizate din 2006-2007 au dat rezultate negative fapt prin care în comuna Tohatin nu există posibilitate de construcție a acesteia. După anul 2000 încoace o altă problemă a fost creșterea numărului populație, gospodăriilor și produselor care

se comercializau în magazinele alimentare, care și a provocat creșterea numărului de gunoiști stihinice, a volumului acestora și suprafețele ocupate.

Toată comuna Tohatin care constă din trei sate Tohatin, Cheltuitor și Buneț, și 7 Întovărășiri pomicole (Vile) erau direct afectate de această problemă - 2700 persoane, indirect peste 5000 persoane.

Dacă nu ar fi fost soluționată problema, prin implementarea acestei practici, localitatea ar fi fost transformată într-o gunoiște neautorizată mare, s-ar fi afectat în continuare solul, apa și aerul care și așa indică depășirea normelor admisibile, stabilite de Centru de Sănătate Publică.

Problema cu părere de rău nu e soluționată până la capăt, două gunoiști așa și n-au fost lichidate până la capăt căci lichidarea este foarte costisitoare. Serviciul de salubritate s-a ciocnit cu problema că tomberoanele construite era mai bine dacă aveau capace, mai sunt necesare încă procurări de tomberoane, și a câtorva urne mici pentru stații, zone de odihnă etc. Centrul Sănătate Publică Chișinău cere amenajare cu platforme a tomberoanelor conform normelor stabilite de legislație și Regulamentul CSP Chișinău, care de asemenea necesită surse financiare suplimentare.

3. Descrierea practicii

Proiectul se referă la organizarea serviciului local de autosalubritate, prin colectarea gunoiului menajer de la populația comunei, contra unei taxe întărite de consiliul comunal Tohatin și transportarea acestora pentru depozitare la gunoiștile autorizate de la Țânțăreni și Stăuceni. Astăzi Regia comunal-locativă locală deservește 80% din gospodăriile s. Tohatin și 15% din gospodăriile s. Cheltuitor o Întovărășire Pomicolă cu 300 loturi în total în jur la 2300 persoane

În cadrul acestei practici s-au realizat următoarele activități:

- S-a realizat un sondaj la nivel de localitate în toate trei sate din comună.
- S-a înregistrat ÎM „Regia comunal-locativă Tohatin” fondator consiliul comunal Tohatin.
- S-a procurat autospeciala pentru colectarea și transportarea deșeurilor menajere.
- S-au procurat 160 tomberoane care au fost amplasate conform unei scheme coordonate și aprobate de Administrația Publică Locală.
- S-au semnat contracte pentru depozitarea gunoiului menajer la gunoiștile autorizate (Stăuceni, Vadul-lui-Vodă, Țânțăreni.)

Această practică a fost inițiată de echipa primăriei comunei Tohatin, susținută apoi de consiliul comunal local și populația activă a comunei Tohatin.

Odată cu activarea „RLC-Tohatin” ne-am ciocnit cu mai multe probleme, cele mai acute au fost:

- Convingerea populației de a semna contractele de acordare a serviciului de către ÎM „RLC-Tohatin”.
- Indiferența populației și lipsa culturii de gestionare a propriilor deșeuri.
- Necesitatea ca tomberoanele să aibă capace.
- Necesitatea de a mai procura tomberoane pentru a deservi toate gospodăriile comunei.
- Lipsa urnelor publice în localitate cu preponderență la stații, parcuri, stadioane lângă alte instituții publice etc.
- Necesitatea de a construi platforme pentru tomberoanele procurate.

Dacă ar fi să începem astăzi totul de la început, am face-o altfel și s-ar deosebi foarte mult de ceea ce avem astăzi.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

La nivel de comunitate am obținut următoarele rezultate:

Întreprinderea Municipală „RLC-Tohatin” deservește contra cost peste 700 gospodării, (2300 persoane), gunoiștile neautorizate din localitate au fost închise, două din ele au fost lichidate, iar două sunt conservate, s-au micșorat cu 70 la sută formarea gunoiștilor stihinice.

Schimbări calitative:

Gestionarea deșeurilor menajere a devenit foarte simplă și eficientă. Această este rezultatul organizării serviciului local de autosalubritate, prin colectarea gunoiului menajer de la populația comunei, contra unei taxe întărite de consiliul comunal Tohatin și transportarea acestora pentru depozitare la gunoiștile autorizate de la Țânțăreni și Stăuceni.

5. Costul / implicațiile financiare ale implementării acestei practici

Bugetul APL:

Din bugetul APL au fost cheltuiți la prima etapă 660 mii lei pentru utilaj și înregistrare, apoi în decurs de 18 luni s-au achitat salariile lucrătorilor ÎM „RLC-Tohatin” după care întreprinderea a trecut la autogestiune.

Contribuția comunității:

Comunitatea a contribuit diferit, unii au ajutat la amplasarea tomberoanelor, alții la crearea unor platforme, amenajarea de zone unde au fost amplasate tomberoanele, inclusiv la unele și cu capace executate de locatarii din preajmă etc.

Cofinanțări:

Am făcut efort pentru a obține surse financiare de la Fondul Ecologic Național în 2009 și 2010 proiectele au fost refuzate de fiecare dată

6. Elementele inovatoare

Deși implementarea acestei practici a fost complicată și anevoioasă, astăzi putem menționa că datorită organizării serviciului de salubritate, în prezent sunt deservite peste 700 de gospodării din comuna Tohatin.

Această experiență avansată poate fi utilă și altor autorități locale din țară, prin faptul că ar putea să-i ajute, să înțeleagă ce greșeli să nu comită, când vor dori să înceapă un astfel de gen de activitate, legat de salubritatea localității.

7. Lecții învățate

Avem nevoie de o activitate care să devină generator de venit, dar nu obiect de investire permanentă de bani. E necesar să pună accent pe educarea populației în privința gestionării corecte a deșeurilor și orientarea către separarea acestora pentru a fi reciclate.

8. Schimb de experiență cu alte comunități

Experiența acestei practici a fost transmisă și altor comunități, prin intermediul și-n cadrul întrunirilor, seminarelor de instruire, seminare de promovare a bunelor practici, a vizitelor de lucru la solicitarea altor autorități publice etc.

9. Promovarea practicii

Administrația Primăriei com. Tohatin a promovat practicile realizate în măsura posibilităților. Includerea acestui proiect în lista Bunelor Practici reprezintă o posibilitate extraordinară de a transmite experiență acumulată altor autorități locale de pe raza municipiului Chișinău. Considerăm că problemele cu care se confruntă și soluționarea lor de către Primăria Tohatin, merită făcute publice și prezentate ca o experiență de succes, care poate fi preluată cu succes și în alte localități

În mod sigur, în cadrul municipiului Chișinău este necesar un schimb intensiv de bune practici și experiențe de succes pe domeniile menționate, inclusiv ar fi bine, să venim cu propuneri de îmbunătățire a practicii existente sau cele care urmează să fie implementate.

Este necesară elaborarea unei strategii de colaborare pentru realizarea practicilor propuse pentru obținerea de fonduri externe.

Category II

Development of high performance public services

Name of practice No.2: || “Set up local service for sanitation”

OUTLINE:

The project is focused on putting in place a local sanitation service by collecting the domestic waste from the local residents against a fee approved by the Tohatin local council and the transporting of this waste for storage at authorized waste dumps from Tantareni and Stauceni. The issue persists

for decades since the collapse of USSR. This issue was caused by the lack of an authorized local waste dump. The results of a research conducted in 2006-2007 related to the construction of a new authorized waste dump were negative and proved that in the commune Tohatin it is not possible to build a waste dump. Since the year 2000, the increase in number of population, households and grocery stores has prompted an increase in unauthorized waste dumps, volume of waste dumps and areas covered by waste dumps. Currently, there are 700 households that benefit from the new local sanitation service.

Locality: commune Tohatin, municipality of Chisinau

Population: 2730 residents

Mayor: Sergiu Cebotaru

Actors involved: initiative group, leadership of municipality of Tohatin commune

Implementation time-frame: 2009 - 2011

Mayor during the implementation period: Sergiu Cebotaru

OUTPUTS:**Quantitative changes:**

1. A local survey has been conducted in all the three villages under the commune.
2. The municipal enterprise “Tohatin Common Housing Management” founded by the local council of Tohatin.
3. A truck for waste has been procured for the collection and transporting of domestic waste.
4. 160 rubbish carts have been procured and have been placed according to a scheme coordinated and approved by the local government of Tohatin.
5. Contracts have been concluded for the storage of domestic waste at the authorized waste dumps (Stauceni, Vadul lui Voda, Tantareni).
6. Tohatin Common Housing Management municipal enterprise – provides sanitation services to 700 households against fees.

7. The unauthorized waste dumps were removed.

Qualitative changes:

Management of domestic waste has become an easy and efficient task due to setting up a local service for sanitation. Currently, the local management of common housing provides services to 80% of village households in Tohatin village and 15% of households in village of Cheltuitor.

Financing:

During the first stage there were spent 660 thousand Lei for equipment and registration from Tohatin Local government budget, afterwards during a period of 18 months the salaries of Tohatin Common Housing Management employees were paid. Later the enterprise became self sustaining.

Categoria II	Managementul strategic al comunităților locale
Denumirea practicii nr.3	Asigurarea tehnică a evacuării deșeurilor menajere în orașul Cricova

1. Din sumar

Colectarea și evacuarea deșeurilor din orașul Cricova este asigurată de Regia comunal-locativă Cricova. Deșeurile menajere sunt colectate în circa 200 de containere de metal care sunt amplasate în sectorul public, sectorul blocurilor locative și caselor individuale. Regia comunal-locativă Cricova are contrac-

te încheiate cu instituțiile publice, locuitorii din blocurile locative și circa 80% cu proprietarii caselor individuale. Deșeurile din containere sunt transportate cu o autospecială la gunoiștea orașului. În scopul asigurării funcționării neîntrerupte a serviciului de salubritate și luând în considerare că Regia comunal-locativă Cricova dispunea numai de o autospecială care era într-o stare tehnică nesatisfăcătoare, primăria orașului Cricova a adresat Fondului ecologic republican o solicitare pentru susținerea financiară de a procura o autospecială pentru transportarea deșeurilor menajere. Drept rezultat, Fondul ecologic republican a alocat surse financiare pentru procurarea unei autospeciale pentru evacuarea deșeurilor menajere. În prezent Regia comunal-locativă Cricova dispune de 2 autospeciale, ceea ce permite prestarea serviciului de salubritate în conformitate cu normele sanitare și ecologice. Zilnic o autospecială efectuează câte 8 rute pentru evacuarea deșeurilor menajere evacuează conform unui grafic stabilit și adus la cunoștință locuitorilor orașului.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: orașul Cricova, municipiul Chișinău

Populația: 10.000 de locuitori

Primar: Valentin Guțan

Actorii implicați: APL Cricova. Fondul Ecologic Republican

Perioada de implementare: anul 2003

2. Descrierea problemei

Orașul Cricova are o populație de circa 10 mii locuitori. Te teritoriul orașului sunt amplasate blocuri locative multietajate și circa 2000 de gospodării individuale. Regia comunal-locativă Cricova prestează servicii de salubritate pentru instituțiile publice și populației. Deșeurile menajere se colectează în containere de metal care sunt amplasate pe platforme amenajate în diferite sectoare ale orașului. Deșeurile menajere din containere erau transportate cu o autospecială la gunoiștea orașului. Problema evacuării deșeurilor menajere a devenit mai acută după instalarea containerelor de metal în sectorul public și sectorul rezidențial.

Procurarea unei autospeciale pentru evacuarea deșeurilor menajere a devenit o prioritate pentru primăria orașului Cricova, ceea ce a permis îmbunătățirea climatului ecologic în localitate.

Nesoluționarea acestei probleme putea avea consecințe ecologice grave, deoarece autospeciala pentru evacuarea deșeurilor era într-o stare tehnică deplorabilă, se defecta destul de des și deșeurile din containere nu se evacua mai multe zile. Pe de altă parte, din cauza supraîncărcării containerelor se defecta sistemul hidraulic al autospecialei, deșeurile menajere erau aruncate lângă containere și se creau gunoiști stihinice.

3. Descrierea practicii

Această practică de succes a fost inițiată de primăria orașului Cricova, care în căutarea unei soluții de asigurare a prestării serviciului de salubritate, în ceea ce privește evacuarea deșeurilor menajere care s-a adresat cu un demers Fondului ecologic republican pentru susținere financiară. Prin decizia Consiliului de Administrare a Fondului Ecologic Național, a fost procurată o autospecială pentru transportarea deșeurilor menajere. Beneficiari ai realizării acestui proiect sunt majoritatea populației orașului Cricova.

În cadrul realizării acestui proiect au fost implicați, în special, personalul regiei comunal-locative Cricova. Planificarea și realizarea acestei practici îi aparține administrației publice locale din orașul Cricova.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

În rezultatul implementării acestei practici orașul Cricova a beneficiat de mai multe avantaje:

- A fost asigurată funcționarea continuă a serviciului de salubritate din oraș.
- Regia comunal-locativă Cricova a fost dotată cu o autospecială nouă.
- Actualmente, deșeurile menajere se colectează în containere și se evacuează conform unui grafic stabilit și prin aceasta se asigură o stare sanitară satisfăcătoare a sectorului public și sectorul locativ.
- În rezultatul procurării unei autospeciale s-a îmbunătățit calitatea serviciului de evacuare a deșeurilor menajere pentru 8000 mii de locuitori ai orașului.

5. Costul / implicațiile financiare ale implementării acestei practici

Din Fondul ecologic republican la solicitarea autorităților publice locale din orașul Cricova a fost acordat un grant pentru procurarea unei autospeciale GAZ 53 pentru evacuarea deșeurilor menajere acumulate în containerele de metal.

Costurile de întreținere a autospecialelor pentru evacuarea deșeurilor sunt suportate de Regia comunal-locativă Cricova.

Populația achită taxele pentru evacuarea deșeurilor menajere.

7. Elemente inovatoare

Elementele inovatoare ale acestei practici constau în faptul că administrația publică locală din oraș confruntându-se cu problema lipsei resurselor financiare disponibile în bugetul orășenesc pentru procurarea unei autospeciale în scopul asigurării populației cu servicii de salubritate a identificat potențialii finanțatori și a obținut un grant pentru soluționarea problemei date.

Fiind o procedură deja trecută ar fi utilă și altor localități ca o modalitate de implementare a unui proiect în domeniul serviciilor publice de gospodărie comunală.

8. Lecții învățate

Această practică ne-a învățat că există modalități de soluționare a problemelor stringente în situațiile în care în bugetul local nu sunt prevăzute surse financiare pentru realizarea unor proiecte de infrastructură. Reușita soluționării unor proiecte similare depinde în mare măsură de inițiative și de creativitatea autorităților publice locale.

9. Schimb de experiență cu alte comunități

Rezultatele pozitive au fost împărtășite cu alte autorități publice locale în speranța că le va ajuta în realizarea proiectelor similare pentru localitățile sale.

10. Promovarea practicii

Informația privind schimbul de experiență în realizarea practicilor de succes va fi plasat pe site-ul primăriei orașului Cricova.

Category II

Strategic management of local communities

Name of practice No.3: Tehnical assistance with remobal of domestic waste**OUTLINE:**

Collection and removal of waste in the town Cricova is provided by the Administration of common housing from Cricova. The domestic residue is collected in about 200 metal carts. These carts are placed in the public area, area of apartment buildings

and area of private houses. The management of common housing has concluded contracts with public institutions, residents of apartment buildings and about 80% of owners of private houses. The waste from the carts is transported by a special truck to the waste city dump. So as to ensure the continuous functioning of the sanitation service and taking into consideration the fact that the truck was not in good state, the municipality of Cricova addressed to the Republic environmental fund with the request to procure a truck for the transportation of domestic waste. As a result, a special truck for the removal of domestic waste was procured. Every day the trucks make 8 trips in order to remove the domestic waste according to an established schedule.

Locality: town Cricova, municipality of Chisinau

Population: 10.000

Mayor: Valentin Guțan

Actors involved: local public authorities in the town of Cricova, Republican Fund for Environment

Implementation time-frame: 2003

OUTPUTS:

1. Round the clock functioning of sanitation service in the town of Cricova.
2. Endowment of the Management for common housing in the town of Cricova with a new special truck.
3. Collection of domestic waste in carts and its removal according to an established schedule.
4. Ensuring a satisfactory sanitation state of the public area and the residential area.

Financing:

Financial sources from the environmental republican fund, Cricova town budget.

Categoria II	Managementul strategic al comunităților locale
Denumirea practicii nr.4	Salubritatea orașului Durlești

1. Din sumar

Dat fiind că în bugetul orașului Durlești nu sunt resurse financiare suficiente pentru soluționarea mai multor probleme de ordin social și economic, una dintre problemele stringente este salubritatea orașului Durlești. Din lipsa tehnicii specializate în salubritate, a gunoștilor moderne și amenajate tehnic, autoritățile publice din oraș se confruntă cu problema evacuării deșeurilor menajere, cu apariția unor gunoști neautorizate.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: orașul Durlești, municipiul Chișinău

Populația: circa 20000

Primar: Nicolae Crudu

Actorii implicați: APL Durlești, locuitorii, întreprinderea moldo-austriacă „AVE Ungheni”

Perioada de implementare: pe parcursul anului 2010

În scopul soluționării problemelor privind salubritatea orașului, autoritățile publice orașenești au inițiat un proiect de parteneriat public-privat și a fost anunțat un concurs pentru selectarea unui partener privat ce activează în domeniul salubrității, invitându-i să activeze în oraș. Comunicatul informativ a fost publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și în urma concursului a fost selectată întreprinderea „AVE Ungheni”, care a propus cele mai avantajoase servicii de soluționare a problemei de salubritate a localității. În prezent serviciile de colectare și evacuare a deșeurilor menajere sunt prestate de întreprinderea „AVE Ungheni”.

2. Descrierea problemei

Prin intermediul acestei practici a fost soluționată una din cele mai stringente probleme a localității, evitarea poluării mediului înconjurător și anume salubritatea orașului Durlești.

Problema salubrității orașului Durlești a apărut de mai mulți ani, din lipsa finanțelor în bugetul local pentru salubritatea localității. Această problemă afectează nu numai mediul înconjurător dar și toți locuitorii orașului Durlești.

Consecințele nerezolvării acestei probleme puteau fi grave, putea apărea problema ecologică (sanitară) din localitate, era riscul de apariție a bolilor infecțioase răspândite de către animalele domestice etc.

3. Descrierea practicii

Această practică a fost inițiată la începutul anului 2010 și implementată pe parcursul anului în urma concursului anunțat a fost desemnat câștigător întreprinderea moldo-austriacă „AVE Ungheni” care a propus cele mai avantajoase servicii de soluționare a problemei de salubritate a orașului.

În urma implementării acestei practici au beneficiat circa 16.200 locuitori ai orașului Durlăști.

În cadrul parteneriatului dintre autoritățile publice locale din orașul Durlăști și întreprinderea moldo-austriacă „AVE Ungheni” a fost soluționată problema salubrității localității, au dispărut gunoiștile neautorizate, au fost diminuate problemele ecologice.

Planificarea și realizarea acestei practici îi aparține administrației publice locale și întreprinderii moldo-austriace „AVE Ungheni”.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

La nivel cantitativ în urma implementării acestei practici se bucură toți locuitorii orașului Durlăști, adică cei 20000 de locuitori, deoarece este asigurată colectarea și evacuarea centralizată a deșeurilor menajere.

Schimbările calitative, de asemenea, sunt esențiale, a dispărut problema ecologică și cea de salubritate a unei întregi localități din Republica Moldova.

5. Costul / implicațiile financiare ale implementării

Implementarea acestei practici a fost realizată în condițiile de parteneriat public-privat, care prevede transmiterea de către partenerul public către partenerul privat în concesiune sau gestiune a serviciului de salubritate. Partenerul privat - întreprinderea moldo-austriacă „AVE Ungheni” prestează serviciul de colectare, evacuare și depozitare a deșeurilor menajere și colectează taxele respective pentru serviciul de salubritate. Astfel, în cadrul parteneriatelor public-private se asigură economii de surse financiare din bugetul orășenesc.

6. Elemente inovatoare

Până în prezent administrația publică locală nu a practicat un asemenea parteneriat și a rămas plăcut surprinsă de rezultatele mari și pozitive obținute. Printre elementele inovatoare ale acestei practici menționăm următoarele:

- creșterea calității serviciului de salubritate a orașului în ceea ce privește colectarea și evacuarea deșeurilor.
- prevenirea poluării mediului înconjurător și lichidarea gunoiștilor neautorizate.
- implicarea partenerilor privați în prestarea unor servicii publice de salubritate.

- economisirea resurselor financiare din bugetul orășenesc.
- sensibilizarea populației privind necesitatea salubritatea orașului

Această experiență este pozitivă și ar prinde bine tuturor localităților ce se confruntă cu asemenea probleme pentru a ameliora situația din localitate.

7. Lecții învățate

Această practică a ajutat administrația publică locală să-și mobilizeze puterile pentru a găsi soluții pentru rezolvarea problemelor existente din localitate. Un parteneriat public-privat poate aduce rezultate pozitive pentru toată localitatea.

8. Schimb de experiență cu alte comunități

Rezultatele pozitive a acestei practici au fost împărtășite cu alte administrații publice locale în speranța că le va ajuta în realizarea proiectelor similare pentru localitățile sale.

9. Promovarea practicii

Informația privind schimbul de experiență în realizarea practicilor de succes va fi plasat pe site-ul primăriei orașului.

Category II

Strategic management of local community

Name of practice No.4 || Sanitation services for Durlesti town

OUTLINE:

Given the shortfall of funds in Durlesti town budget necessary to settle a variety of social and economic issues, the sanitation problem in Durlesti remains one of the most urgent. Due to the lack of specialized equipment for sanitation, due to lack of modern waste dumps that would be adequately arranged, the town public authorities face the issue of domestic waste removal, the emergence of unauthorized waste dumps. In

Locality: Durlesti town, municipality of Chisinau

Population: 16,200 residents

Mayor: Nicolae Crudu

Actors involved: local public authorities in the town of Durlesti, town residents, enterprise "AVE Ungheni"

Implementation time-frame: 2010

order to settle the issued associated with sanitation at town level, the town public authorities have initiated a public-private partnership project and have launched a bidding to select one private partner working in the sanitation area, and invited the partner to work in the town. The informative announcement was placed in the Official Newspaper of Republic of Moldova. As a result of the bidding, the enterprise "AVE Ungheni", who has offered the most advantageous services for sanitation in the locality, was selected. Currently, the services for domestic waste collection and waste removal are delivered by the enterprise "AVE Ungheni".

OUTPUTS:

1. Increase in the quality of service for town sanitation mainly with regard to collecting and removal of domestic waste.
2. Prevention of environment pollution and removal of unauthorized waste dumps.
3. Involvement of private partners in the supply of public services for sanitation.
4. Saving of funds belonging to the town budget.
5. Raising awareness of population on the need to

Financing:

The enterprise "AVE Ungheni", fees for sanitation services.

Categoria II	Managementul strategic al comunităților locale
Denumirea practicii nr.5	Reparația blocului alimentară al instituției preșcolare nr. 2 din orașul Durlești

1. Din sumar

Blocul alimentară al instituției preșcolare nr.2 din orașul Durlești nu a fost reparat de circa 25 ani, și o parte din utilajul tehnologic s-a deteriorat și nu funcționează, fapt care se reflectă asupra calității hranei pentru 400 de copii ce frecventează instituția. Într-o stare tehnico-sanitară nesatisfăcătoare se află apeductul și rețeaua de canalizare internă, ceea ce influențează negativ respectarea regulilor sanitare și epidemiologice din instituție. De asemenea, utilajul tehnologic învechit avea un consum mare de energie, ceea ce putea să provoace incendii din cauza rețelei electrice de distribuție internă care, de asemenea, era uzat.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: orașul Durlești, mun. Chișinău

Populația: circa 20000

Primar: Nicolae Crudu

Actorii implicați: APL Durlești, angajații instituției preșcolare, agenții economici locali, părinții

Perioada de implementare:
iunie – septembrie 2010

În scopul creării condițiilor optime de funcționare a instituției preșcolare și prevenirea unor situații excepționale din bugetul orașenesc Durlești au fost alocate surse financiare pentru reparația blocului alimentară.

A fost elaborat proiectul de reconstrucție și au fost selectate prin concurs companiile care au efectuat lucrările de reparație, au furnizat și instalat utilajul tehnologic. Lucrările de reconstrucție și de instalare a utilajului tehnologic au fost efectuate într-o perioadă de 4 luni.

În prezent instituția preșcolară nr. 2 este dotată cu utilaj tehnologic necesar pentru pregătirea hranei pentru copii, cu un sistem eficient de ventilare, și un sistem funcțional de apeduct și canalizare. Circa 400 de copii beneficiază de condiții optime, se asigură respectarea cerințelor sanitaro-epidemiologice, fapt ce contribuie la întărirea sănătății copiilor.

2. Descrierea problemei

Într-o stare tehnico-sanitară nesatisfăcătoare se află apeductul și rețeaua de canalizare, la care în ultimii 5-6 ani aveau spargerii frecvente, ceea ce influențează negativ asupra respectării regulilor sanitare și epidemiologice din instituție.

De asemenea, utilajul tehnologic învechit avea un consum mare de energie, se defecta des, ceea ce putea să provoace incendii din cauza rețelei electrice de distribuție internă care, de asemenea, era uzată. Sistemul vechi de ventilare nu mai asigura funcționarea lui bună, condițiile sanitare deja lăseau de dorit să fie mai bune, și în urma unor controale mai detaliate s-a constatat că este de urgență această reparație capitală.

În cadrul acestei probleme au fost afectați lucrătorii blocului alimentar și cei 400 de copii ce frecventează această instituție preșcolară, deoarece pregătirea hranei se efectua cu încălcarea normelor sanitare și epidemiologice și era pericol de apariție a situațiilor excepționale.

În caz de nesoluționare a acestei practici consecințele puteau fi grave în urma incendiilor provocate de un scurtcircuit a sistemului de electrificare, a spargerii masive a sistemului de apeduct sau canalizare, reparația în urma acestor incendii putea fi mai costisitor. Din cauza situației deplorabile create la blocul alimentar era pericolul sistării activității instituției preșcolare pe un termen nelimitat în urma căruiă puteau să aibă de suferit cei 400 de copii.

3. Descrierea practicii

Beneficiarii implementării acestei practici sunt cei 400 de copii ce frecventează instituția preșcolară și lucrătorii acestui bloc alimentar reparat.

În scopul creării condițiilor optime de funcționare a instituției preșcolare și prevenirea unor situații excepționale, consiliul orașenesc Durlești la solicitarea primarului orașului Durlești dl Nicolae Crudu a alocat din bugetul orașenesc surse financiare pentru reparația blocului alimentar. A fost elaborat proiectul de reconstrucție, a fost anunțat un concurs pentru efectuarea lucrărilor de reparație a blocului, un concurs pentru furnizarea și instalarea utilajului tehnologic. Concursul a fost desfășurat în condițiile de transparență.

În urma concursului anunțat FPC „Strenght” SRL a fost desemnată câștigătoare pentru lucrările de reparație și „Dina Cociuc” SRL, FPC „Nord Universal”

SRL și „Alutmar” SRL au fost desemnate câștigătoare pentru furnizarea și instalarea utilajului tehnologic.

Inițiativa de realizare a acestei practici îi aparține în cea mai mare parte administrației publice locale. Practica a fost realizată în colaborare cu diferiți agenți economici pe bază de contract.

Lucrările de reconstrucție și de instalare a utilajului tehnologic au fost efectuate într-o perioadă de 4 luni.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

În rezultatul implementării acestei practici orașul Durlești a beneficiat de mai multe avantaje. La nivel cantitativ se pregătesc bucate pentru 400 de copii în condiții ce corespund normelor sanitare și igienice și de securitate și la un utilaj tehnologic performant.

În urma reparației capitale a blocului alimentar și schimbarea utilajului tehnologic, bucătarii se bucură de noile condiții de muncă și cu mai mare plăcere gătesc bucate gustoase pentru acei 400 de copii ce frecventează instituția preșcolară. De asemenea, s-ă reușit evitarea situațiilor excepționale, cum ar fi spargerea țevilor, incendii, infecții toxico-alimentare etc.

Au fost renovate rețele interne de apeduct și canalizare, ceea ce a permis asigurarea non-stop cu apă centralizată.

6. Costul / implicațiile financiare

Realizarea acestei practici a fost posibilă grație alocării surselor financiare din bugetul orașului Durlești pentru reparația capitală a blocului alimentar în valoare de 780.122 lei.

Pentru efectuarea lucrărilor și procurarea utilajului tehnologic au fost selectați prin concurs public agenți economici specializați în domeniu, ceea ce a permis utilizarea eficientă a surselor financiare alocate.

7. Elemente inovatoare

Această practică este doar o pornire pentru crearea condițiilor performante de muncă, pentru plăcerea de a se afla și a găti la o bucătărie amenajată cu utilaj tehnologic modern. (luând în considerație că omul se află la lucru o bună parte din viața sa), pentru a evita incendiile posibile, pentru a evita cheltuielile suplimentare la reparația utilajului tehnologic vechi.

8. Lecții învățate

În urma realizării acestei practici administrația publică locală a ajuns la concluzia că trebuie de găsit surse financiare, (cofinanțatori pentru realizarea

asemenea practici) pentru a îmbunătăți condițiile de muncă și în celelalte două instituții preșcolare și cele trei instituții preuniversitare.

9. Schimb de experiență cu alte comunități

O asemenea practică a fi bine venită și pentru alte comunități și noi suntem gata să ne împărtășim cu experiența acumulată în urma realizării acestei practici.

10. Promovarea practicii

Informația privind schimbul de experiență în realizarea practicilor de succes va fi plasat pe site-ul primăriei orașului Durllești.

Category II

Strategic management of local community

Name of practice No.5

Renovation of kitchen building of preschool institution No. 2

OUTLINE:

The kitchen building of preschool institution No. 2 in the town of Durllești has not been renovated for 25 years and part of the equipment is out of order and does not function. This had a bad effect on the quality of food for the 400 kids who attend the kindergarten. Also, the water pipeline and the sewerage

system are in an unsatisfactory technical and sanitary condition. During the last 5-6 years there were frequent leakages in the system that would result in failure to observe the sanitary and epidemiological rules in the preschool. Concurrently, the technological equipment was obsolete; it was consuming a lot of energy. This could lead to fire due to the internal power distribution network which was also worn out.

So as to create the best conditions for functioning of preschool and, in order to prevent some emergency situations, Durllești town council, upon request from mayor Mr. Nicolae Crudu, has allocated funds for the renovation of kitchen building from the town budget. The renovation design has

Locality: Durllești town, municipality of Chisinau

Population: 16.200 residents

Mayor: Nicolae Crudu

Actors involved: local public authorities in the town of Durllești, preschool staff, local enterprises, parents of children who attend the preschool institution

Implementation time-frame:

June – September 2010

been drafted, the bidding for the supply and installing of equipment has been launched. The bidding process was a transparent one. The renovation works and the works for equipment installation have been performed within a period of 4 months.

Currently, preschool No. 2 is endowed with technological equipment necessary for cooking food for kids, with an efficient ventilation system and a functional water pipeline system and sewerage. About 400 kids benefit from best conditions, the sanitary and epidemiological norms are observed, which has a good effect on kids' health.

OUTPUTS:

1. Major renovation of kitchen building and replacement of equipment.
2. Creation of best conditions of work for the staff working in the kitchen building.
3. Increase in the quality of food for the kids who attend preschool.
4. Prevention of emergencies such as leakages, fire, etc.

Financing:

Durlesti town budget, private enterprises (FPC „Strenght” SRL, SRL „Dina Cociuc”, FPC „Nord Uneversal”, SRL „Alutmar”)

Categoria II	Managementul strategic al comunităților locale
Denumirea practicii nr.6	Reparația capitală a instituției preșcolare din comuna Cruzești nr. 224

1. Din sumar

Proiectul vizează reparația capitală a grădiniței nr. 224, cu trecerea la încălzire autonomă cu gaze naturale și branșarea la rețelele de apeduct centralizat. În anul 2004 Consiliul municipal Chișinău a alocat surse financiare pentru renovarea infrastructurii preșcolare. De asemenea și Consiliul comunal Cruzești și-a adus contribuția prin alocarea surselor financiare, din soldul disponibil al primăriei comunei Cruzești, inclusiv cu finanțare din partea FISM - lui.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: com. Cruzești, mun. Chișinău

Populația: 1819 de locuitori

Primar: Nicon Scurtu

Actori implicați: grupul de inițiativă, APL Cruzești

Perioada de implementare: 2004 - 2011

Primarul din perioada de implementare: Nicon Scurtu

2. Descrierea problemei

Crearea condițiilor pentru dezvoltarea multilaterală a copiilor din comună și anume corespunderea cerințelor sanitar-igienice: asigurarea cu gaz, branșarea la rețele centralizate de apeduct, reparație capitală cu schimbarea ușilor și ferestrelor din termopan, acestea au obiectivele pe care am intentionat să le realizăm.

Ambele blocuri se află în incinta unor case, cu un nivel. Reparație capitală nu s-a efectuat de când funcționează aceste grupe. Wc-urile erau afară, nu dispuneau de apă caldă, din cauza frigului nu se respectau normele sanitare, acoperișul curgea și pe vreme ploioasă precipitațiile cădeau direct în grupe, persista umezeala, de aceea foarte des se îmbolnăveau copiii. Încălzirea era cu lemne și cărbune, cu sobe și această căldură nu era suficientă, era frig, copiii se foloseau de olițe în perioada rece a anului, iar când era cald de WC –urile din curte. Nu dispuneau de teren pentru joacă amenajat.

De facto, toată populația comunei a fost afectată de această problemă. Nu era posibilă organizarea activităților. Aceasta reducea considerabil calitatea procesului educațional, afecta negativ sănătatea educatorilor, copiilor, personalului tehnic, cauzând îmbolnăvirea tuturor.

Consecințele acestor probleme ar fi fost preponderent de ordin social: ar fi adus la migrarea copiilor în alte instituții de învățământ, sporirea cazurilor de îmbolnăvire în rândurile copiilor, creșterea numărului de copii ai străzii, creșterea numărului șomerilor din rândurile părinților, care nu aveau posibilitate să se angajeze în câmpul muncii din cauza că nu aveau cu cine lăsa copiii. Copiii care deja frecventau grădinița nu puteau beneficia de instruire și îngrijire adecvată.

3. Descrierea practicii

Beneficiari ai acestei practici este populația comunei Cruzești, de la mic la mare, numărul lor constituie circa 1819 persoane. Proiectul vizează reparația capitală a grădiniței nr. 224, cu trecerea la încălzirea autonomă cu gaze naturale și branșarea la rețele de apeduct centralizat.

Activitățile realizate în cadrul practicii sunt următoarele:

- informarea populației și Consiliului comunal despre necesitatea reparației grădiniței nr. 224;
- elaborarea proiectelor și devizelor de cheltuieli pentru reparația clădirilor;
- schimbarea sistemului de încălzire și gazificare a instituției preșcolare nr. 224;
- branșarea la rețelele de apeduct centralizat;
- schimbarea ușilor și ferestrelor;
- crearea condițiilor favorabile pentru educatori și copii pentru a desfășura eficient activitățile didactice;
- a fost reparat și dotat cu inventar și veselă nouă blocul alimentar;
- a fost efectuată construcția wc-urilor în încăperea instituției;
- a fost asigurată aprovizionarea cu apă caldă, conform normelor sanitare;
- a fost asigurată dotarea grupelor cu mobilier nou.

Actorii implicați:

Proiectul a fost inițiat de aparatul Primăriei comunei Cruzești cu contribuția Consiliului comunal Cruzești a Consiliului municipal Chișinău, a FISM-ului și cu participarea activă a conducerii instituției preșcolare nr. 224.

În procesul de realizare a practicii am întâlnit următoarele probleme:

- implicarea pasivă a populației pentru realizarea obiectivelor comune;
- lipsă de implicare a agenților economici.

Am fost nevoiți să lucrăm particular și în grup cu populația și agenții economici din teritoriu și să-i convingem că, totul se face spre binele întregii comunități și numai datorită unirii este posibilă obținerea rezultatelor pozitive, dar și păstrarea sănătății generațiilor în creștere.

- Asigurarea durabilității a fost realizată în felul următor: (marcarea bunurilor, instruirea angajaților privind exploatarea corectă a ușilor și ferestrelor, a utilajului și mobilierului).

4. Rezultatele la nivel de comunitate

La nivel de comunitate am obținut următoarele rezultate:

Schimbări cantitative:

- Beneficiarii direcți ai practicii:
- Circa 50 copii de vârstă preșcolară;
- 4 educatori ai instituției preșcolare;
- 9 lucrători tehnici.
- Beneficiari indirecti: toate familiile cu copii din comunitate.
- Condiții satisfăcătoare pentru procesul educativ al cadrelor didactice și copiilor.

Schimbări calitative:

- Aspectul exterior al clădirilor grădiniței nr.224;
- Instalarea ușilor și ferestrelor din termopan;
- Efectuarea lucrărilor de reparație în interior;

- Instalarea blocurilor sanitare: lavoare, WC-uri;
- Procurarea mobilierului, amenajarea dormitoarelor, sălilor, sălilor de clasă, bucătăriei, încăperilor auxiliare, amenajarea terenului de joacă;
- Schimbarea mentalității cetățenilor și agenților economici.

5. Costul / implicațiile financiare

Bugetul APL – 169,0 mii lei

Cofinanțări: Bugetul CMC – 737,0 mii lei

FISM – 51,0 mii lei

6. Elementele inovatoare

Această practică a evidențiat câteva elementele inovatoare pentru noi:

- implicarea membrilor comunității în realizarea obiectivelor propuse;
- crearea unor obiective de menire socială dotate cu mobilier, echipament, alte facilități, care corespund tuturor normelor și standardelor în domeniu.

7. Lecții învățate

Această experiență poate fi folositoare altor autorități publice locale din Moldova, prin modul de utilizare a etapelor concrete în renovarea unor obiective de menire socială. Lecțiile extrase din această practică sau mai precis din totalul practicilor înglobate în politica de dezvoltare socio-comunitară reflectă sau însumează aspirațiile societății – de a prospera, de a beneficia de posibilitatea unei dezvoltări armonioase, de a crea condiții optime pentru generația în creștere. Prin implementarea consecutivă, conștiincioasă a acestor politici se demonstrează faptul că totul este posibil atunci când atitudinea pentru aceste lucruri este una serioasă și atunci când realmente se dorește dezvoltarea și progresul localității natale.

Este foarte important să constatăm câteva lecții învățate:

- APL trebuie să fie consecventă în atingerea scopului propus.
- Este necesară formarea experienței de colaborare cu populația, formarea experienței de lucru cu partenerii locali.
- Membrii comunității și agenții economici s-au convins că se poate de realizat ceva concret în colaborare.
- Exemplul personal, corectitudinea, implicarea directă a elevilor, profesorilor, a funcționarilor, sunt factori importanți în managementul strategic al comunităților locale.

8. Schimb de experiențe cu alte comunități

În cadrul schimbului de experiență din cadrul vizitelor de documentare și a seminarelor pe subiecte de parteneriat public-privat a fost transmisă experiența acestei practici altor comunități. Ar putea fi împărtășită experiența prin diseminarea informației, editarea broșurilor informative, prin emisiuni la radio și televiziune.

9. Promovarea practicii

Neapărat, este necesar să se facă un schimb intensiv de bune practici, cu elaborarea unor strategii comune de colaborare întru realizarea practicelor propuse, cu modalități de realizare prin obținerea fondurilor externe. Schimbul intensiv de bune practici este extrem de important, atât la nivelul municipiului Chișinău, cât și la nivel de țară. Schimbul de experiență între APL permite eficientizarea timpului, a resurselor și a potențialului, cât și diminuarea și eliminarea diverselor riscuri care pot să apară în procesul implementării proiectelor.

Category II

Making energy more efficient and improving local infrastructure

Name of practice No.6

Major Renovation of preschool building institution No. 224

OUTLINE:

The project aims at conducting major renovations of the kindergarten No. 224, switching to autonomous heating based on natural gas and connecting to centralized water pipe-line. In the 2004 the Chisinau municipal council has allotted funds for the renovation of

the pre-school infrastructure. Also, the council of Cruzesti commune contributed by allotting funds from the available balance account of the Cruzesti commune municipality in conjunction with SIF of Moldova. The basic issue to be addressed was the creation of satisfactory conditions for the multilateral development of children in the commune and namely to meet the sanitary and hygiene requirements. The consequences of not settling this issue would have had a social impact: it would have lead to the movement of children to other educational institutions, increase in number of cases of

Locality: commune Cruzesti, mun. Chisinau
Population: 1819 residents
Mayor: Nicon Scurtu
Actors involved: initiative group, Local Public Administration
Implementation period: 2004 - 2011
Mayor during the implementation period: Nicon Scurtu

sickness of kids, increase in the number of street children. The children who already attended the kindergarten were not able to benefit from adequate training and care. The beneficiaries of this practice are the entire population of Cruzesti commune.

OUTPUTS:

Quantitative changes:

Direct beneficiaries of the practice are:

- approximately 50 children of pre-school age;
- 4 educators of preschool institution;
- 9 technical staff members of the preschool institutions.

The indirect beneficiaries of the practice are:

- all the families in the commune who have kids of preschool age;
- the entire community of Cruzesti commune.

Qualitative changes:

1. The outside aspect of the kindergarten building No. 224;
2. Fixing of double glass windows and doors;
3. Inside renovation works;
4. Install inside toilets;
5. Purchase specialized furniture;
6. Positive change of mindset of citizens and of local enterprises.

Financing:

Local government budget of commune Cruzesti: 169,0 thousand Lei

Co-financing:

Budget of municipal council of Chisinau: 169,0 thousand Lei.

SIF of Moldova: 51,0 thousand Lei.

Categoria II	Managementul strategic al comunităților locale
Denumirea practicii nr.7	Reparația capitală a Gimnaziului nr. 75 din comuna Cruzești

1. Din sumar

Proiectul vizează reparația capitală a Gimnaziului nr. 75, cazangeriei gimnaziului, cu trecerea la încălzire autonomă cu gaze naturale. În anul 2004, de către Consiliul municipal Chișinău au fost alocate surse financiare pentru renovarea infrastructurii școlare. De asemenea și Consiliul comunal Cruzești și-a adus contribuția, prin alocarea surselor financiare, din soldul disponibil al primăriei comunei Cruzești, inclusiv și FISM – ul a contribuit la finanțarea acestei practici.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: com. Cruzești, mun. Chișinău

Populația: 1819 de locuitori

Primar: Nicon Scurtu

Actori implicați: grupul de inițiativă, administrația primăriei com. Cruzești

Perioada de implementare: 2004 - 2011

Primarul din perioada de implementare:
Nicon Scurtu

2. Descrierea problemei

Obiectivele de bază pe care am intenționat să le realizăm au fost migrația copiilor pentru a face studii în alte localități; crearea condițiilor sanitar-igienice adecvate (sistemul de încălzire), păstrarea căldurii (schimbarea geamurilor și ușilor), problema sănătății; crearea condițiilor optime pentru realizarea procesului instructiv-educativ.

Problema a apărut de mulți ani în urmă. De la darea în exploatare a gimnaziului nu s-a efectuat reparație capitală, sistemul de încălzire era cu cărbune. Cazanele nu funcționau normal, de aceea în perioada rece a anului copiii scriau cu mânuși îmbrăcate pe mâini. Foarte mulți copii se îmbolnăveau de infecții respiratorii acute, pneumonii, bronșite ș.a. Ferestrele erau vechi, putrede și căldura, cu toate că era puțină, nu se păstra. Cantina și blocul alimentar nu dispunea de inventar bun, totul se deteriora. Orele de educație fizică era imposibil de desfășurat în sala sportivă.

De facto, toată populația comunei a fost afectată de aceste probleme. Nu era posibilă organizarea activităților (orelor și activitățile suplimentare în afara lecțiilor). Aceasta reduce considerabil calitatea procesului educațional, afecta negativ sănătatea profesorilor, elevilor, personalului tehnic, cauzând îmbolnăvi-

rea tuturor. Consecințele acestor probleme pentru comunitate ar fi adus la migrarea copiilor în alte instituții de învățământ, sporirea cazurilor de îmbolnăvire în rândurile copiilor, abandon școlar, creșterea numărului de copii ai străzii.

3. Descrierea practicii

Beneficiarii practicii sunt populația comunei Cruzești, de la mic la mare, circa 1819 persoane. Proiectul vizează reparația capitală a Gimnaziului nr. 75, cazangeriei gimnaziului, cu trecerea la încălzirea autonomă cu gaze naturale.

În cadrul practicii au fost realizate următoarele activități:

- Informarea populației și Consiliului comunal despre necesitatea de reparație capitală a Gimnaziului nr. 75;
- Elaborarea proiectelor și devizelor de cheltuieli de reparație a clădirilor;
- Schimbarea sistemului de încălzire și asigurare cu gaz a gimnaziului;
- Reconstrucția clădirii primăriei cu montarea utilajului electric, termic, apeduct;
- Schimbarea ușilor și ferestrelor;
- Crearea condițiilor favorabile pentru profesori și elevi, în scopul desfășurării eficiente a activităților didactice, prin dotarea sălilor de clasă cu mobilă nouă și echipamentul necesar.

Actorii implicați:

Proiectul a fost inițiat de aparatul Primăriei comunei Cruzești cu contribuția Consiliului comunal Cruzești a Consiliului municipal Chișinău, a FISM-ului și cu participarea activă a conducerii instituției gimnaziului.

În procesul de realizare a practicii am întâlnit următoarele probleme neașteptate:

- neimplicarea activă a populației pentru realizarea obiectivelor comune;
- neimplicarea agenților economici,
- am fost nevoiți să lucrăm particular și în grup cu populația și agenții economici din teritoriu și să-i convingem că, totul se face spre binele întregii comunități și numai datorită unirii este posibilă obținerea rezultatelor pozitive, dar și păstrarea sănătății generațiilor în creștere.
- Asigurarea durabilității: (marcarea bunurilor, instruirea angajaților privind exploatarea corectă a ușilor și ferestrelor, a utilajului și mobilierului).

4. Rezultatele la nivel de comunitate

La nivel de comunitate am obținut următoarele rezultate:

Schimbări cantitative:

- Beneficiarii direcți ai practicii: circa 145 elevi ai Gimnaziului nr.75, 13 profesori ai gimnaziului ; 11 lucrători tehnici;

- Beneficiari indirecti: toate familiile cu copii din comunitate, toată comunitatea;
- Condiții satisfăcătoare pentru procesul educativ al cadrelor didactice și elevilor;
- Angajarea cadrelor didactice tinere în gimnaziul se realizează cu succes;
- Gimnaziul este participant la mai multe concursuri, olimpiade.

Schimbări calitative:

- Aspectul exterior al clădirilor Gimnaziului nr.75;
- Instalarea ușilor și ferestrelor din termopan;
- Efectuarea lucrărilor de reparație în interior;
- Instalarea blocurilor sanitare: lavoare, vas WC-uri;
- Procurarea mobilierului, amenajarea sălilor de clasă, bucătăriei; încăperilor auxiliare, reconstrucția cazangeriei;
- Schimbarea mentalității cetățenilor și agenților economici.

5. Costul / implicațiile financiare

Bugetul APL – 218,0 mii lei;

Cofinanțări: Bugetul CMC – 6004,0 mii lei;

FISM – 37,8 mii lei.

6. Elemente inovatoare

Elementele inovatoare ale acestei practici sunt:

- Implicarea membrilor comunității în realizarea obiectivelor propuse;
- Crearea unor obiective de menire socială dotate cu mobilier, echipament, alte facilități, care corespund tuturor normelor și standardelor în domeniu.

7. Lecții învățate

Această experiență poate fi folositoare altor autorități publice locale din Moldova, prin modul de utilizare a etapelor concrete în renovarea unor obiective de menire socială.

Lecțiile învățate din această practică sunt următoarele:

- APL este consecventă în realizarea scopului propus.
- Formarea experienței de conlucrare cu populația, formarea experienței de lucru cu partenerii locali.
- Membrii comunității și agenții economici s-au convins că se poate de realizat ceva concret în colaborare.

- Exemplul personal, corectitudine, implicare directă a elevilor, profesorilor.

9. Schimb de experiențe cu alte comunități

În cadrul schimbului de experiență din cadrul vizitelor de documentare, a fost transmisă experiența acestei practici altor comunități. Ar putea fi împărtășită această experiență prin diseminarea informației, editarea broșurilor informative și prin emisiuni de la radio și televiziune.

10. Promovarea practicii

Pentru promovarea experiențelor acumulate este necesară elaborarea unor strategii de colaborare pentru prezentarea practicilor propuse, cu modalități de realizare prin obținerea fondurilor externe. Schimbul intensiv de bune practici este extrem de important, atât la nivelul municipiului Chișinău, cât și la nivel de țară. Schimbul de experiență între APL permite eficientizarea timpului, a resurselor și a potențialului, cât și diminuarea și eliminarea diverselor riscuri care pot apărea în procesul implementării proiectelor.

Category II

Making energy more efficient and improving local infrastructure

Name of practice No.4

Major Renovation of Lower Secondary School No. 75

OUTLINE:

The project aims to carry out major renovation of Lower secondary school No. 75, the room with heating equipment of the lower secondary school, switching to autonomous heating based on natural gas. In the 2004 the Chisinau municipal council has allotted funds

for the renovation of the school infrastructure. Also, the Council of Cruzesti commune contributed with funds from the available balance account of the municipality of Cruzesti, as well as SIF of Moldova. The basic issue that was supposed to be addressed was the creation of satisfactory conditions for

Locality: commune Cruzesti, mun. Chisinau

Population: 1819 residents

Mayor: Nicon Scurtu

Actors involved: initiative group, leadership of municipality of commune Cruzesti

Implementation period: 2004 - 2011

Mayor during the implementation period: Nicon Scurtu

the multilateral development of kids in the commune and namely to meet the sanitary and hygiene requirements, stop movement of kids to study in institutions in other localities, set up best environment for the process of education and training. The consequences of not settling this issue would have had a social impact: it would have led to the movement of children to other educational institutions, increase in number of cases of sickness of kids, increase in the number of street children. The children who already attended the lower secondary school were not able to benefit from adequate training and care. The beneficiaries of this practice are the entire population of Cruzesti commune.

OUTPUTS:

Quantitative changes:

Direct beneficiaries of the practice are:

- about 145 students of lower secondary school No.75;
- 13 teachers of the lower secondary school;
- 11 technical staff members of the lower secondary school;

The indirect beneficiaries of the practice are:

- all families in the commune who have children of school age;
- the entire population of Cruzesti commune;
- new jobs for the teaching staff.

Qualitative changes:

1. The outside aspect of the lower secondary school building No. 75;
2. Fixing of double glass windows and doors;
3. Inside renovation works;
4. Install inside toilets;
5. Purchase specialized furniture;
6. renovation of heating room;
7. Positive change of mindset of citizens and of local enterprises.

Categoria II	Managementul strategic al comunităților locale
Denumirea practicii nr.8	Amenajarea terenurilor de joaca pentru copii din comuna Ciorescu

1. Din sumar

Problema lipsei unor terenuri de joacă pentru copii, a fost întotdeauna pe agenda autorităților publice locale din comuna Ciorescu. Din componența comunei fac parte satele Ciorescu, Goian și Făurești. Caracteristic este că locuitorii comunei sunt foarte solidari, receptivi și săritori la nevoie. În comună sunt aproximativ 2200 de copii cu vârsta cuprinsă între 0 – 16 ani, care duceau lipsa unor spații speciale pentru a petrece timpul liber. Lipsa unor spații de joacă pentru copii, nu le permite să se cunoască, să stabilească niște relații de prietenie sau să își dezvolte comunicabilitatea. Tineretele mămici de cele mai multe ori nu aveau unde să își plimbe copiii.

Problema a devenit mai acută începând cu anul 2009 când s-a observat un mare flux de populație în localitate. Ținând cont de faptul, că comuna Ciorescu se află la o distanță de 14 km, micuții și tinerii, în special de la blocuri, de până la vârsta de 13-14 ani nu aveau unde să-și petreacă timpul liber, acest fapt i-a pus în gardă pe părinți, care permanent s-au adresat autorităților publice locale.

Astfel la inițiativa primarului, în localitate în perioada 2009-2010 au fost amenajate 6 terenuri de joacă pentru copii, care includ: tobogane, scrânciob cu echilibru, teren de nisip, bănci, toate acestea fiind instalate și amenajate. Practic în curtea fiecărui bloc au fost amenajate terenuri de joacă viu-colorate. Atât părinții cât și copiii s-au bucurat nespus de mult de aceste terenuri.

2. Descrierea problemei

Problema lipsei locurilor de joacă este una stringentă, însuși pentru faptul că atât la nivel local, cât și la nivel național, avem nevoie de copii sănătoși, bine dezvoltați, comunicabili și toleranți, pentru a crește o generație capabilă să dez-

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: comuna Ciorescu, mun. Chișinău

Populația: 6923 (Ciorescu – 5352, Făurești – 465, Goian – 1106)

Primar: Ion Scripnic

Actori implicați: APL com. Cruzești, Regia Comunal-Locativă Ciorescu, S.A. „Mezoni”, întreprinderea Goian

Perioada de implementare: 2009-2010

Primarul din perioada de implementare: Constantin Scripnic

volte și să prospere. Toate acestea pot fi îndeplinite doar în cazul în care mediul de dezvoltare și creștere a acestora este unul favorabil. Astfel, prin intermediul acestei practici a fost pusă prima piatră pentru dezvoltarea unor personalități integre. Nesoluționarea acestei probleme era legată de lipsa surselor financiare în bugetul local.

Problema lipsei terenurilor de joacă a devenit acută începând cu anul 2009 când s-a observat un mare flux de populație în localitate. Circa 2200 de copii cu vârsta cuprinsă până la 16 ani duceau lipsa unor spații speciale unde să poată să-și petreacă timpul liber, să discute. Tineretele familii nu aveau posibilitatea de a-și plimba copii din lipsa unor terenuri amenajate.

Aceasta problemă ar fi fost preponderent de ordin social și educativ. Copiii erau mereu în căutarea unui loc de joacă, care de obicei era în mijlocul străzii sau undeva la capătul satului, ceea ce era destul de problematic atât pentru părinți cât și pentru autorități. O altă problemă ar fi fost lipsa de comunicare între copiii de aceeași vârstă, intoleranța, adică o societate nesănătoasă.

O comunitate este prosperă doar atunci când generația tânără se dezvoltă armonios și liber. Dar atunci când localitatea nu oferă condiții de dezvoltare, apare riscul de a pierde din populație. Aceasta ar fi fost una din cele mai stricte probleme ce ține atât de ordin social, cât și financiar, fiindcă comuna putea pierde potențialii agenți economici veniți în localitate.

3. Descrierea practicii

Datorită realizării acestei practici putem menționa atât beneficiarii direcți cât și indirecti. Astfel, în categoria beneficiarilor direcții pot fi incluși 450 de copii și părinții acestora, care practic zi de zi folosesc aceste terenuri, plus cei aproximativ 1650 de copii care își petrec majoritatea timpului pe aceste terenuri, iar ca beneficiari indirecti pot fi instituțiile de învățământ din localitate cât și întreaga comunitate.

În scopul creării condițiilor de joacă pentru copii, autoritățile publice locale în persoana primarului au adresat un demers către agenții economici din localitate pentru susținere financiară și organizatorică. În urma acestui demers a fost încheiat un contract de colaborare cu S.A. "Mezon"/Întreprinderea Goian care și-a luat responsabilitatea de a confecționa toate obiectele din fier și lemn, iar primăria a achitat cheltuielile de confecționare în valoare de 89970 lei. Astfel au fost confecționate:

- scrânciob cu echilibrul 6 buc. – 13200 lei
- scrânciob mic – 6 buc. – 15840 lei
- teren de nisip – 6 buc. – 17040 lei
- bancă – 6 buc. – 6210 lei
- tobogan 6 buc. 37680 lei.

Un alt pas a fost curățarea teritoriilor și amenajarea corespunzătoare a acestora pentru eventuala instalare. La acest proces au fost incluși toți lucrătorii Regiei Comunal-Locative Ciorescu, care au fost deschiși și receptivi. Astfel, au fost instalate și date în exploatare atât terenurile, cât și toate jucăriile confecționate.

Realizarea acestei practici a fost posibilă cu susținerea deplină a autorităților publice locale, a primarului și a colaboratorilor primăriei, precum și cu implicarea agenților economici (S.A. "Mezon"/Întreprinderea Goian) și a serviciilor publice din comună (Regiei Comunal-Locative Ciorescu) care au sprijinit în totalitate, ceea ce a permis ducerea la bun sfârșit a lucrărilor de amenajare a terenurilor de joc.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

Drept rezultat al acestei practici au fost amenajate 6 terenuri de joacă cu instalarea unor echipamente și utilaje pentru circa 450 copii, care practic zi de zi folosesc aceste terenuri, plus și cei aproximativ 1650 de copii care își petrec majoritatea timpului pe aceste terenuri. De asemenea, au fost create pentru a practica un mod sănătos de viață și condiții de plimbare a părinților tineri cu copii mici.

Foarte mulți copii și-au făcut noi prieteni, mămicile care îi supraveghează se pot împărtăși cu experiența ceea ce a dus ca oamenii din localitate să fie mai deschiși, mai sociabili, mai prietenoși.

5. Costul / implicațiile financiare

Din bugetul comunei Ciorescu pentru confecționarea echipamentelor și utilajelor, instalarea lor, amenajarea terenurilor de joacă au fost alocate 89970 lei.

Echipamentele și utilajele din metal și lemn au fost confecționate de S.A. Mezon"/Întreprinderea Goian.

Lucrările de amenajare și instalare a echipamentelor și utilajelor au fost efectuate gratis de către lucrătorii Regiei Comunal-Locative Ciorescu.

6. Elementele inovatoare ale acestei practici

În calitate de elemente inovatoare pot fi menționate însăși amenajarea a 6 terenuri de joacă cu instalarea echipamentelor și utilajelor confecționate special pentru copii, fiindcă nu fiecare localitate și-ar putea permite instalarea măcar a unui teren. În acest sens vin mămicile și copiii din localitățile apropiate și își petrec timpul liber aici. Pentru toți a fost ca un cadou de la Moș Crăciun venit în timpul verii.

Considerăm că această practică poate fi preluată de toate localitățile din țară și este necesar ca fiecare localitate să amenajeze un teren de joacă pentru copii, cel puțin, în grădinița pentru copii sau un teren în centrul localității. Acesta este un plus mare în ajutorul fiecărei localități.

7. Lecții învățate

Autoritățile publice locale din comună au reușit să identifice o problemă importantă cu care se confruntă tinerele familii și copiii. Datorită acestei practici au fost create condiții optime pentru dezvoltarea generației tinere în condiții de securitate și practicarea unui mod sănătos de viață.

Trebuie doar de remarcat că e regretabil că nu a fost posibilitate de a realiza această practică mai devreme. În rest, în totalitate toți locuitorii apreciază acest act ca fiind foarte important, ceva demn de apreciat și de păstrat. Chiar și bunicuțele, bătrâneii se bucură că au unde sta pe o bancă să se odihnească și să se bucure de larva celor mici.

8. Schimb de experiență cu alte comunități

Ce e nou, frumos și benefic se răspândește destul de repede, astfel că primari și cetățeni din alte localități fiind în vizită în comuna Ciorescu au apreciat la justa valoare experiența implementată în localitatea și au rămas plăcut surprinși că autoritățile publice locale au grijă de generația în creștere și de populația localității în general. Pe lângă vizitele efectuate, ca experiența dată să poată fi răspândită, ar putea fi realizat un filmuleț ca să transmitem practica noastră și altor localități locale. Autoritățile publice locale din comuna Ciorescu sunt deschise și speră spre o colaborare cu alte localități din municipiul Chișinău și din țară.

9. Promovarea practicii

Se cere ca orice practică de succes trebuie să fie transmisă căci acesta ar favoriza nu doar un succes pentru o singură localitate, dar pentru însăși municipiu în genere sau chiar pentru mai multe localități din republică. Doar unicul obiectiv al statului îl constituie promovarea unei imagini favorabile a țării și crearea condițiilor optime de existență.

Category II

Making energy more efficient and improving local infrastructure

Name of practice No.8

Putting in place a play ground for children

OUTLINE:

The problem associated with the playgrounds for kids is a relatively urgent issue. And this is due to the fact that we need to have healthy, well-developed, sociable and tolerant children both on local and national levels, in order to raise a generation that would grow and thrive. There are about 200

children, ranging from 0 – 16 years of age and who were in need of specially designed placed where to meet and discuss. And this is priority issue for the community. The lack of playgrounds for children do not allow them to get to know each other, does not allow them to set up friendship relations or to communicate. On the other hand, oftentimes the young mothers would not have a place to stroll. The problem became more critical when a significant flow of people to people moved to this community in the year 2009. Taking into consideration that Ciorescu commune is a new locality, the kids and teenagers up to the age of 13-14, mainly those living in apartment buildings did not have a place where to spend their free time. This fact has drawn parents' attention.

In order to create conditions for children to play, the local authorities represented by the mayor have submitted a request to the local enterprises to assist with financial support as well as logistics. As a result, a cooperation contract has been concluded with S.A. "Mezon"/Enterprise Goian who have assumed the responsibility to manufacture all the items from metal and wood while the municipality would cover all the cost in the amount of 89970 lei. Another step taken was the cleaning of ground and the adequate arranging of the place. In this process all the staff under the Management of Local Housing of commune Ciorescu, who were very open and responsive. Thus, all the toys were installed and all the playgrounds were made ready for use.

Locality: Ciorescu commune, municipality of Chisinau

Population: 6923 residents

Mayor: Ion Scripnic

Actors involved: Local public authorities in the commune of Ciorescu, municipal enterprise "Management of Local housing" Ciorescu, S.A. "Mezon"/Enterprise Goian

Implementation time-frame: 2009-2010

Mayor during the time of implementation: Constantin Scripnic

OUTPUTS:

1. Arranging of 6 playgrounds for about 450 children
2. Install some equipment and toys for active games for children.
3. Set up conditions for walking for young parents with kids.
4. Set up conditions to have a healthy life style.

Financing:

Budget of Ciorescu commune, S.A. "Mezon"/Enterprise Goian

Categoria II	Managementul strategic al comunităților locale
Denumirea practicii nr.9	„Mens sana in corpore sano”. Construcția unui stadion de mini fotbal din comuna Ciorescu

1. Din sumar:

În comuna Ciorescu, municipiul Chișinău a fost construit un stadion de mini fotbal cu covor artificial. Proiect inedit pentru comuna Ciorescu și pentru localitățile din vecinătate. Proiectul a demarat în rezultatul cooperării autorităților publice locale din comuna Ciorescu cu Federația Moldovenească de Fotbal și cu agenții economici din localitate, cu Î.M. "Regia comunal-locativă" Ciorescu, cu firma „SAFTRANS” SRL și SC „Amfitecons” SRL.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: comuna Ciorescu, municipiul Chișinău

Populația: 6923 de persoane (Ciorescu – 5352, Făurești – 465, Goian – 1106)

Primar: Ion Scripnic

Actorii implicați: APL Ciorescu, Federația Moldovenească de Fotbal, IM „Regia Comunal-Locativă Ciorescu”,

„SAFTRANS” SRL și SC „Amfitecons” SRL

Perioada de implementare: 2009-2010

Primarul din perioada de implementare: Constantin Scripnic

La inițiativa și solicitarea autorităților publice locale din comuna Ciorescu, Federația Moldovenească de Fotbal a donat un covor de iarbă artificială pentru un teren de mini fotbal, de asemenea și plasa și porțile, în valoare de 305000 lei. Autoritățile publice locale s-au adresat agenților economici locali pentru susținere și a anunțat un concurs pentru selectarea companiei pentru efectuarea lucrărilor de construcție a stadionului. În urma realizării lucrărilor de construcție a fost amenajat un stadion de minifotbal, pe care se antrenează echipele de fotbal din comună, se desfășoară orele de sport a instituțiilor preuniversitare, precum și practicarea sportului de către cei interesați.

2. Descrierea problemei

Prin intermediul acestei practici s-a intenționat să fie soluționată problema elevilor și a tinerilor (18-30 ani) din localitate, pasionați de fotbal, care le-ar permite să se antreneze pe un teren special destinat acestui gen de sport.

Problema a apărut încă de vreo 5 ani în urmă, când tinerii din localitate, pasionați de sport, doreau să-și antreneze abilitățile sportive, dar nu aveau un teren bine amenajat, din care considerente echipele de fotbal, participante la diferite competiții municipale și republicane, pierdeau cei mai buni jucători,

aceștia deplasându-se în orașul Chișinău pentru antrenamente și chiar pentru participare la competiții în alte echipe, ceea ce a dus la slăbirea echipei. În primul rând lipsa unui stadion ar duce la pierderea interesului pentru un mod sănătos de viață pentru tinerii care deja practicau fotbalul, în al doilea rând pierderea din numărul populației, fiindcă din lipsa unui loc pentru antrenamente, treptat unele familii și-ar fi luat copiii și ar fi căutat un domiciliu mai avantajos pentru a asigura o dezvoltare armonioasă copilului său și, nu în ultimul rând, o consecință puternică ar fi pierderea din imagine a localității.

De lipsa stadionului au fost afectați tinerii din întreaga comunitate, dar și părinții, copiii cărora se antrenau în echipele locale de fotbal. Deoarece în asemenea situație ei erau nevoiți să trimită copilul la un alt cerc sportiv din orașul Chișinău, dar la o distanță cu mult mai mare și, pe lângă toate, ei se deplasau cu autobuzul și ajungeau obosiți deja la antrenamente.

Însă aceasta nu e tot, căci în cele dintâi ar fi avut de suferit echipele de fotbal din localitate, care nu aveau acest teren de antrenament și care nu puteau să dea dovadă de o pregătire bună, dar totodată a devenit mai avantajoasă realizarea lecțiilor de educație fizică pentru toate cele 3 instituții de învățământ din localitate.

Altfel-spus dezvoltarea fotbalului în comună ar fi pierdut orice șansă și motivație de a se realiza în viitor, dar acesta este un gen bine practicat în localitate încă din anii fondării satului și desigur ar fi fost „o lovitură sub centură” în promovarea imaginii comunei atât la nivel național, cât și internațional.

3. Descrierea practicii

În urma realizării acestei practici putem menționa atât beneficiarii direcți, cât și indirecti. Astfel, în categoria beneficiarilor direcții pot fi incluși:

- cele 5 echipe de fotbal din localitate pe diferite categorii de vârste;
- 870 de elevi ai Liceului Teoretic „N. Bălcescu”;
- 100 de elevi ai Gimnaziului nr. 45;
- 600 tineri (18-35 ani) din comună (s. Făurești, s. Goian, s. Ciorescu);
- amatori de fotbal – circa 1000 de persoane;
- veterani ai echipelor inițiale de fotbal - 50.

Indirect a beneficiat populația din comună și din localitățile din apropiere care practică un mod sănătos de viață și pot practica diferite sporturi.

Ținând cont de visul cel mare al tinerilor din localitate, la inițiativa și solicitarea autorităților publice locale din comuna Ciorescu, Federația Moldovenească de Fotbal a donat un covor de iarbă artificială pentru un teren de mini fotbal, de asemenea și plasa și porțile, în valoare de 305.000 lei, cu condiția ca APL Ciorescu să coordoneze mai departe lucrările de pregătire și de construcție a temeliei. De asemenea, autoritățile publice locale s-a adresat agenților economici locali pentru susținere și a anunțat un concurs pentru selectarea compa-

niei pentru efectuarea lucrărilor de construcție a stadionului. Astfel, firma de construcții SC „Amfitecons SRL” a câștigat concursul și a efectuat lucrările de construcție și amenajare a stadionului. La prima etapă a construcției au cheltuit circa 200000 lei, iar la cea de a doua etapă 305000 mii lei.

În urma realizării lucrărilor de construcție a fost amenajat un stadion de minifotbal, pe care antrenează echipele de fotbal din comună, se desfășurau orele de sport a instituțiilor preuniversitare, precum și practicarea sportului de către cei interesați.

Inițiativa de inițiere și realizare a acestei practici îi aparține în cea mai mare parte autorităților publice locale, cu implicarea serviciilor publice comunale (Regia comunal-locativă Ciorescu) și în coordonare permanentă cu Federația Moldovenească de Fotbal. În realizarea lucrărilor au fost implicați mai mulți agenți economici locali (SC „Amfitecons” SRL, SRL „Saftrans”).

În procesul de realizare a practicii au apărut lucrările de construcție care au durat o perioadă mai lungă decât cele preconizate. În primul rând, terenul era preconizat pentru a fi finisat până la deschiderea sezonului sportiv, însă finisarea lui a durat puțin mai mult. O altă situație dificilă a fost alegerea locului unde era mai bine de construit. Se propunea pe terenul vechi al școlii, dar acesta necesita cheltuieli mult mai mari sau amplasarea pe un teren liber în centrul comunei. În final s-a ajuns la concluzia că e mai bine ca stadionul să fie amplasat în centrul comunei, iar stadionul vechi al școlii urmează să fie renovat ulterior, deoarece necesită investiții financiare considerabile și urmează de a căuta sponsori internaționali și naționali pentru a construi un stadion de talie europeană.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

În rezultatul implementării acestui proiect comuna Ciorescu a beneficiat de mai multe avantaje:

- în primul rând tinerii din localitate și, nu numai, au prezentat un mai mare interes pentru un mod sănătos de viață;
- s-au îmbunătățit condițiile de antrenament pentru echipele de fotbal din localitate, cât și cele de organizare a activităților didactice pentru instituțiile de învățământ;
- pe acest stadion se antrenează circa 4000 de locuitori ai comunei;
- pe timp favorabil pot să efectueze lecții aproximativ 1300 de elevi;
- s-au format noi echipe de fotbaliști, iar altele din localitățile din vecinătate vin să se antreneze aici sau să joace jocuri amicale.

Dar cel mai îmbucurător este că a crescut motivația tinerilor de a practica sportul, sau cel puțin un mod sănătos de viață și drept rezultat va crește imaginea comunei.

5. Costul / implicațiile financiare

Acest proiect a fost realizat printr-o colaborare dintre mai mulți actori, fiecare dintre ei venind cu contribuția financiară, materială sau prin lucrări.

Din bugetul comunei Ciorescu au fost alocate circa 200000 mii lei pentru construcția temeliei.

Federația Moldovenească de Fotbal a donat un covor de iarbă artificială pentru un teren de mini fotbal, de asemenea, plasa și porțile, în valoare de 305000 lei.

Comunitatea a contribuit prin participare la lucrările de construcție, la ridicarea temeliei, la vopsitul gardului etc. De asemenea, la construcția stadionului au contribuit SRL „Saftrans” și Regia comunal-locativă Ciorescu.

6. Elementele inovatoare

În calitate de elemente inovatoare pot fi menționate însăși amenajarea stadionului de minifotbal într-o comună în apropierea municipiului Chișinău, deoarece nici localitățile urbane nu își pot permite.

La acest stadion vine să se antreneze oricine dorește și când dorește și nu există nici o taxă pentru a practica aici sportul. Desigur e îmbucurător faptul, că la ora 06.00 dimineața poți vedea familia întreagă efectuând gimnastica de dimineață în aer liber. Acestea toate ne vorbesc de scopul principal al autorităților publice locale de a promova un mod sănătos de viață în rândurile tinerilor și nu numai. De asemenea, au fost create condițiile de antrenament pentru echipele de fotbal din localitate, cât și cele de organizare a activităților didactice pentru instituțiile de învățământ preuniversitar. A crescut motivația tinerilor de a practica sportul și promovarea imaginii pozitive a comunei.

Această practică doar trebuie să fie un punct de pornire, un obiectiv forte pentru toate comunitățile din Moldova, căci numai așa vom avea o societate tânără, prosperă și sănătoasă.

7. Lecții învățate

Una din lecțiile învățate din această practică este existența unei motivații puternice în realizarea unor scopuri majore pentru întreaga comunitate care te fac să „urci munții”, pentru binele localității, mai bine-zis pentru generația tânără. Totodată este lesne de înțeles că în parteneriat munca devine mult mai efektivă.

8. Schimb de experiență cu alte comunități

Această experiență a fost împărtășită cu alte autorități locale din țară și de peste hotarele și au fost numai aprecieri pozitive, convingându-ne că vor prelua și ei această bună practică, căci nimic nu trebuie să stopeze dezvoltarea armonioasă a tinere generații, altfel spus „per aspera ad astra”.

9. Promovarea practicii

Orice activitate de succes merită a fi împărtășită, fiindcă doar așa o țară, un oraș, o comună devine un model de urmat. Din aceste considerente avem nevoie și noi, ceilalți, de a prelua această experiență pentru a o adapta condițiilor și necesităților populației locale.

În acest sens rămânem cu certitudinea că aceste modele de urmat vor fi implementate și de alte localități, doar în scopuri benefice locuitorilor, căci obiectivul major al unui stat ține anume de prosperarea populației acestei țări.

Category II

Making energy more efficient and improving local infrastructure

Name of practice No.9

Building a Stadium for mini football

OUTLINE:

In the commune Ciorescu, municipality of Chisinau a stadium for mini football with artificial carpet was built. This is a unusual project for the commune Ciorescu and for the neighbouring villages. The project started as a result of local public authorities cooperation with the Federation of Football of Moldova and the local enterprises, municipal enterprise "Management of local housing" Ciorescu, local enterprises (SRL „SAFTRANS”, SC „Amfitecons SRL”).

Locality: Ciorescu commune, municipality of Chisinau

Population: 6923 residents

Mayor: Ion Scripnic

Actors involved: Local public authorities in the commune of Ciorescu, Moldovan federation for Football, municipal enterprise "Management of local housing" Ciorescu, local enterprises (SRL „SAFTRANS”, SC „Amfitecons SRL”).

Implementation time-frame: 2009-2011

Mayor during the time of implementation: Constantin Scripnic

The issue emerged about 5 years ago when the young people who liked sports in the locality wished to train but did not have a well designed ground. For this reason the football teams participating in municipal and republican competitions would lose the best players because they would move to Chisinau to train and to participate in competitions, thus weakening the team. The lack of a stadium would have lead to the loss in interest in a healthy life style of young people who played football and, secondly, it would have lead to the movement of population. Due to the lack of places to train, gradually some families would have taken their children and would have looked for a home

in a more advantageous area so as to secure a more harmonious development of their child. Last but not least, would have been the damage to the image of locality.

Upon initiative and request from local public authorities in the commune of Ciorescu, the Football Federation of Moldova has donated a carpet of artificial grass for a field of mini football, a net and gates in the amount of 305.000 lei. Also, local authorities have addressed to the enterprises for support and launched a bidding to select a company to carry out the football field construction works. As a result of construction carried out, a stadium for mini football was arranged on which the village football teams train, where sports classes are conducted as well various sports activities.

OUTPUTS:

1. Building of a minifootbal stadium in the center of commune Ciorescu.
2. Creation of conditions to practice sport and to have a healthy life style.
3. Improvement of training conditions for the local football teams, as well as the conducting of physical training activities within the pre-university school.
4. Motivation of children to train increased, promotion of a positive commune image.

Financing:

Ciorescu commune budget, Federation for Football in Moldova, local enterprises

Categoria II	Managementul strategic al comunităților locale
Denumirea practicii nr.10	Construcția gardului cimitirului în satul Condrîța

1. Din sumar

Satul Condrîța este situat la distanța de 30 km de municipiul Chișinău, la doar 2 km de șoseaua Chișinău – Leușeni. Numărul populației la 1 ianuarie 2011 constituia 730 locuitori. Numărul angajaților în primărie este de 4 persoane. În localitate nu sunt agenți economici puternici care ar contribui la completarea bugetului local.

De-a lungul anilor gardul cimitirului a ruginit și s-a deteriorat. Din lipsa surselor financiare reparația nu au fost efectuate lucrări de reparație a gardului și lucrări de amenajare a cimitirului. Prin găurile formate diferite animale intrau pe teritoriul cimitirului și provocau diferite stricăciuni, fapt ce provoca nemulțumirea populației. La inițiativa primăriei și prin implicarea societății civile s-a reușit de construit gardul la cimitir.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: satul Condrîța, municipiul Chișinău

Populația: 730 de persoane

Primar: Alexei Boșneaga

Actorii implicați: APL Condrîța, locuitorii comunei

Perioada de implementare: 2008-2009

Primarul din perioada de implementare: Vasile Zagoreanu

2. Descrierea problemei

Problema gardului cimitirului a fost abordată mai mulți ani la rând, în esență constând în faptul ca gardul existent era din plasă din sârmă care de-a lungul anilor a ruginit și aceasta a contribuit la formarea găurilor prin care pe teritoriul cimitirului intrau animale și care permanent făceau stricăciuni în aria acestuia. Aceasta problema stârnea în continuu nemulțumirea populației.

Printre competențele de bază ale autorităților publice locale este întreținerea cimitirelor. De modul cum sunt întreținute cimitirele se poate face concluzie despre gradul de cultură a societății, despre atitudinea comunității față de cei plecați în lumea celor dreți.

3. Descrierea practicii

La inițiativa Primăriei a fost propusă populației ideea construcției porțiunii din față a gardului cimitirului din sat. După aprobarea de către populație, s-a

elaborat un deviz de cheltuieli pentru lucrările de reparație. Devizul de cheltuieli a fost întocmit de o echipă de specialiști calificați și a fost aprobat atât de autoritățile publice locale, cât și de societatea civilă. Au fost desemnate persoane care se ocupau de colectarea nemijlocită a surselor financiare de la persoanele din sat, care au dorit să-și depună aportul la realizarea acestui proiect. Implicarea în procesul de colectare a surselor financiare a persoanelor din societatea civilă a permis asigurarea unui înalt grad de transparență și obiectivitate în ceea ce privește realizarea acestui proiect.

4. Rezultatele acestei practici la nivel de comunitate

În rezultatul acestor acțiuni aspectul cimitirului a fost îmbunătățit considerabil, iar însuși procesul de realizare a acestuia a permis implicarea societății civile în soluționarea problemelor și a permis educarea unui grad de responsabilitate socială în rândurile populației. În urma acestor lucrări a fost construită porțiunea de gard din fața cimitirului, pe de o parte și alta a porții.

5. Costul / implicațiile financiare ale implementării acestei practici

Pentru realizarea acestui proiect conform devizului de cheltuieli au fost necesare 20000 lei, din care contribuția Primăriei a fost 12000 lei, iar societatea civilă (populația) a contribuit cu 8000 lei.

Lucrările au fost efectuate de o echipă de meșteri din sat, pe lângă care s-au mai implicat și persoane din sat.

6. Elementele inovatoare ale acestei practici

În calitate de elemente inovatoare ale acestei practici putem menționa crearea unui dialog dintre autoritățile publice locale și societatea civilă în scopul discutării și aprobării devizului de cheltuieli pentru efectuarea lucrărilor de reparație, fapt care a condus la o mai mare colaborare dintre sectoarele comunitare.

Implicarea în procesul de colectare a surselor financiare a persoanelor din societatea civilă a permis asigurarea unui grad înalt de transparență și obiectivitate în ceea ce privește realizarea acestui proiect. Procesul de realizare a acestuia a permis implicarea societății civile în soluționarea problemelor comunității și educarea unui grad de responsabilitate socială în rândurile populației.

7. Lecții învățate

Una din lecțiile învățate din această practică este că autoritățile publice locale din sat au reușit să mobilizeze întreaga comunitate locală pentru soluționarea unei probleme stringente a satului. În luarea deciziilor, autoritățile publice locale trebuie să consulte și să implice populația prin diferite metode asupra problemelor pe care le privește. Prin acesta autoritățile publice locale au reușit

că implice comunitatea în colectarea surselor financiare, precum și participarea la diferite lucrări.

O altă lecție ar fi ca transparența în activitate a autorităților publice locale duce la creșterea gradului de încredere a populației în administrația publică locală și respectiv, a administrației publice locale în populație că va susține deciziile luate.

8. Schimb de experiență cu alte comunități

Această experiență poate fi împărtășită cu alte comunități locale, în special cele care au un număr nu prea mare de populație, care au un buget local nu prea mare sau nu au agenți economici puternici, cum poate fi implicată întreaga comunitate locală în identificarea unor probleme stringente, precum și implicarea întregii comunități în soluționarea acestor probleme.

9. Promovarea practicii

Se cere ca orice practică de succes trebuie să fie transmisă căci acesta ar favoriza nu doar un succes pentru o singură localitate, dar pentru însăși municipiu în genere sau chiar pentru mai multe localități din republică. Asigurarea transparenței în activitatea autorităților publice locale trezește interesul societății civile de a participa la soluționarea problemelor de interes local, consolidează simțul identității cu comunitatea date și ca rezultat poate servi drept indicator al democrației la nivel local.

Category II

Strategic management of local communities

Name of practice No.10

Building of fence for the cemetery in the village of Condrita

OUTLINE:

The issue of cemetery fence was addressed several years ago. The problem with the fence was that the old fence was made of a metal net and over the years it got rusty and it lead to deterioration. Through the holes that formed animals

Locality: village Condrita, municipality Chisinau
Population: 730 residents
Mayor: Alexei Bosneaga
Actors involved: Local public authorities in the commune of Condrita, local community
Implementation time-frame: 2008-2009
Mayor during implementation period: Vasile Zagoreanu

would get on the territory and would make damage to the area. This problem would always stir discontent with the population.

The municipality came up with the suggestion to build the fence in the front side of the cemetery. Following the approval from community, a budget of expenditures for construction works was drafted. The budget of expenditures was drafted by a team of experts and approved by local authorities, as well as by the civil society. The persons in charge with collection of funds were appointed. The funds were collected from the village community who was willing to contribute to the implementation of this project. Participation of community in fund raising secured transparency and impartiality with regard to project implementation.

The amount of 20000 lei was necessary for the project. The municipality contributed 12000 lei, while the civil society (population) contributed the amount of 8000 lei. The works have been carried out by a team of local workers and local people. The issue emerged about 5 years ago when the young people who liked sports in the locality wished to train but did not have a well designed ground. For this reason the football teams participating in municipal and republican competitions would lose the best players because they would move to Chisinau to train and to participate in competitions, thus weakening the team. The lack of a stadium would have lead to the loss in interest in a healthy life style of young people who played football and, secondly, it would have lead to the movement of population. Due to the lack of places to train, gradually some families would have taken their children and would have looked for a home.

OUTPUTS:

1. The aspect of the cemetery was improved considerably.
2. The project implementation has allowed for the involvement of civil society in settling problems.
3. Social responsibility of local community was made possible through this activity.

Financing:

Condrita village budget, local community

Categoria II	Managementul strategic al comunităților locale
Denumirea practicii nr.11	Reparația capitală a Gimnaziului nr. 99 și a Liceului Teoretic din comuna Trușeni cu schimbarea geamurilor și ușilor

1. Din sumar

Problema reparației Gimnaziului nr. 99 și a Liceului Teoretic „Trușeni” există de mai mulți ani, devenind una din cele mai stringente pentru autoritățile publice din comună. Gimnaziul nr. 99 și Liceul Teoretic (fosta școală medie) au fost construite între anii 1961-1966 și până în prezent nu

au fost supuse unor reparații capitale. De asemenea, în această perioadă nu au fost schimbate ferestrele, ele deteriorându-se și fiind într-o stare tehnică nesatisfăcătoare, nu asigurau conservarea energiei în sălile de clase și coridoare. În perioada rece a anului din cauza neermetizării geamurilor era un consum mare de energie termică, fapt ce contribuie la creșterea cheltuielilor bugetare pentru resursele energetice. Pe de altă parte, exista pericolul de a se accidenta copiii, deoarece sticla de la geamuri nu putea fi prinsă din cauza ramelor putrede. În scopul îmbunătățirii situației privind eficiența energetică a instituțiilor preuniversitare din comună la solicitarea autorităților publice locale din comuna Trușeni au fost alocate surse financiare din bugetul municipiului Chișinău prin intermediul Direcției Construcții Capitale a Primăriei municipiului Chișinău.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: comuna Trușeni, mun. Chișinău

Populația: 8600

Primar: Ion Apostol

Actorii implicați: APL Trușeni

Perioada de implementare: 2010–2011

Primarul din perioada de implementare:
Mihail Secrieru

2. Descrierea problemei

Instituțiile de învățământ preuniversitar din satul Trușeni se exploatează de foarte mult timp fără a fi efectuate lucrări de renovare, reparații capitale, toate lucrările limitându-se la reparații curente în sălile de clase, coridoare etc. De asemenea, era necesară reparația podelelor în unele săli, reparația acoperișului, schimbarea ferestrelor care în urma exploatării îndelungate au putrezit. Toate acestea în ansamblu influențau negativ asupra organizării și desfășurării procesului instructiv-didactic. În perioada rece a anului instituțiile preuniversitare din satul Trușeni se confruntau cu problema temperaturilor joase în sălile de clase, cu curgerea acoperișului etc. Această problemă a apărut din cauza lipsei cronice de surse financiare în bugetul comunei pentru reparația și întreținerea instituțiilor preuniversitare.

Nesoluționarea problemei reparației instituțiilor preuniversitare provoca înrăutățirea condițiilor de muncă pentru corpul profesoral-didactic și condițiilor de studii. Consumul mare de gaze naturale din cauză că nu erau ermetizate geamurile. Era pericol de a se accidenta copiii, deoarece sticla de la geamuri nu putea fi prinsă din cauza ramelor putrede.

3. Descrierea practicii

Prin intermediul acestei practici s-a încercat renovarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor preuniversitare. Beneficiarii direcți ai implementării proiectului de reparație capitală a Gimnaziului nr. 99 și a Liceului Teoretic din comuna Trușeni sunt elevii gimnaziului – 345 elevi și ai liceului – 256 elevi și tot personalul didactic și auxiliar.

Pentru îmbunătățirea condițiilor de studii, conducătorii acestor instituții și autoritățile publice locale din comună au solicitat Direcției construcții capitale a primăriei municipiului Chișinău includerea în programul de investiții capitale prin finanțare din bugetul municipiului Chișinău. Alocarea surselor financiare pentru reparația capitală a instituțiilor preuniversitare a fost susținută de consilierii municipali și inclusă în programul de investiții capitale pentru anii 2010-2011.

Au fost selectate prin concurs companiile care au efectuat lucrările de reparație parțială a acoperișului, lucrări de schimbare a podelei, de schimbare a ferestrelor și ușilor etc.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

Drept rezultat al acestei practici la nivel cantitativ a fost efectuată reparația acoperișului liceului teoretic circa 200 m², au fost schimbate 52 de ferestre și 21 de uși. La gimnaziul nr. 99 au efectuate lucrările de reparație a podelei din sala de festivități, au fost schimbate toate ușile și ferestrele. Drept rezultate a acestei practici putem menționa următoarele:

- reparația capitală a instituțiilor preuniversitare
- crearea condițiilor optime de studii pentru elevii gimnaziului și a liceului, și a condițiilor de activitate a personalului instructiv-didactic și auxiliar.
- asigurarea conservării energiei în cadrul liceului și micșorarea cheltuielilor bugetare pentru agentul termic.

5. Costul / implicațiile financiare

Proiectul de reparație capitală a Gimnaziului nr. 99 și a liceului teoretic din comuna Trușeni a fost finanțat integral din bugetul municipiului Chișinău prin intermediul Direcției Construcții Capitale în valoare de 13.000.000 lei.

Pentru anul 2011 sunt prevăzute ca investiții capitale 450.000 pentru reparația capitală a acoperișului Gimnaziului nr. 99.

6. Elemente inovatoare

Elementele inovatoare ale acestei practici constau în faptul că conducătorii instituțiilor preuniversitare împreună cu autoritățile publice locale din comuna Trușeni în scopul creării condițiilor optime de studii în instituțiile preuniversitare au argumentat necesitatea includerii în programul de investiții capitale cu finanțare din bugetul municipiului Chișinău a reparației capitale a două instituții preuniversitare din comuna Trușeni.

7. Lecții învățate

Această practică ne-a învățat că există modalități de soluționare a problemelor stringente în situațiile în care în bugetul local nu sunt prevăzute surse financiare pentru realizarea unor proiecte de infrastructură. Reușita soluționării unor proiecte similare depinde în mare măsură de inițiativele autorităților publice locale.

8. Schimb de experiență cu alte comunități

Rezultatele pozitive a acestei practici au fost împărtășite cu alte administrații publice locale în speranța că le va ajuta în realizarea proiectelor similare pentru localitățile sale.

9. Promovarea practicii

Ar fi bine venit dacă în municipiul Chișinău vor fi organizate seminare pentru schimbul de experiență în realizarea practicilor de succes.

Category II

Strategic management of local communities

Name of practice No.11

Major renovation of lower secondary school No. 99 and the High School

OUTLINE:

The issue of Lower secondary school No 99 and High school renovation has been pending for several years and has become one of the most critical issues. The Lower secondary school No 99 and High

Locality: Truseni commune, Municipality of Chisinau

Population: 8.600

Mayor: Ion Apostol

Actors involved: Local authorities of the Truseni commune

Implementation time-frame: 2010-2011

Mayor during implementation time:

Mihail Secieru

school (former general school) have been built in 1961-1966 and since then no major renovation has been made. The windows were in a poor condition, would not conserve the energy. During the cold season, because the windows were not insulated, the consumption of gas for heating was high and consequently the expenses for energy were higher. On the other hand, there was a danger for the kids to be injured because the glass in the rotten window frames was not stable. So as to improve the situation of energy conservation in the pre-university educational institutions, upon request from Truseni local authorities, there have been allotted funds from the municipality Chisinau budget via the Department for Major Constructions of the Municipality of Chisinau.

OUTPUTS:

1. Major renovation of pre-university institutions
2. Creation of adequate conditions for students of lower secondary school and high school and conditions to work for the teaching staff and support staff.
3. Secure energy conservation within the high school and decrease of budget expenses for heating.

Financing:

Chisinau municipality budget

Categoria III	Susținerea antreprenoriatului rural și crearea noilor locuri de muncă
Denumirea practicii nr.1	TINERI ANTREPRENORI ÎN NOUA EUROPĂ”: proiect-pilot în R. Moldova

1. Din sumar

Proiectul se referă la 20 de tineri, din 6 țări, din Europa care au participat la cursuri de gândire antreprenorială conduse de către profesori de la Universitatea Warwick, Marea Britanie și Ung Foretagsamhet, Suedia. Timp de 10 zile participanții au învățat, s-au cunoscut reciproc și au pregătit în echipe, proiecte de

dezvoltare economică, pe care le-au prezentat la final. Proiectul – pilot „Tinerii antreprenori în Noua Europă” vine să completeze șirul de măsuri menite să contribuie la dezvoltarea comunitară a localității Budești, într-o primă fază și ulterior la dezvoltarea capacităților antreprenoriale a tinerilor din întreaga țară. Proiectul dat se înscrie de fapt în șirul de măsuri întreprinse de APL Budești, efectul cărora va fi vizibil, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, reprezentând o verigă importantă a managementului comunității locale, dar și a resurselor și a potențialului uman al acesteia. Este o investiție în capitalul uman, în generația tânără. Grație posibilităților oferite și a condițiilor create, acești tineri din țara noastră au avut posibilitatea să descopere faptul că sunt la fel de bine sau poate chiar în unele cazuri mai bine pregătiți, decât alți semeni de-ai lor din Europa, că pot fi inițiatorii, promotorii unor activități generatoare de profit, dar și de locuri noi de muncă.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: com. Budești, mun. Chișinău

Populația: 5037 de persoane

Primar: Nina Costiuc

Actori implicați: grupul de inițiativă, administrația primăriei com. Budești

Perioada de implementare: 2010

Primarul din perioada de implementare: Nina Costiuc

2. Descrierea problemei

Problema vizată de prezentul proiect poate și trebuie văzută sub diferite aspecte: odată – dezvoltarea capacităților antreprenoriale a tinerilor sub egida unor profesori renumiți din Marea Britanie și Suedia (ceea ce reprezintă o investiție de fapt în capitalul intelectual al tinerei generații). Rezultatul acestui proiect pe termen lung vizează combaterea sărăciei, creșterea numărului de locuri de

muncă prin elaborarea și implementarea în practică a capacităților dobândite și dezvoltate grație acestui proiect. Un aspect destul de important este și impactul la nivelul mentalității tinerilor, aceștia având posibilitatea să conștientizeze capacitățile personale și faptul că EI POT. Bagajul de cunoștințe și experiența acumulate sunt transmise de către participanți semenilor lor, trezindu-le interesul pentru o viață activă, constructivă, utilă societății. Este important să menționăm și aspectul dezvoltării comunitare, a deschiderii unor noi orizonturi și posibilități.

Odată cu implozia imperiului sovietic și al sistemului de economie centralizată populația Republicii Moldova, dar și celorlalte foste republici sovietice s-a trezit în fața unor realități noi, survenite foarte rapid și pentru care oamenii nu erau pregătiți. Perioada de tranzit către economia de piață s-a dovedit a fi una foarte dificilă și dureroasă, ea generând creșterea bruscă a pauperității majorității absolute a populației țării, dispariția clasei de mijloc, care asigură stabilitatea oricărei societăți și apariția unei minorități foarte bogate și a mării majorități foarte sărace. Coloșii economici, care funcționau conform modelului de economie centralizată brusc au devenit nerentabili, generatori de deficit bugetar și au fost închiși. Zeci de mii de oameni au rămas fără locuri de muncă, fapt care a determinat în consecință exodul forței de muncă din Moldova către Rusia sau Occident. Plecarea în masă a populației tinere, apte de muncă în afara granițelor țării a dus la îmbătrânirea locuitorilor de facto, apariția unor fenomene de cvasi-abandon al copiilor, pierderea unui important capital intelectual, etc. Coroborat cu macro-fenomenele care au loc la scară globală (un exemplu edificator în acest sens este criza economică mondială), aceste fenomene au determinat o agravare și mai pronunțată a situației.

Dorința de a schimba mentalitatea, situația existentă a determinat APL Budești să caute soluții în vederea combaterii acestor fenomene și crearea de

oportunități pentru dezvoltarea antreprenoriatului în rândul tinerilor. Investițiile în tânăra generație se înscriu printre politicile de bază ale Primăriei Budești, politici care sunt gândite pe termen lung și cu impact la nivelul comunității locale, dar și al întregii republici.

Întreaga populație a municipiului Chișinău, cât și a Republicii Moldova a avut de suferit

de pe urma acestor transformări, care încă sunt în plină derulare. Atât la nivel de țară, cât și la nivel de comunitate, acest fapt poate fi constatat foarte ușor.

Proiectul-pilot Tineri antreprenori în Noua Europă vine să completeze șirul de măsuri menite să contribuie la dezvoltarea comunitară a localității Budești, într-o primă fază și ulterior la dezvoltarea capacităților antreprenoriale a tinerilor din întreaga țară. Dacă acest proiect nu ar fi fost implementat, se reduceau din start anumite posibilități de dezvoltare comunitară. Proiectul dat se înscrie de fapt în șirul de măsuri întreprinse de APL Budești, efectul cărora va fi vizibil atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, reprezentând o verigă importantă a managementului comunității locale, dar și a resurselor și potențialului uman al acesteia. Este o investiție în capitalul uman, în generația tânără.

Grație posibilităților oferite și a condițiilor create, acești tineri din R. Moldova au avut posibilitatea să descopere faptul că sunt la fel de bine sau poate chiar în unele cazuri mai bine pregătiți decât alți semeni de-ai lor din Europa, că pot fi inițiatorii, promotorii unor activități generatoare de profit, dar și de locuri noi de muncă. Totodată s-a produs și o schimbare pozitivă de optică în mentalitatea participanților. Acești tineri nu vor încerca în primul rând să emigreze peste hotare în căutarea unui loc de muncă, ci vor încerca în primul rând să găsească soluții la nivel local, fiind conștienți că acest lucru este posibil. Rezultatele proiectului nu sunt imediate și nici doar pe termen scurt. În timp acestea vizează combaterea unei palete întregi de probleme: sărăcia, lipsa locurilor de muncă la nivel de comunitate și nu numai, migrația capitalului intelectual și al forței de muncă, semi-abandonul copiilor, rămași în grija bunicilor, rudelor, vecinilor și care ulterior nimeresc sub influența anturajelor, astfel crescând vizibil riscul apariției elementului de delincvență juvenilă.

În acest context, trebuie să menționăm că primăria Budești, municipiul Chișinău a fost certificată că are implementat și menține un sistem de management al calității serviciilor de administrație publică, conform condițiilor din standardul ISO 9001:2000 și legislației în vigoare. Certificatul a fost eliberat 13 noiembrie 2004.

Certificarea a fost efectuată de Societatea Română de Asigurare a Calității, membru al IQNet (The International Certification Network).

Standardul ISO 9001:2000, internațional recunoscut este un standard generic. Obiectivul acestuia este de a stabili cerințe internaționale pentru sistemul de management al calității în orice domeniu (producători, servicii, creație). Managementul calității reprezintă ceea ce practică organizațiile pentru a asigura produse și servicii în conformitate cu cerințele clienților lor. Un certificat ISO 9001:2000 dovedește că sistemul de management al calității întrunește toate cerințele acestui standard internațional. Un sistem de management al calității certificat demonstrează angajamentul dvs. pentru calitate și satisfacția clientului.

Organizarea eficientă a activității autorităților publice și asigurarea populației cu servicii publice calitative reprezintă o problemă tipică pentru majoritatea

absolută a colectivităților locale, deoarece lipsa de investiții în infrastructura locală cauzează calitatea nesatisfăcătoare a serviciilor publice locale sau chiar încetarea activității lor. O altă problemă reprezintă lipsa motivației angajaților din sectorul public, cât și a aptitudinilor manageriale pentru organizarea, diversificarea și prestarea unor servicii publice calitative.

Implementarea sistemului de management al calității și certificarea comunei Budești pentru activități de servicii administrative în conformitate cu condițiile standardului internațional ISO 9001:2000 a fost precedată de o perioadă de pregătire de 3 ani. În această perioadă au fost stabilite relații de colaborare cu câteva fundații, organizații filantropice din Germania, Danemarca care au contribuit la renovarea obiectelor din infrastructura locală: grădinița pentru copii, centrul pentru copii cu dizabilități, oficiul poștal, centrul pentru tineret și adolescenți, centrul de sănătate.

În colaborare cu Societatea Română de Asigurare a Calității autoritățile administrației publice locale din comună au elaborat și au aprobat Sistemul de Management al Calității (SMC) serviciilor publice din comună. Trăsătura esențială a tuturor serviciilor oferite cetățenilor și instituțiilor publice și a activităților desfășurate de Primăria Comunei Budești este calitatea.

Primarul are toată responsabilitatea asigurării calității serviciilor efectuate de personalul primăriei. Acesta numește prin decizie pe Reprezentantul Managementului pentru Asigurarea Calității (RMS) cu autoritatea necesară supravegherii, menținerii și îmbunătățirii Sistemului de management al calității în primărie. În numele primarului căruia îi este subordonat direct, RMS are autoritatea, răspunderea și independența organizatorică să urmărească aplicarea în cadrul primăriei a sistemului de management al calității.

La nivel de mentalitate a populației are loc pas-cu-pas o schimbare pozitivă, deoarece astfel de proiecte transfrontaliere, care implică participarea reprezentanților statelor comunitare și a profesorilor de la universitățile cu renume mondial au și o conotație a creșterii respectului și încrederii în sine. Un aspect extrem de important, care trebuie menționat, este faptul că Republica Moldova devine mai cunoscută în afara granițelor ei și ceea ce nu e lipsit de importanță – devine cunoscută și apreciată pentru aspectele pozitive – identificarea de către străini a unor tineri cu pregătire, cu inventivitate și spirit antreprenorial, dar și a unor imagini și locuri pitorești ale țării au fost un succes al acestui proiect-pilot. Faptul că ei vor împărtăși semenilor lor experiența pozitivă dobândită aici este un plus și un pas important pentru o țară, care de cele mai multe ori este identificată pe hartă doar pentru a exemplifica astfel de capitole ca și sărăcia, nivelul scăzut de trai, subdezvoltare. Trebuie menționat că presa suedeză, dar și din alte țări a reflectat evenimentul dat, iar la închiderea festivă a acestuia, care a vizat prezentarea proiectelor elaborate de participanți au fost prezenți, pe lângă reprezentanții media, antreprenori din străinătate, voluntari – participanți la proiect, și ambasadorii Germaniei și al Suediei în Republica Moldova

3. Descrierea practicii

Pe termen scurt beneficiarii imediați și direcți ai proiectului sunt - 20 de tineri din 6 țări europene care au participat pentru 10 zile la acest proiect. Dintre aceștia 10 au fost reprezentanții Republicii Moldova, iar alți 10 din Suedia, Marea Britanie, Germania, Italia și România. Pe termen mediu tinerii din comunitatea Budești (circa 1500 tineri) care au aflat de la semenii lor – participanți în cadrul proiectului despre eveniment și care la rândul lor își doresc să participe la astfel de evenimente. Pe termen lung este vorba de un beneficiu adus întregii comunități și în perspectivă municipiului și întregii țări, deoarece proiectul este adresat combaterii unor probleme actuale, stringente, cu care se confruntă Republica Moldova în această perioadă.

Proiectul s-a desfășurat timp de 10 zile, fiind alcătuit din două module: cursul teoretic de dezvoltare a abilităților antreprenoriale și al doilea modul - aplicarea cunoștințelor și abilităților dobândite în practică prin realizarea unor proiecte – studii de fezabilitate a unor activități antreprenoriale. Cei 20 de participanți au fost împărțiți în 5 echipe internaționale, fiecărei echipe revenindu-i sarcina de a prezenta la sfârșit un proiect de afacere reieșind din realitățile Republicii Moldova și nemijlocit ale localității Budești – una dintre zile a fost dedicată studiului de teren al localității Budești și a infrastructurii economice și administrativ-logistice ale acesteia. Proiectele realizate de echipele internaționale au fost prezentate într-un cadru oficial, la prezentare au asistat reprezentanții administrației publice locale și centrale, reprezentanții Primăriei municipiului, cât și ambasadorii Suediei și a Germaniei în Republica Moldova.

Participanții la proiect au avut parte și de excursii, în cadrul cărora au putut admira peisajele Moldovei și a cunoaște mai bine această țară, despre care unii dintre oaspeți nu știau aproape nimic.

Întreaga activitate a fost desfășurată în localitatea Butuceni și Budești, într-un cadru pitoresc. Proiectul a fost structurat și implementat în așa fel, încât să fie creat un maximum de posibilitate pentru stabilirea unor relații interumane, care se află la baza oricăror relații economice, politice sau de altă natură ulterioare. Astfel tinerii participanți de azi vor fi partenerii economici transfrontalieri de mâine, ceea ce în contextul globalizării este un aspect extrem de important pentru țara noastră.

La planificarea și realizarea practicii au participat următorii actori:

- Primăria Budești, Republica Moldova – identificare proiect, negocieri în vederea realizării proiectului în Republica Moldova, prospectarea locațiilor și întreaga logistică premergătoare proiectului, implementarea nemijlocită și raportarea acestuia; crearea site-ului electronic
- Primăria Ale Kommun, Suedia – partea de logistică în Suedia, negocierile cu guvernul Suediei în vederea finanțării proiectului
- Agenți economici din Ale Kommun Suedia

- Agenți economici din Budești și Butuceni, Moldova
- Voluntari din Ale Kommun, Suedia
- Voluntari din Budești, Moldova
- Profesori universitari din Marea Britanie și Suedia
- Guvernul Suediei

Probleme neașteptate nu au apărut pe parcursul realizării proiectului grație abordării serioase a Partenerului din R. Moldova – Primăria Budești – căruia i-a revenit sarcina de a gestiona întreaga logistică și implementare a proiectului pe teritoriul Republicii Moldova. Cu această ocazie s-a putut constata odată în plus capacitatea operațională a echipei Primăriei, gestiunea foarte bună a resurselor umane și materiale, conform criteriului „eficiență maximă la cheltuieli minime”

Acest proiect se desfășoară deja din 2001, inițiativa fiind a partenerului suedez al comunei Budești – Ale Kommun. Faptul că Partenerul suedez, dar și guvernul acestei țări a acceptat ca proiectul să fie implementat în Moldova demonstrează încrederea în reprezentanții țării noastre. Astfel de proiecte transfrontaliere sunt extrem de importante pentru dezvoltarea unor viitoare relații de parteneriat în contextul integrării și al globalizării. Odată în plus am reușit să demonstrăm faptul că Republica Moldova este o țară care merită privită cu multă considerație, deoarece nivelul intelectual prezentat nu este cu nimic mai prejos decât cel al statelor din care vin participanții la proiect.

Drept dovadă a succesului implementării proiectului, în 2011 Primăria Budești a primit deja invitația pentru a trimite 2 tineri antreprenori în cadrul proiectului.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

La nivel de comunitate am obținut următoarele rezultate:

Schimbări cantitative:

10 tineri din Budești au participat nemijlocit la acest proiect. Însă beneficiarii sunt cu mult mai mulți – pe termen scurt, mediu și lung este vorba de întreaga comunitate Budești, care numără 5037 de locuitori (dintre aceștia 2800 persoane apte de muncă). Schimbarea mentalității în primul rând a tinerilor înșiși, transmiterea noilor informații către semenii lor de aceeași vârstă, crearea în perspectivă a unor întreprinderi pe teritoriul localității (ceea ce va determina dezvoltarea comunitară a întregii localități), crearea locurilor de muncă – sunt rezultatele scontate pe termen lung.

Schimbări calitative:

Schimbarea mentalității tinerilor și adulților, dezvoltarea viziunilor de market și a abilităților manageriale, crearea oportunităților de stabilire a unor parteneriate durabile cu persoane din țară și din afara hotarelor țării este unul dintre aspectele-cheie ale proiectului, care reflectă noțiunea de durabilitate și impact pozitiv de perspectivă. Creșterea nivelului stimei față de sine, a respectului,

dezvoltarea aptitudinilor antreprenoriale și în consecință dezvoltarea economică a comunității – este un factor care va contribui la îmbunătățirea și creșterea nivelului calității vieții locuitorilor comunității.

5. Costul / implicațiile financiare

Bugetul practicii:

Logistica implementării proiectului a fost asigurată pe bază de voluntariat de către reprezentanții APL Budești. În cadrul activității de voluntariat este inclusă munca nerambursată a 5 persoane, cheltuielile antrenate de logistică, hostingul site-ului proiectului, pagina web. Primăria a pus la dispoziție 3 laptopuri, proiector, chitare, echipament sport, flipchart, hartie flipchart.

Contribuția comunității: (maximum 400 caractere) sponsorizare agenți economici din localitate – 15.000 lei – sponsorizare directă prin servicii oferite (deservirea grupurilor de lucru din Suedia în faza pregătirii implementării proiectului).

Cofinanțări:

16.000 euro – Guvernul Suediei – finanțarea cheltuielilor în cadrul proiectului

Primăria Ale Kommun – 5000 euro - sponsorizarea cheltuielilor de călătorie pentru doi participanți, 1 profesor și diurna profesorului

6. Elementele inovatoare

Tineri antreprenori în noua Europă este un proiect-pilot care vizează dezvoltarea capacităților antreprenoriale, ale abilităților manageriale și dezvoltarea în viitor a unor structuri economice care să fie și generatoare de profit și totodată de locuri de muncă. Aspectul inovator este desfășurarea unui astfel de proiect, destinat în primul rând tinerilor, la nivel transfrontalier, practic relațiile interpersonale dintre viitorii antreprenori sunt stabilite din această fază. Totodată a fost o prezentare a țării, a capacității intelectuale a Republicii Moldova.

Putem afirma cu certitudine că acest proiect a funcționat în două sensuri: educarea spiritului antreprenorial și prezentarea oportunităților și capacităților Moldovei sau cu alte cuvinte prezentarea unei cărți de vizită a ceea ce numim Republica Moldova.

Multilateralitatea proiectului, a aspectelor pe care le atinge – unele vizibile imediat, altele urmând să se cristalizeze în timp și să demonstreze peste ani rezultatele eforturilor depuse la această etapă, accentul special pus de stabilirea relațiilor interpersonale, succesele repurtate în prima fază și menționate atât de profesorii universitari, cât și de antreprenorii și diplomații țărilor participante, importanța acordată de APL Budești dezvoltării tinerilor, investițiile pe care Primăria le face în evoluția generației în creștere (aspect care se înscrie în politicile prioritare pe termen lung ale Primăriei Budești) - sunt unele dintre

trăsăturile, elementele inovatoare, exemple care merită să fie preluate de alte APL și implementare - grație tuturor acestor elemente proiectul merită pe deplin să obțină statutul Celei mai Bune Practici.

Proiectul a purtat denumirea de proiect-pilot, tocmai pentru că a fost o premieră pentru Republica Moldova. Am constatat că acest model poate funcționa, este viabil și poate fi repliat pe teritoriul întregii țări. Respectiv primarii din alte localități pot urma exemplul primăriei Budești, semna parteneriate cu localități din diferite țări, negocia, scrie și implementa proiecte, care ulterior să determine dezvoltarea comunitară eficientă și îmbunătățirea calității vieții locuitorilor, precum și diminuarea exodului populației, a exodului intelectului din Moldova către alte state.

7. Lecții învățate

Un rezultat imediat al acestui proiect a fost capacitarea ONG „Parlamentul tinerilor” din localitatea Budești, unii dintre membrii căruia au participat nemijlocit la proiectul Tineri antreprenori în Noua Europă, a ieșit cu inițiativa unui proiect local care vizează promovarea solidarității și a incluziunii sociale a tinerilor și care a și fost realizat. În cadrul proiectului participanții au învățat să scrie proiecte pentru atragerea de fonduri în vederea soluționării anumitor probleme ce vizează îmbunătățirea calității vieții. Un alt aspect considerat primordial a fost incluziunea socială a tinerilor.

Lecțiile învățate din această practică sunt următoarele: 1. Moldova are capacități pe care le poate dezvolta și utiliza; 2. întotdeauna trebuie să gândim la nivel macro, dar să începem de la nivel micro; 3. viitorul aparține cooperării transfrontaliere, globale; 4. abilitatea de a munci în echipe transnaționale și chiar transcontinentale este una dintre cheile succesului în dezvoltarea businessului de mâine.

8. Schimb de experiență

Experiența acestei practici este descrisă pe site-ul proiectului www.YEE.md și poate fi vizualizată de orice doritor. Primăria Budești lucrează la identificarea fondurilor în vederea organizării unor seminarii la nivel de municipiu și republican, pentru a împărtăși experiența dobândită și abilitățile cu alte APL-uri și în perspectivă a replia acest proiect pe teritoriul întregii Republici Moldova.

APL Budești a promovat practicile realizate în măsura posibilităților. Incluziunea acestui proiect în lista Bunelor Practici reprezintă o posibilitate extraordinară de a transmite experiența acumulată altor autorități locale de pe raza municipiului Chișinău.

Eficiența demonstrată prin abordarea Primăriei Budești merită făcută publică și prezentată ca o experiență de succes, care poate fi replicată cu brio și în alte localități.

9. Promovarea practicii

Schimbul intensiv de bune practici este extrem de important, atât la nivelul municipiului Chișinău, cât și la nivel de Republică. Implementarea unor proiecte și perseverarea în implementarea unor politici sociale necesită timp și eforturi majore. Sigur, nu fiecare Primărie implementează aceleași proiecte, fiecare are prioritățile și posibilitățile sale. Astfel, nu de puține ori se întâmplă că aceste practici se constituie într-un fel de pionierat, iar implementarea lor primară este și un stadiu experimental, în cadrul căruia se identifică potențiale riscuri și probleme care pot să apară pe parcurs și la care merită să fie atrasă atenția.

Schimbul de experiență între APL permite eficientizarea timpului, a resurselor și a potențialului, cât și diminuarea și eliminarea diverselor riscuri care pot să apară în procesul implementării proiectelor. Astfel, Ghidul Bunelor Practici are menirea de a înlocui tot felul de seminarii, în cadrul cărora șefii administrațiilor publice locale sunt instruiți cum să eficientizeze diverse aspecte ale muncii lor.

Category III

Support to rural entrepreneurship and job creation

Name of practice No.1

“Young entrepreneurs in New Europe” – pilot-project in the Republic of Moldova

OUTLINE:

Pilot project “Young entrepreneurs in New Europe” firstly aims at filling in the series of actions meant to contribute to the community development of Budești locality, afterwards it aims at developing the entrepreneurial abilities of young people nationwide. If this

project was not implemented, certain possibilities of community development would have been reduced. In fact, this project is part of the actions taken by local authorities of Budești. The effects of these actions will have an impact both for the short term as well as in the longrun. They represent an important link of the local community leadership, as well as of human resources and potential of the community. This is an investment in human

Locality: commune Budești, municipality of Chișinău

Population: 5037 residents

Mayor: Nina Costiuc

Actors involved: initiative group, leadership of local government, leadership of municipality of Budești

Implementation time-frame: 2010

Implementation period mayor: Nina Costiuc

capital, in the new generation. Due to these opportunities and established conditions, these young people in our country were able to find out that they have the same level of training and in some cases better trained than their peers in Europe. They found out that they can be initiators and promoters of some activities that generate profit as well as new jobs.

OUTPUTS:

Quantitative changes:

10 young people from Budești have participated in this project. However, there are many more beneficiaries – short term, medium-term and long-term, with regard to the whole community of Budești that has a population of 5037 residents (of which 2800 people are able to work). The long-term results that we anticipate are as follows: change of mindset of young people, conveying of new information to their peers, future establishment of some enterprises on the territory of commune (this will have an impact on the community development of the entire locality), as well as job creation.

Qualitative changes:

Change of way of thinking of young people and adults, development of market visions and management abilities, opportunities to set up sustainable partnerships with people in the country and abroad (this being one of the key-aspects of the project, that reflects the notion of sustainability and positive long-term impact. Increase of self-esteem, self-respect, development of entrepreneurial abilities and, consequently, community economic development – this is a factor that will contribute to the improvement and increase in the level and quality of life of community residents.

Financing:

The logistics of project implementation has been granted on a voluntary basis by the representatives of local government of Budești.

Local contribution: sponsorship from local businesses – 15,000 Lei.

Co-financing: Swedish Government – 16,000 Euro

Municipality of Ale Kommun – 5000 Euro

Categoria III	Crearea mediului investițional favorabil și atragerea investițiilor
Denumirea practicii nr.2	„Elaborarea unui film documentar „Vadul lui Vodă” în scopul atragerii turiștilor și investițiilor în orașul Vadul lui Vodă, mun. Chișinău”

1. Din sumar

Practica vizează elaborarea de către administrația primăriei în colaborare cu Studioul Independent OWH Studio a unui film documentar cu denumirea „Vadul lui Vodă”, în scopul valorificării oportunităților de atragere a turiștilor și investițiilor. Filmul a contribuit până în prezent și va contribui și în viitor la atragerea turiștilor naționali și internaționali, precum și la atragerea investițiilor din țară și de peste hotare în economia locală a orașului Vadul lui Vodă. Trebuie să menționăm că datorită acestui film a crescut numărul de turiști din țară, precum și de peste hotare dintr-un șir de țări cum ar fi Cehia, România, Slovacia, Ungaria, Bulgaria, Polonia, Germania, precum și din alte țări.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: orașul Vadul lui Vodă, mun. Chișinău

Populația: 4520 de persoane

Primar: Iurie Onofreiciuc

Actori implicați: grupul de inițiativă, studioul „OWH Studio”, administrația primăriei or. Vadul lui Vodă

Perioada de implementare: 2007

Primarul din perioada de implementare: Iurie Onofreiciuc

2. Descrierea problemei

Scopul proiectului este atragerea turiștilor și investițiilor în orașul Vadul lui Vodă. Beneficiarii direcți și indirecti ai acestui proiect sunt locuitorii orașului Vadul lui Vodă. Orașul Vadul lui Vodă își are particularitățile sale care diferă de alte orașe prin faptul că toate veniturile în bugetul local vin din turism. În acest context, elaborarea unui film documentar care să demonstreze toate oportunitățile pentru necesitățile de atragere a turiștilor și investițiilor era absolut necesar. Pe de altă parte, nu chiar orice localitate se poate mândri cu astfel de performanță, administrația locală să aibă dorința pe care s-o implementeze în viață, să aibă un film documentar despre localitate.

Valorificarea recreațională a teritoriului din preajma or. Vadul lui Vodă s-a început după anul 1945. În anul 1968 Vadul lui Vodă a fost transformat în localitate de tip orășenesc și subordonat Comitetului Executiv Chișinău. Valea pitorească a râului Nistru, pădurea-parc și plajele de pe malul lui au contribuit la transformarea teritoriului dat în zonă de odihnă a orașului Chișinău. Pădurea-

parcul Nistrean a fost înființată în anul 1960 în baza masivului silvic existent. Suprafața pădurii-parcului este 584 ha inclusiv 212 ha în valea Nistrului și 312 ha pe panta acestei vâlcele. Pădurea-parc este de tip amestecat cu planificarea landșafto-peisagistică. În această pădure cresc diferite specii de arbori salcia plângătoare, plop alb, printre acestea se întâlnesc și arbori seculari.

În prezent Vadul lui Vodă a devenit un loc îndrăgit de odihnă, nu numai pentru locuitorii orașului, ci și pentru turiștii din țară și de peste hotare. Localitatea e un adevărat sanatoriu pe Nistru. Ramura principală a economiei orașului Vadul lui Vodă ca oraș balnear este deservirea obiectivelor balneo – curative și recreaționale ale zonei de odihnă, îngrijirea și amenajarea terenurilor incluse în zona de agrement, cât și fondul Silvic de Stat. În acest context, elaborarea unui film documentar în scopul atragerii turiștilor și investițiilor este foarte oportun.

Problema insuficienței turiștilor și a investițiilor în economia locală a orașului Vadul lui Vodă, a apărut odată cu destrămarea Uniunii Sovietice și declarației a independenței Republicii Moldova. Anume în această perioadă s-au destrămat relațiile economice stabilite de decenii, iar altele noi se creau foarte greu, inclusiv și cu țările din Uniunea Europeană. Perioada de tranziție, crizele economice și insuficiența resurselor financiare, lipsa experienței de lucru ajustată la economia de piață, lipsa unei strategii de dezvoltare a turismului la nivel regional și național, toate aceste lucruri privite în ansamblu, s-au răsfânt foarte negativ asupra economiei locale. Pe de-o parte lipsea experiența în managementul

atrăției turiștilor și a investițiilor în economia locală, pe de altă parte lipseau instrumentele necesare pentru atragerea turiștilor, atât naționali, cât și internaționali, precum și pentru atracția investițiilor. În situația creată trebuia luate deciziile corespunzătoare, inclusiv crearea instrumentelor de lucru în atracția turiștilor și investițiilor, pentru valorificarea oportunităților în dezvoltarea economiei locale.

Situația creată afectează în mod direct toți locuitorii orașului Vadul lui Vodă. În mod indirect, este afectată economia regională a municipiului Chișinău. Lipsa numărului suficient de turiști naționali și internaționali, lipsa investițiilor, afectează direct dezvoltarea

economiei locale. Iar indirect afectează posibilitățile de renovare a infrastructurii locale, precum și la soluționarea problemelor sociale locale.

Nesoluționarea acestei probleme ar duce în continuare la stagnarea economiei locale și direct la pierderi în plan financiar. Atragerea turiștilor naționali și internaționali, precum și atragerea

investițiilor în economia locală rămâne și în continuare un obiectiv strategic pentru administrația publică locală a orașului Vadul lui Vodă. Pentru orașul Vadul lui Vodă care are și statut de oraș balnear venitul principal și în continuare va fi turismul. Nesoluționarea problemei ar avea un impact negativ major asupra întregii comunități locale.

În afară de aspectele descrise, crearea condițiilor și instrumentelor necesare, moderne și sigure va determina nu numai turiștii naționali, dar și turiștii internaționali să se odihnească anume aici în orașul Vadul lui Vodă. Iar pe de altă parte, va determina atât investitorii naționali, cât și internaționali să investească anume aici în economia locală a orașului Vadul lui Vodă, contribuind la transformarea orașului într-un adevărat centru național de turism al țării.

3. Descrierea practicii

Beneficiarii direcți ai proiectului sunt 55,3% din populația aptă de muncă care este angajată preponderent în domeniul serviciilor, iar 44,7% din populație sunt beneficiarii indirecti ai proiectului. Beneficiul proiectului trebuie considerat, atât din punct de vedere imediat, cât și pe termen lung. Beneficiarii direcți se vor bucura de un aflus de turiști naționali și internaționali, iar pe de altă parte va crește volumul de investiții în economia locală.

Proiectul a fost implementat pe parcursul anului 2007 și constă în inițiativa administrației primăriei de a elabora un film documentar despre orașul Vadul lui Vodă, în scopul atragerii turiștilor și investițiilor. Filmul a fost produs împreună cu studioul independent OWH Studio. Elaborarea și producerea filmului s-a împărțit în mai multe etape. Mai întâi de toate a fost elaborat conceptul filmului de către administrația or. Vadul lui Vodă împreună cu echipa de lucru a studioului independent. După care a fost elaborat scenariul filmului. După

mai multe redactări acest scenariu a filmului documentar a fost aprobat de ambele instituții. Pe urmă au început nemijlocit filmările. Au fost filmate mai multe aspecte ale orașului, cu scopul de a demonstra potențialul social-economic și turistic al orașului. După care au urmat lucrările de montare a filmului, de redactare a filmului și în ultima etapă de editare și multiplicare. Trebuie să menționăm că la producerea filmului au fost implicate toate instituțiile publice din oraș, precum și agenții economici care prestează servicii în domeniul turismului, cât și locuitorii de rând a orașului.

Proiectul se înscrie în politica de dezvoltare locală, și anume la compartimentul crearea mediului investițional în comunitate, promovată de primăria orașului Vadul lui Vodă. În cadrul acestei politici o importanță majoră este atribuită de către administrația publică locală a orașului dezvoltării turismului care este ramura de bază a economiei locale a localității, precum și tuturor agenților economici ce prestează servicii în acest domeniu. Trebuie să menționăm că actorii principali care au participat la această practică au fost administrația publică locală a orașului Vadul lui Vodă, studioul independent „OWH Studio”, instituțiile publice din localitate, agenții economici din localitate, precum și cetățenii de rând.

Probleme neașteptate nu sunt preconizate. În procesul realizării proiectului au fost efectuate toate evaluările și identificate posibilele riscuri, cât și modalitățile de soluționare a acestora. În plus, în procesul de selectare a echipei care va presta lucrările s-a ținut cont de experiența și profesionalismul prestatorilor de servicii, astfel calitatea superioară a muncii și garanția efectuării calitative a lucrărilor este garantată.

În acest context, trebuie să menționăm că orașul Vadul lui Vodă este situat în centrul republicii Moldova la o distanță de 18 km de orașul Chișinău. Aria totală a pământurilor subordonate orașului Vadul lui Vodă constituie 1444 ha, fiind amplasată pe trei coline. Vadul lui Vodă se extinde de la Vest la Est pe malul drept al râului Nistru. Orașul este convențional împărțit în 2 părți: Vadul lui Vodă și Vadul lui Vodă nou. După mărimea populației, orașul Vadul lui Vodă constă din 4612 locuitori.

Valorificarea recreațională a teritoriului din preajma orașului Vadul lui Vodă s-a început după anul 1945 și în anul 1968 satul Vadul lui Vodă a fost transformat în localitate de tip orășenesc, iar în anul 2001 în oraș Zona de odihnă de la Vadul lui Vodă cuprinde 584 hectare, o mare parte din această suprafață este ocupată din păduri. Clima regiunii este favorabilă pentru odihnă, vara caldă și relativ moale, cu temperaturi joase. În zona de odihnă activează 82 obiective balneare-curative. În orașul Vadul lui Vodă este amplasat sanatoriul „Bucuria”, unde se tratează bolile cardiovasculare și Centrul Republican de Recuperare a Invalizilor și Pensionarilor „Speranța” care activează anul în împrejur, având capacitatea de a trata și a reabilita 5000 de pacienți anual. Orașul Vadul lui Vodă este un loc potrivit pentru consolidarea sănătății inclusiv al copiilor. În localitate sunt amplasate 5 tabere de odihnă. Orașul Vadul lui Vodă este vestit prin natura sa, condițiile ideale pentru odihnă, aerul extraordinar și curat și prin ospitalitatea sa, iar filmul documentar „Vadul lui Vodă” elaborat prin prisma unui parteneriat comunitar veritabil vine odată în plus să confirme acest lucru.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

La nivel de comunitate am obținut următoarele rezultate:

Schimbări cantitative:

Realizarea proiectului parțial a permis deja și va permite și în continuare să consolideze imaginea pozitivă a orașului Vadul lui Vodă ca o adevărată atracție turistică și ca o localitate unde se merită de investit în economia locală. Filmul documentar „Vadul lui Vodă” valorifica în prezent la maximum și va valorifica și în continuare la maximum oportunitățile de atracția a turiștilor naționali și internaționali, precum valorifică în prezent și va valorifica în continuare oportunitățile de investiții în economia locală.

Schimbări calitative:

Pentru prima dată în istoria orașului Vadul lui Vodă, la inițiativa și cu implicarea nemijlocită a administrației publice locale s-a reușit elaborarea și producerea unui film documentar „Vadul lui Vodă”, cu implicarea instituțiilor publice locale, agenților economici, ONG-urilor locale, cetățenilor de rând, cu scopul atragerii turiștilor naționali și internaționali și a atragerii investițiilor în economia locală.

5. Costul / implicațiile financiare

Bugetul APL:

Bugetul total necesar realizării acestui proiect constituie 50 000 lei.

Primăria Vadul lui Vodă a contribuit cu suma de 50 000 lei.

Contribuția comunității:

Contribuția comunității este materializată în suportul acordat la filmările acestui film documentar despre localitate.

Cofinanțări:

N-au fost.

Alte contribuții:

Personalul primăriei, instituțiile publice, agenții economici, cetățenii de rând – toți au fost implicați în lucrările de producere a filmului.

6. Elemente inovatoare

Cu siguranță, că acest proiect într-adevăr reprezintă o practică inovatoare. Însă el nu trebuie considerat aparte, ci în contextul politicii de dezvoltare comunitară promovate de Primăria orașului Vadul lui Vodă și nemijlocit de către Primarul Vadul lui Vodă, domnul Iurie Onofriiciuc. Modelul acestor politici, care sunt pe termen lung și cu un impact major asupra întregii populații a localității, este prin excelență o bună practică, care trebuie împărtășită și altor localități.

Modelul abordării aspectului dezvoltării comunitare și accentele care se pun în cadrul acestei politici, și rezultatele obținute în timp, ne demonstrează faptul că APL Vadul lui Vodă a ales calea cea mai corectă și mai justă în vederea realizării unor proiecte care aparent pot fi considerate ambițioase, dar care sunt perfect realizabile. Pentru aceasta este nevoie de seriozitate, de dorința reală de a dezvolta localitatea și de muncă în vederea realizării politicilor de fonduri.

7. Lecții învățate

Lecțiile extrase din această practică demonstrează că cât de problematică nu ar fi criza economică ce se răsfrânge negativ asupra procesului de atragere a turiștilor și investițiilor, prin intermediul diferitor organizații finanțatoare interne și externe, prin intermediul proiectelor propuse Republicii Moldova, prin conlucrarea cu organizațiile din teritoriu, contribuția și conștientizarea de către populație a problemelor existente, pot fi realizate proiecte mari, pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale oamenilor. Iar un instrument util și eficient este elaborarea și producerea filmului documentar „Vadul lui Vodă”, în scopul atragerii turiștilor și a investițiilor în economia locală a orașului.

8. Schimb de experiențe cu alte comunități

Administrația Publică Locală al orașului Vadul lui Vodă a promovat practica realizată în măsura posibilităților. Includerea acestui proiect în lista Bunelor Practici reprezintă o posibilitate extraordinară de a transmite experiența acumulată altor autorități locale de pe raza municipiului Chișinău.

Considerăm că problemele cu care se confruntă și pe care încearcă să le soluționeze Primăria or. Vadul lui Vodă sunt unele comune pentru toate primăriile de pe raza municipiului.

9. Promovarea practicii

Schimbul intensiv de bune practici este extrem de important, atât la nivelul municipiului Chișinău, cât și la nivel de țară. Implementarea unor proiecte și perseverarea în implementarea unor politici sociale necesită timp și eforturi majore. Sigur, nu fiecare Primărie implementează aceleași proiecte, fiecare are prioritățile și posibilitățile sale. Succesul oricărui proiect, mai ales în domeniul de dezvoltare a economiei locale, este imposibil fără o echipă de implementare competentă și parteneri devotați, lucrări de voluntariat, abilități deosebite de atragere a turiștilor naționali și internaționali, ținând cont de specializarea economică a orașului, precum și abilități de atragere a investițiilor, promovând o imagine pozitivă a localității.

Practica de elaborare și producere a unui film documentar despre orașul Vadul lui Vodă, în scopul atragerii turiștilor și investițiilor poate și trebuie să fie preluată și de alte localități din cadrul Municipiului Chișinău, deoarece se confruntă cu aceleași probleme cu care se confruntă orașul Vadul lui Vodă. Pe de altă parte, administrația orașului Vadul lui Vodă ar putea să preia bune practici din alte localități suburbane ale Municipiului Chișinău și să le implementeze în orașul Vadul lui Vodă, reieșind din faptul că fac parte din mun. Chișinău și geografic se află în aceeași regiune economică, prin urmare problemele cu care se confruntă sunt unele asemănătoare.

Category III

Creating a Favorable Investment Environment and Attracting Investments to the Community

Name of practice No.2

Development of a documentary „Vadul lui Voda” with a view to attracting tourists and investments to the town of Vadul lui Vodă, municipality of Chisinau

OUTLINE:

The goal of the project is for the leadership of municipality, in conjunction with Independent studio OWH Studio, to develop a documentary “Vadul lui Voda”, with a view to add value to the opportunities to attract tourists and investments. The documentary has contributed and

Locality: town of Vadul lui Voda, municipality of Chisinau

Population: 4520 residents

Mayor: Iurie Onofreiciuc

Actors involved: initiative group, municipality leadership of town Vadul lui Voda

Implementation time-frame: 2007

Mayor during the period of implementation: Iurie Onofreiciuc

will further contribute to attracting national and foreign investments to the local economy of Vadul lui Voda. The direct and indirect beneficiaries of this project are the residents of Vadul lui Voda town. The town Vadul lui Voda has its own peculiarity due to the fact that all the income to the local budget derives from tourism. In this context, it was necessary to develop a documentary which would reveal all opportunities with regard to attracting tourists and investments. On the other hand, not every locality could take pride in such a performance. The local government has fulfilled its dream and made a documentary about the locality. Thus, it was really necessary to develop a documentary so as to attract tourists and investments.

OUTPUTS:

Quantitative changes:

Project implementation has partially and will continue to strengthen the positive image of Vadul lui Voda town as a tourist place and as a locality where it is worthwhile investing in the local town. The documentary “Vadul lui Voda” adds maximum value to the opportunities to attract national and foreign tourists, as well as adds value to the investment opportunities for the local economy.

Qualitative changes:

For the first time in the history of town Vadul lui Voda, upon initiative and with the cooperation of local government, it was managed to produce a documentary entitled “Vadul lui Vodă”. Other players who assisted in the production of documentary were local public administration institutions, enterprises, local NGOs, citizens. Concurrently, it is worthwhile mentioning that due to this film the number of national tourists has increased. Also there was an increase in number of foreign tourists from such countries as Czech Republic, Romania, Slovakia, Hungary, Bulgaria, Poland, Germany, as well as other countries.

Financing:

The budget necessary to implement this project amounts to 50 000 Lei.

Vadul lui Voda municipality contributed the amount of 50 000 Lei.

Community contribution comes in the form of support provided during the documentary production.

Categoria IV	Eficientizarea energiei și îmbunătățirea infrastructurii locale
Denumirea practicii nr.1	Conservarea energiei termice la grădinița „Viorel și Viorica” din comuna Budești, mun. Chișinău

1. Din sumar

Proiectul vizează îmbunătățirea condițiilor oferite celor 160 de copii cu vârstele între 2 și 7 ani, care frecventează Grădinița „Viorel și Viorica” din comuna Budești prin conservarea energiei termice la această unitate. În acest sens proiectul are ca scop schimbarea a 79 de ferestre și 20 de uși și instalarea unor ferestre

și uși noi, cu o capacitate mărită de conservare a agentului termic. Acțiunea va permite conservarea căldurii în perioada rece a anului și în consecință economisirea resurselor financiare și utilizarea lor eficientă în alte direcții. Totodată, ceea ce este foarte important, implementarea proiectului va contribui la reducerea cazurilor de îmbolnăvire a copiilor și de subminare a sănătății comunității în general.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: com. Budești, mun. Chișinău

Populația: 5037 de persoane

Primar: Nina Costiuc

Actori implicați: grupul de inițiativă, administrația primăriei com. Budești

Perioada de implementare: 2010 - 2011

Primarul din perioada de implementare: Nina Costiuc

2. Descrierea problemei

Scopul proiectului este de a îmbunătăți condițiile oferite generației în creștere. Beneficiarii direcți ai acestui proiect sunt 160 de copii cu vârstele între 2 și 7 ani. Imunitatea copiilor este în formare, astfel în condiții nefavorabile ei se pot îmbolnăvi mult mai ușor. Instalarea unor ferestre și uși noi, care să permită aerisirea normală a încăperilor, dar și conservarea căldurii în sezonul rece va permite asanarea și îmbunătățirea condițiilor oferite de grădiniță. De menționat că ferestrele și ușile existente sunt cele instalate inițial, conform standardelor din 1990. De atunci până în prezent acestea s-au deteriorat, au fost expuse erodării în timp și nu mai prezintă eficiență. Mai mult ca atât, ineficiența izolării generează pierderi în materie de finanțe și expune riscului sănătatea copiilor – lucru care nu poate fi tolerat. Schimbarea ferestrelor și ușilor ne va permite să oferim condiții mult mai bune pentru copii, reducerea ratei îmbolnăvirilor

sezoniere (răceli, etc.). Aceasta va avea ca efect direct neîntreruperea serviciului de către părinți, economisirea unor resurse financiare din bugetul familiilor (care ar fi fost cheltuite pentru medicamente), reducerea numărului de cazuri de îmbolnăvire la nivelul comunității și al focarelor de gripă. Totodată vor fi economisite și resursele financiare utilizate pentru asigurarea încălzirii, deoarece conservarea agentului termic va fi net eficientizată. Banii astfel economisiți vor putea fi utilizați pentru asigurarea altor necesități ale grădiniței.

Grădinița „Viorel și Viorica” a fost dată în exploatare în anul 1990. La acel moment edificiul corespundea standardelor și cerințelor în materie de construcție. În timp, ferestrele și ușile din lemn s-au deteriorat, atât din cauza perioadei îndelungate de timp care a trecut, cât și din cauza factorilor de mediu. Perioada de tranziție, crizele economice și insuficiența resurselor nu a permis reparații capitale până în prezent. În timp au fost făcute eforturi pentru găsirea resurselor financiare în vederea reparațiilor curente a încăperilor și pentru reparația capitală doar a acoperișului realizată în 1999-2000. La 20 de ani de la darea în exploatare constatăm deteriorarea progresivă, an de an, a ferestrelor și a ușilor. Unele ferestre nu mai pot fi deschise, deoarece sunt blocate; din cauza șubrezirii lor constante pot fi sesizați curenți de aer, gradul de umiditate a crescut. În consecință condițiile de activitate s-au deteriorat.

Situația creată afectează în mod direct cei 160 de copii care frecventează grădinița, educatorii și personalul tehnic care activează în incintă. În mod indirect sunt afectați cu mult mai multe persoane. Este vorba în primul rând de familiile copiilor. Apare riscul transmiterii unor boli la frații și surorile acestor copii

(este vorba în special de bolile virale, sezoniere, propagarea cărora e favorizată de condițiile existente). Îmbolnăvirea copiilor duce iminent la concedii de boală ale părinților, ceea ce afectează procesul lucrativ, cât și bugetul familiilor, deoarece tratamentele sunt destul de costisitoare.

Nesoluționarea acestei probleme va determina șubrezirea stării sănătății copiilor, care frecventează grădinița. Subliniem faptul că imunitatea lor este în formare, astfel că ei sunt mult mai fragili și prezintă un potențial mai mare de a se îmbolnăvi. În aceste condiții vom atesta în perspectivă generații de copii bolnavi, care vor merge în perspectivă la școală, iar starea șubrezită a sănătății poate afecta în mod direct gradul de însușire a materiei, cât și frecvența școlară. Există riscul îmbolnăvirii nemijlocite a personalului grădiniței, ceea ce poate cauza lapsusuri în procesul educațional. Nesoluționarea problemei ar avea un impact major asupra întregii comunități, deoarece ar fi afectați nu doar cei 160 de copii, ci și frații și surorile acestora, cât și familiile în general, prin apariția unor necesități financiare suplimentare (cheltuieli legate de investigații medicale și tratamente), întreruperea procesului lucrativ al părinților (necesitatea de a lua foi de boală pentru tratarea copiilor). În mod direct ar fi afectate circa 200 de persoane, iar indirect acest lucru s-ar repercuta asupra întregii comunități și nu numai.

În afară de aspectele descrise, crearea unor condiții adecvate, moderne și sigure va determina părinții să își aducă copiii la grădiniță cu încredere și convingerea că acolo ei se vor afla în deplină siguranță și vor beneficia de un climat pozitiv, favorabil plăcut. În caz contrar, există riscul ca părinții să decidă să lase copiii acasă, cu bunicii, spre exemplu. Neincluderea copiilor în sistemul educativ preșcolar însă are un impact direct asupra calității însușitei școlare ulterioare, dar și asupra psihologiei copilului, care nu este obișnuit să se afle într-o comunitate mai mare și să socializeze cu semenii săi.

3. Descrierea practicii

Beneficiarii direcți ai proiectului sunt cei 160 de copii care frecventează grădinița și personalul instituției.

În afară de beneficiarii direcți, există și cei indirecți, numărul cărora este cu mult mai mare. Printre aceștia se numără familiile micuților (frații, surorile, părinții, bunicii) – cu alte cuvinte întreaga comunitate.

Beneficiul proiectului trebuie considerat atât din punct de vedere imediat, cât și pe termen lung. Astfel, în timp, beneficiarii direcți se vor bucura de o stare a sănătății mai bună; din punct de vedere psihologic, copiii vor fi adaptați la existența în micro-comunitate, iar din punct de vedere intelectual vor beneficia de pregătirea adecvată pentru începerea ciclului școlar, ceea ce le va facilita procesul de studii și va determina creșterea gradului de însușire a materiei școlare.

Proiectul prevede schimbarea și instalarea a 79 de ferestre și 20 de uși la prețul de 27.561 euro. Prin negociere cu firma care prestează lucrările s-a obținut o reducere în valoare de 2.751 euro. Astfel, suma totală a proiectului constituie 24.910 euro. În această sumă sunt incluse atât ferestrele și ușile propriu-zise, cât și demontarea ferestrelor și ușilor vechi și instalarea celor noi, finisarea pervazurilor, a glafurilor, instalarea plaselor antițânțar. În acest context subliniem faptul că în urma studiilor de piață realizate, am putut constata că raportul calitate-preț este unul optim. Menționăm că anterior APL Budești a mai avut o colaborare cu firma care prestează serviciile în cadrul acestui proiect. Calitatea lucrărilor, executarea lor în termenii stabiliți, durabilitatea obiectivelor finisate ne determină să pledăm pentru acest partener, a cărui seriozitate a fost demonstrată.

Proiectul demarează și va fi încheiat în vara anului 2011, astfel că odată cu instalarea perioadei reci a anului incinta grădiniței să prezinte condiții optime de activitate pentru copii. Proiectul este prevăzut să se desfășoare din luna aprilie, până la 1 iunie 2011. La 1 iunie 2011, grădinița a fost dată în exploatare către Ziua Internațională a copiilor.

Proiectul se înscrie în politica de dezvoltare comunitară, promovată de primăria Budești. În cadrul acestei politici o importanță majoră este atribuită dezvoltării armonioase a tinerei generații, atât din punct de vedere fizic, cât și psihic și mintal. În acest sens anterior au fost efectuate reparații capitale și aduse îmbunătățiri majore Liceului și edificiului școlii primare din localitate, Centrului pentru Copii și Tineret Udo Jurgens, Centrului de sănătate. Au fost obținute fonduri pentru deschiderea unor grupe noi cu dotarea adecvată, dată fiind cererea crescută pentru locuri la grădiniță.

Politicile de dezvoltare comunitară sunt gândite pe termen lung, cu un impact benefic major asupra populației comunității. Realizarea lor este posibilă grație negocierilor unor granturi și proiecte și a instituirii unor parteneriate atât în țară, cât și în străinătate.

Probleme neașteptate nu sunt preconizate. În procesul realizării proiectului au fost efectuate toate evaluările și identificate posibile riscuri, cât și modalitățile de soluționare a acestora. În plus, în procesul de selectare a echipei care va presta lucrările s-a ținut cont de experiența și profesionalismul prestatorilor de servicii, astfel calitatea superioară a muncii și garanția efectuării calitative a lucrărilor este garantată.

În acest context, trebuie să menționăm că primăria Budești, municipiul Chișinău a fost certificată că are implementat și menține un sistem de management al calității serviciilor de administrație publică, conform condițiilor din standardul ISO 9001-2000 și legislația în vigoare. Certificatul a fost eliberat pe 13 noiembrie 2004.

Certificarea a fost efectuată de Societatea Română de Asigurare a Calității, membru IQNet (The International Certification Network).

Standardul ISO 9001: 2000, internațional recunoscut este standard generic. Obiectivul acestuia este de a stabili cerințe internaționale pentru sistemul de management al calității în orice domeniu (producători, servicii, creație). Managementul calității reprezintă ceea ce practică organizațiile pentru a asigura produse și servicii în conformitate cu cerințele clienților lor. Un certificat ISO 9001: 2000 dovedește că sistemul de management al calității întrunește toate cerințele acestui standard internațional. Un sistem de management al calității certificat demonstrează angajamentul dvs. pentru calitate și satisfacția clientului.

Organizarea eficientă a activității autorităților publice și asigurarea populației cu servicii publice calitative reprezintă o problemă tipică pentru majoritatea absolută a colectivităților locale, deoarece lipsa de investiții în infrastructura locală cauzează calitatea nesatisfăcătoare a serviciilor publice locale sau chiar încetarea activităților lor. O altă problemă reprezintă lipsa motivației angajaților din sectorul public, cât și aptitudinilor manageriale pentru organizarea, diversificarea și prestarea unor servicii publice calitative.

În colaborare cu Societatea Română de Asigurare a Calității autoritățile administrației publice locale din comună au elaborat și au aprobat Sistemul de Management al Calității (SMC) serviciilor publice locale din comună. Trăsătura esențială a tuturor serviciilor oferite cetățenilor și instituțiilor publice și a activităților desfășurate la Primăria Comunei Budești este calitatea.

Primarul are toată responsabilitatea asigurării calității serviciilor efectuate de personalul primăriei. Acesta numește prin decizie pe Reprezentantul Managementului pentru Asigurarea Calității (RMS) cu autoritatea necesară supravegherii, menținerii și îmbunătățirii Sistemului de management al calității în primărie. În numele primarului căruia îi este subordonat direct, RMC are autoritatea, răspunderea și independența organizatorică să urmărească aplicarea în cadrul primăriei a sistemului de management al calității.

Întregul personal al primăriei se angajază să respecte întocmai prevederi RMC aferente. Aspectele divergente privind aplicarea sistemului de management al calității apărute între personalul care răspunde de "Managementul calității" și persoanele cu funcții de execuție și de conducere se aduc la cunoștința primarului pentru rezolvarea operativă.

Printre problemele apărute în procesul de realizare a proiectelor de dezvoltare locală prin prizma managementului calității pot fi menționate cele ce țin de proiectare, asistență logistică, echipament, surse materiale și financiare.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

La nivel de comunitate am obținut următoarele rezultate:

Schimbări cantitative:

Realizarea proiectului va permite reducerea cheltuielilor destinate pentru încălzirea încăperilor grădiniței în perioada rece a anului. Savingul realizat va

fi utilizat pentru achiziția materialelor didactice necesare în grupele existente, a consumabilelor, achiziția unor utilaje necesare pentru organizarea și petrecerea diverselor măsuri educațional-culturale, etc.

Vor fi diminuate cazurile de îmbolnăvire și în consecință de absență a copiilor de la grădiniță. Astfel va fi redus gradul de perturbare a procesului educativ și diminuare a calității acestuia.

Schimbări calitative:

Calitatea procesului educativ al celor 160 de copii va crește net. Condițiile adecvate vor permite realizarea unor activități diversificate și utilizarea timpului cu maximă eficiență. În perspectivă copiii vor obține o pregătire bună pentru următorul ciclu educațional – școala primară. Din punct de vedere psihologic, copii vor dobândi capacitatea relaționării în micro-comunitate (grupă, în perspectivă clasă), fără ca această posibilitate să fie perturbată sau diminuată din cauza unor factori de mediu, care influențează starea sănătății beneficiarilor direcți, cât și a celor indirecti.

5. Costul / implicațiile financiare

Bugetul APL:

Bugetul total necesar realizării acestui proiect constituie 24.910 euro (411023 lei)

Primăria Budești a contribuit deja cu 148823 lei.

Diferența sumei este acoperită de grantul obținut în acest scop de la Ambasada Republicii Federale Germania, în valoare de 15.000 euro (240000 lei) și prin contribuția Asociației de Părinți din localitate 22200 lei.

Contribuția comunității:

Contribuția comunității este materializată în suma de 22.200 de lei, pe care a donat-o Asociația Părinților. În plus, părinții contribuie ajutând la lucrările de reparație curentă din interior și curățenie după lucrările de schimbare a ferestrelor și ușilor.

Cofinanțări:

Proiectul este susținut financiar prin grantul în valoare de 15.000 de euro, câștigat de la Ambasada Germaniei în Republica Moldova.

Alte contribuții:

Completarea sumei necesare pentru implementarea proiectului este responsabilitatea Primăriei Budești, care garantează identificarea resurselor financiare și investirea lor în vederea realizării cu succes a proiectului.

6. Elementele inovatoare ale acestei practici

Acest proiect în sine nu reprezintă neapărat o practică inovatoare. Însă el nu trebuie considerat aparte, ci în contextul politicii de dezvoltare comunitară promovate de Primăria Budești și nemijlocit de către Primarul Nina Costiuc. Modelul acestor politici, care sunt pe termen lung și cu un impact major asupra întregii populații a localității este prin excelență o bună practică, pe care dorim să o împărtășim și altora. În timp am avut posibilitatea să ne convingem de corectitudinea abordării problemelor și de eficiența activității. Realizarea unui șir de obiective – renovarea clădirii Liceului teoretic, practic reconstruirea Centrului pentru Copii și Tineret Udo Jurgens, renovarea totală a clădirii școlii primare și a Centrului de Sănătate, reparațiile edificiului grădiniței din localitate – toate aceste activități au un scop major – investirea în generația în creștere și crearea unor condiții optime de dezvoltare armonioasă a copiilor.

Modelul abordării aspectului dezvoltării comunitare și accentele care se pun în cadrul acestei politici, și rezultatele obținute în timp ne demonstrează faptul că APL Budești a ales calea cea mai corectă și mai justă în vederea realizării unor proiecte care aparent pot fi considerate ambițioase, dar care sunt perfect realizabile. Pentru aceasta este nevoie de seriozitate, de dorința reală de a dezvolta localitatea și de muncă în vederea realizării politicilor de fonduri.

7. Lecții învățate

Lecțiile extrase din această practică sau mai precis din totalul practicilor înglobate în politica de dezvoltare socio-comunitară reflectă sau însumează aspirațiile societății – de a prospera, de a beneficia de posibilitatea unei dezvoltări armonioase, de a crea condiții optime pentru generația în creștere. Prin implementarea consecutivă, conștiincioasă a acestor politici se demonstrează faptul că totul este posibil atunci când atitudinea pentru aceste lucruri este una serioasă și atunci când realmente se dorește dezvoltarea și progresul localității natale.

Un alt aspect care prezintă o importanță majoră este crearea condițiilor favorabile de dezvoltare a generației în creștere. Implicit acest lucru determină crearea unor locuri de muncă și ocuparea lor de către locuitorii din Budești. Astfel obținem diminuarea migrației populației și prevenim abandonarea și părăsirea localității în special de către populația tânără și aptă de muncă.

8. Schimb de experiențe cu alte comunități

APL Budești a promovat practicile realizate în măsura posibilităților. Incluziunea acestui proiect în lista Bunelor Practici reprezintă o posibilitate extraordinară de a transmite experiența acumulată altor autorități locale de pe raza municipiului Chișinău.

Considerăm că problemele cu care se confruntă și pe care încearcă să le soluționeze Primăria Budești sunt unele comune pentru toate primăriile de pe raza municipiului. Eficiența demonstrată prin abordarea Primăriei Budești merită făcută publică și prezentată ca o experiență de succes, care poate fi replicată cu brio și în alte localități.

9. Promovarea practicii

Schimbul intensiv de bune practici este extrem de important, atât la nivelul municipiului Chișinău, cât și la nivel de Republică. Implementarea unor proiecte și perseverarea în implementarea unor politici sociale necesită timp și eforturi majore. Sigur, nu fiecare Primărie implementează aceleași proiecte, fiecare are prioritățile și posibilitățile sale. Astfel, nu de puține ori se întâmplă că aceste practici se constituie într-un fel de pionierat, iar implementarea lor primară este și un stadiu experimental, în cadrul căruia se identifică potențiale riscuri și probleme care pot să apară pe parcurs și la care merită să fie atrasă atenția. Schimbul de experiență între APL permite eficientizarea timpului, a resurselor și a potențialului, cât și diminuarea și eliminarea diverselor riscuri care pot să apară în procesul implementării proiectelor. Astfel, Ghidul Bunelor Practici are menirea de a înlocui tot felul de seminarii, în cadrul cărora șefii administrațiilor publice locale sunt instruiți cum să eficientizeze diverse aspecte ale muncii lor.

Category IV

Making energy more efficient and Improving local infrastructure

Name of practice No.1

Conservation of thermo-energy at the Kindergarten „Viorel si Viorica” in the commune of Budesti, municipality of Chisinau

OUTLINE:

Practice implementation is referred to the improvement of conditions offered to the 160 children aged 2 and 7 years, who attend Kindergarten “Viorel si Viorica” in the commune Budesti by conserving the kindergarten’s thermo-energy. In this regard the project has the goal to change the 79 windows and the 20 doors, install new windows and doors which are

Locality: commune Budesti, municipality of Chisinau

Population: 5037 residents

Mayor: Costiuc Nina

Actors involved: initiative group, municipality leadership commune of Budesti

endowed with higher capacity to conserve energy. This action will allow for the insulation of the building for the winter season and consequently financial resources will be saved, as well as efficient use of finances for other purposes. Concurrently, project implementation will contribute to the reduction of cases of sickness of children and the undermining of health of population in the community. At the same time, the financial resources used to provide the heating will also be saved, because the conservation of thermo-energy will be made efficient. It will be possible to use the saved funds for other needs of the kindergarten.

OUTPUTS:

Quantitative changes:

The project implementation will allow for the reduction of expenses for heating of kindergarten premises during the cold season of the year. The funds saved will be used for the purchase of teaching of materials necessary for kids, for supplies, for equipment necessary to conduct of various educational and cultural activities.

The cases of sickness will be diminished and, consequently, cases of non-attendance of kindergarten by kids will also be diminished. Thus, the degree of disturbance of the educational process will be lowered; the quality of education will be improved.

Qualitative changes:

The quality of educational process of the 160 children will definitely go up. The adequate conditions will allow for the conducting of various activities and use of time with maximum efficiency. In the long run, the children will get better training for the next educational level – primary school. From the psychological standpoint, children will acquire the capacity of relating in a micro-community (group, class- in the future), without being disturbed or hindered because by environment which has an influence on the health of direct beneficiaries as well the indirect beneficiaries.

Financing:

The total budget of this project amounts to 24.910 Euro (411023 MDL)

The municipality of Budesti has contributed 148,823 MDL

The difference in the amount is covered by the grant received for this purpose from the Embassy of Germany in the amount of 15,000 Euro (24 000 MDL) and via the contribution of the local Parents' Association – 22,200 MDL.

Categoria IV	Eficientizarea energiei și îmbunătățirea infrastructurii locale
Denumirea practicii nr.2	Construcția edificiului Primăriei comunei Cruzești

1. Din sumar

Proiectul vizează construcția edificiului nou al Primăriei comunei Cruzești, în scopul acordării serviciilor publice adecvate și calitative cetățenilor din comună. Începând cu anul 2004, de către Consiliul municipal Chișinău au fost alocate surse financiare, pentru reconstrucția edificiului nou al Primăriei comunei Cruzești, unde în prezent sunt amplasate inclusiv oficiul medicilor de familie, oficiul poștal, postul de poliție. De asemenea și Consiliului comunal Cruzești și-a adus contribuția, prin alocarea surselor financiare, din soldul disponibil al primăriei comunei Cruzești.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: com. Cruzești, mun. Chișinău

Populația: 1819 de persoane

Primar: Nikon Scurtu

Actori implicați: grupurile de inițiativă, administrația primăriei com. Cruzești

Perioada de implementare: 2004–2011

Primarul din perioada de implementare: Nikon Scurtu

2. Descrierea problemei

Problema de bază pe care am intenționat s-o soluționăm, prin intermediul acestei practici a fost:

Crearea condițiilor adecvate pentru activitatea funcționarilor primăriei și instituțiilor din subordine; acordarea de servicii publice normale cetățenilor comunei.

Primăria activa în trei încăperi de aproximativ 18 m.p., cîte trei specialiști în fiecare birou, primarul nu dispune de birou aparte, de aceea în zilele de audiență specialiștii erau nevoiți să întrerupă activitatea și să părăsească biroul.

De facto, toată populația comunei și membrii Întovărășirilor Pomicole, circa 2700 persoane, au fost afectate de această problemă. Primăria activa în incinta a trei încăperi mici a atelierului gimn. nr.75. Postul de poliție se afla tot în incinta anticamerei din primărie, activitatea pe parcursul zilei era imposibilă. Oficiul poștal activa într-o încăpere pe care o închiriau de la o persoană fizică, oficiul medicilor de familie activa tot în incinta atelierului din cadrul gimnaziului.

Consecințele nesoluționării acestei probleme ar fi fost preponderent de ordin social: Acordarea de servicii publice neadecvate și necalitative, netransparență, neconfidențialitate.

3. Descrierea practicii

Beneficiarii acestei practici este populația comunei Cruzești, de la mic la mare, deținătorii loturilor pomicole din ÎP din comuna Cruzești, în total numărul lor constituie circa 2700 persoane. Proiectul vizează construcția edificiului nou al Primăriei comunei Cruzești, în scopul acordării serviciilor publice adecvate și calitative din comună.

În cadrul practicii au fost realizate următoarele activități:

- Informarea populației și Consiliului comunal despre necesitatea reconstrucției clădirilor obiectivelor primăriei, of. medicilor de familie, of. poștal, postului de politie;
- Elaborarea proiectelor și devizelor de cheltuieli de reconstrucție a clădirilor;
- Reconstrucția clădirii primăriei cu montarea tilajului electric, termic, apeduct;
- Instalarea ușilor și ferestrelor din termopan;
- Crearea condițiilor favorabile pentru activitate normală a funcționarilor, prin dotarea cu mobilă nouă și atributica necesară.

La planificarea și realizarea practicii au participat următorii actori:

- Aparatul Primăriei comunei Cruzești;
- Consiliul comunal Cruzești;
- Consiliul municipal Chișinău;
- Conducerea obiectelor de menire social-culturale și a celor din subordinea Primăriei.

În procesul de realizare a practicii am întâlnit următoarele probleme:

- neimplicarea activă a populației pentru realizarea obiectivelor comune;
- neimplicarea agenților economici.
- Am fost nevoiți să lucrăm particular și în grup cu populația și agenții economici din teritoriu și să-i convingem că, totul se face spre binele întregii comunități și numai datorită unirii este posibilă obținerea rezultatelor pozitive.
- Asigurarea durabilității practicii a fost realizată în felul următor: (marcarea bunurilor, instruirea personalului tehnic privind exploatarea corectă a ușilor și ferestrelor, a utilajului și mobilierului).

4. Rezultatele la nivel de comunitate

Rezultate acestei practici la nivel de comunitate sunt următoarele:

Schimbări cantitative:

Beneficiarii direcți ai practicii sunt:

- 11 funcționari ai APL;
- 4 funcționari ai oficiului medicilor de familie;

- 2-oficiul poștal;
- 1-postul de poliție.
- Beneficiari indirecti: toată comunitatea, membrii întovărășirilor pomicole.
- Au fost asigurate condiții satisfăcătoare pentru activitatea funcționarilor primăriei.

Schimbări calitative:

- Aspectul exterior al edificiului primăriei.
- Instalarea ușilor și ferestrelor din termopan.
- Efectuarea lucrărilor de reconstrucție în interior.
- Instalarea blocurilor sanitare.
- Procurarea mobilierului.
- Schimbarea mentalității cetățenilor și agenților economici.

5. Costul / implicațiile financiare ale implementării acestei practici

Bugetul APL:

Bugetul APL – 361,0 mii lei

Cofinanțări: Bugetul CMC –3430,5 mii lei

6. Elementele inovatoare

Elementele inovatoare ale acestei practici sunt:

- Implicarea membrilor comunității în realizarea obiectivelor propuse;
- Crearea obiectivului de menire socială dotat cu birouri separate pentru fiecare specialist, sală de ședințe, mobilier, artibutică și alte facilități, care corespund tuturor normelor și standardelor în domeniu.

7. Lecții învățate

Această experiență poate fi folositoare altor autorități locale din Moldova, prin modul de utilizare a etapelor concrete în renovarea unor obiective de menire socială. Lecțiile învățate din această practică sau mai precis din totalul practicilor înglobate în politica de dezvoltare socio-comunitară reflectă sau însușează aspirațiile societății – de a prospera, de a beneficia de posibilitatea unei dezvoltări armonioase, de a crea condiții optime pentru generația în creștere. Prin implementarea consecventă, conștiincioasă a acestor politici se demonstrează faptul că totul este posibil atunci când atitudinea pentru aceste lucruri este una serioasă și atunci când realmente se dorește dezvoltarea și progresul localității natale.

Lecțiile învățate din această practică sunt următoarele:

- APL este consecventă în atingerea scopului propus;
- Formarea experienței de conlucrare cu populația, formarea experienței de lucru cu partenerii locali;

- Membrii comunității și agenții economici s-au convins că se poate de realizat ceva concret în colaborare;
- Exemplul personal, transparență, corectitudine, implicare directă a funcționarilor.

8. Schimb de experiențe cu alte comunități

În cadrul schimbului de experiență din cadrul vizitelor de documentare, a fost transmisă experiența acestei practici altor comunități. Ar putea fi împărtășită această experiență, prin diseminarea informației, editarea broșurilor informative, prin emisiuni la radio și televiziune.

9. Promovarea practicii

Neapărat, este necesar să se facă un schimb intensiv de bune practici, cu elaborarea unor strategii comune de colaborare întru realizarea practicelor propuse, cu modalități de realizare, prin obținerea fondurilor externe. Schimbul intensiv de bune practici este extrem de important, atât la nivelul municipiului Chișinău, cât și la nivel de țară. Schimbul de experiență între APL permite eficientizarea timpului, a resurselor și a potențialului, cât și dimensiunea și eliminarea diverselor riscuri care pot să apară în procesul implementării proiectelor.

Category IV

Making Energy More Efficient And Improving Local Infrastructure

Name of practice No.2

Building the Town Hall Premises of Cruzesti Municipality

OUTLINE:

The project aims at building the new town hall premises for the municipality of Cruzesti commune with a view to provide adequate and high quality public services to the commune residents. In reality all the residents of the commune and the members of the Association of Fruit Tree Growers,

Locality: commune Cruzesti, municipality of Chisinau

Population: 1819 residents

Mayor: Nicon Scurtu

Actors involved: initiative groups, leadership of municipality of commune Cruzesti

Implementation time-frame: 2004–2011

Mayor during the period of implementation: Nicon Scurtu

about 2700 people have been affected by this issue. The municipality staff used to work in three small buildings under the workshop of the Lower Secondary School No.75. The police post was also located within one of these offices. Thus, it was almost impossible to work under these conditions. The post office was located in a building rented from a natural person, the office of family doctors was located also on the premises of the workshop of the lower secondary school. Since 2003, there have been allotted funds by the Chisinau Municipality council for the construction of new premises for the Town Hall of Cruzesti commune. Currently, the municipality staff shares the same building with the center for family doctors, post office and police station. Also, the Cruzesti commune council has contributed by providing funds from the available Cruzesti commune municipality balance account.

OUTPUTS:

Quantitative changes:

Direct beneficiaries of this practice:

- 11 public servants of Cruzesti commune;
- center for family doctors;
- post office;
- police station.

Indirect beneficiaries of the practice:

- entire local community;
- members of fruit tree association.

Qualitative changes:

1. Outside image of the municipality building;
2. Fixing of double glass pane doors and windows;
3. Renovation works;
4. Install inside toilets;
5. Purchasing of furniture;
6. Positive change of way of thinking of citizens and local business.

Financing:

Cruzești Local government budget: 361,0 thousand Lei

Co-financing:

Budget of Chisinau Municipality council: 3430,5 thousand Lei.

Categoria IV	Eficientizarea energiei și îmbunătățirea infrastructurii locale
Denumirea practicii nr.3	Construcția sistemului de canalizare din strada Mihail Sadoveanu, orașul Durlești

1. Din sumar

Administrația publică locală din orașul Durlești se confruntă de mulți ani cu problema asigurării centralizate a populației cu sistemul de canalizare menajer-fecaloidă. Din lipsa resurselor financiare n-a fost posibil soluționarea problemei date. Circa 60% din populația orașului Durlești nu este conectată la sistemul centralizat de canalizare menajer-fecaloidă.

Lipsa unui sistem de canalizare conduce la poluarea mediului înconjurător, poluarea solului, surselor de apă și poate servi drept sursă de îmbolnăviri. În urma alocării surselor financiare din bugetul orașului Durlești, pe parcursul anului 2010, au efectuate lucrările de construcție sistemului de canalizare menajer-fecaloidă din strada Mihail Sadoveanu din orașul Durlești. Astfel, prin implementarea acestei practici a fost soluționată problema asigurării a 183 de gospodării cu un sistem centralizat de canalizare menajer-fecaloidă, fapt ce a adus la încetarea poluării mediului înconjurător cu ape reziduale și îmbunătățirea condițiilor de trai a locuitorilor de pe această stradă.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: orașul Durlești, municipiul Chișinău

Populația: circa 16,200 de locuitori

Actorii implicați: APL Durlești, locuitorii străzii M.Sadoveanu, FPC „Strength” SRL

Primar: Nicolae Crudu

Perioada de implementare: perioada anului 2010

2. Descrierea problemei

Administrația publică locală se confruntă de mulți ani cu problema asigurării centralizate a populației cu sistemul de canalizare menajer-fecaloidă. Circa 60% din populația orașului Durlești nu este conectată la sistemul centralizat de canalizare menajer-fecaloidă. Lipsa unui sistem de canalizare conduce la poluarea mediului înconjurător, poluarea solului, surselor de apă și poate servi drept sursă de îmbolnăviri. Cu regret, din lipsa surselor financiare nu a fost posibil soluționarea problemei date. Problema dată avea implicații politice locale și bugetare, dat fiind faptul că sistemul de canalizare centralizat este unul din serviciile publice de gospodărie comunală de bază și autoritățile administrației publice locale sunt responsabile pentru asigurarea funcționării sistemului centralizat de canalizare și evitarea poluării mediului înconjurător. Această problemă a devenit și o problemă politică pentru autoritățile publice locale din orașul Durlești,

devenind o modalitate de a obține un vot de încredere din partea cetățenilor din orașul Durlești.

O situație critică s-a creat în cartierul de pe strada Mihail Sadoveanu unde se află 183 de gospodării, lipsa sistemului de canalizare ducea la foarte multe incomodități, la poluarea solului și a apelor subterane cu ape reziduale.

3. Descrierea practicii

Beneficiarii direcți de implementare a proiectului de construcție a sistemului de canalizare sunt locuitorii din cele 183 de gospodării din strada Mihail Sadoveanu orașul Durlești.

În scopul preîntâmpinării poluării mediului înconjurător cu ape reziduale în anul 2010 consiliul orașenesc Durlești la solicitarea primarului orașului Durlești a alocat din bugetul orașului circa 2,4 mln. lei pentru construcția sistemului de canalizare de pe strada Mihail Sadoveanu. Pentru realizarea lucrărilor a fost elaborată documentația de proiect, a fost anunțat un concurs prin intermediul Agenției Achiziții Publice pentru selectarea unei companii care va realiza lucrările de construcție. În urma desfășurării acestui concurs a fost desemnat câștigător agentul economic FPC „Strength” SRL, care a propus cele mai bune condiții de construcție din punct de vedere financiar și tehnic, precum și cele mai bune garanții asupra lucrărilor efectuate.

Planificarea și realizarea acestei practici îi aparține administrației publice locale privind partea financiară, iar ceea ce ține de construcția sistemului de canalizare ține de FPC „Strength” srl. În prezent locuitorii de pe strada Mihail Sadoveanu sunt conectați la sistemul centralizat de canalizare.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

Drept rezultat al acestei la nivel cantitativ a fost soluționată problema a 183 de gospodării din strada Mihail Sadoveanu construcția și conectarea acestor gospodării la un sistem centralizat de canalizare menajer-fecaloidă și problema poluării mediului înconjurător.

Din punct de vedere calitativ cel mai îmbucurător moment este, că totuși a fost găsită posibilitatea soluționării problemei date pentru cele 183 de gospodării din strada Mihail Sadoveanu.

5. Costul / implicațiile financiare

Lucrările pentru construcția sistemului de canalizare din strada Mihail Sadoveanu în mărime de 2.403.868,32 lei au fost finanțate din bugetul orașenesc Durlești. Locuitorii din strada Mihail Sadoveanu au suportat cheltuielile de conectare la rețeaua de canalizare.

6. Elemente inovatoare

În calitate de elemente inovatoare pot fi menționate:

- a) Construcția sistemului centralizat de canalizare de pe strada Mihail Sadoveanu.
- b) Asigurarea populației din cartierul dat cu un serviciu public de gospodărie comunală de bază.
- c) Prevenirea poluării mediului înconjurător și a surselor de apă cu ape uzate.

Bucuria locuitorilor din strada Mihail Sadoveanu a inspirat primarul orașului Durlești, dl Nicolae Crudu, pentru a găsi posibilitatea soluționării problemelor similare pentru cele 60% din populație care până în prezent este lipsită de sistemul de canalizare.

Această practică este un punct de pornire pentru administrația publică locală pentru îmbunătățirea condițiilor de trai a locuitorilor din orașul Durlești și poate servi drept exemplu pozitiv pentru toate comunitățile locale din Republica Moldova.

7. Lecții învățate

Această practică realizată pentru binele locuitorilor din strada Mihail Sadoveanu, orașul Durlești servește ca o motivație puternică pentru realizarea proiectelor similare pentru restul populației ce nu beneficiază de sistemul de canalizare menajer-fecaloidă. Pentru a căuta și a atrage resurse materiale și financiare din exteriorul orașului Durlești.

8. Schimb de experiență cu alte comunități

Rezultatele pozitive a acestei practici au fost împărtășite cu alte administrații publice locale în speranța că le va ajuta în realizarea proiectelor similare pentru localitățile sale.

9. Promovarea practicii

Ar fi bine venit dacă în municipiul Chișinău vor fi organizate seminare pentru schimbul de experiență în realizarea diferitor proiecte și practici de succes.

Category IV

Strategic management of local community

Name of practice No.3

Building a sewerage for domestic residue on the street M. Sadoveanu in Durlesti town
OUTLINE:

Local public authorities from the town of Durlesti, for many years, has been facing the problem of centralized sewerage for the population. Due to lack of funds it was impossible to settle this problem. Approximately 60%

of Durlesti population is not connected to the centralized sewerage system. The lack of a sewerage system leads to pollution of environment, soil pollution, pollution of water sources and can be a source of infection.

This problem has local policy and budget policy because the centralized sewerage system represents one of the basic public services for utilities and the local public authorities are responsible for securing the functioning of the centralized sewerage system and prevention of environment pollution.

A critical situation emerged in the area of street M. Sadoveanu where 183 households are located. So as to prevent the pollution of environment with residue water, the Durlesti town council has allocated 2,4 million Lei from the budget for the construction of sewerage on street M. Sadoveanu. The bidding documents were drafted, a bidding was launched through the agency for Public Procurements so as to select one company to carry out the construction works. Following the bedding, the selected bidding contestant was the enterprise FPC "Strength" SRL, who has offered the best construction specifications from a financial and technical point of view, as well as the best guarantees.

Currently, the residents of str. M. Sadoveanu are connected to the centralized sewerage system.

OUTPUTS:

1. Building of sewerage system on the street M.Sadoveanu.
2. The population living in this area benefits from a basic utility.
3. Prevention of environment pollution and prevention of polluting water sources with residue water

Financing: *Durlesti town budget, residents on street M.Sadoveanu.*

Locality: Durlesti town, mun. of Chisinau

Population: 16.200 residents

Mayor: Nicolae Crudu

Actors involved: local public authorities from the town of Durlesti, residents living on the street M. Sadoveanu, FPC "Strength" S.R.L

Implementation time-frame: the year 2010

Categoria IV	Eficientizarea energiei și îmbunătățirea infrastructurii locale
Denumirea practicii nr.4	Construcția sistemului de canalizare într-un sector particular din orașul Vatra

1. Din sumar:

Problema lipsei unui sistem de canalizare în unele sectoare ale orașului Vatra, a fost întotdeauna pe agenda primarului, primăriei și consiliului local și soluționarea ei depindea de lipsa surselor financiare în bugetul orașului și de investiții externe.

Primul lucru pe care autoritățile publice locale au început să-l facă a fost, ca și în majoritatea primăriilor, reparația sediilor instituțiilor publice. Au fost efectuate reparații la școală, la primărie, grădinița, au fost asfaltate și iluminate străzi, au construite rețele de apeduct și canalizare, au fost amenajate stații de așteptare pentru transportul public, a fost echipată regia locativ-comunală din oraș cu utilaj performant, au fost construite două terenuri de joacă pentru copii, au fost implementat diferite proiecte cu suport financiar nerambursabil pentru oraș. Dar mai rămăneau unele probleme nesoluționate, la care cetățenii făceau referință, în special, problema lipsei în unele sectoare ale orașului Vatra a unui sistem de canalizare.

În urma alocării surselor financiare din bugetul orașului Vatra, pe parcursul anului 2010, au efectuate lucrările de construcție sistemului de canalizare într-un sector particular din orașul Vatra. Astfel, prin implementarea acestei practici a fost soluționată problema conectării populației din sectorul cu case individuale la sistemul centralizat de canalizare, fapt ce a adus la încetarea poluării mediului înconjurător cu ape uzate și îmbunătățirea condițiilor de trai a locuitorilor din acest sector.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: orașul Vatra, municipiul Chișinău

Populația: 3300 de locuitori

Primar: Ion Bobeica

Actorii implicați: APL Vatra, Serviciile publice locale

Perioada de implementare: perioada anului 2010

2. Descrierea problemei

Problema lipsei sistemului de canalizare în unele sectoare ale orașului este una din cele mai stringente, însăși pentru faptul este nevoie de un mod de viață sănătos, de o societate care să prospere. Ea există dintotdeauna în orașul Vatra și de cele de mai multe ori cauza nesoluționării ei constă în lipsa cronică a resurselor financiare în bugetul local. Construirea rețelelor de canalizare re-

prezintă o problemă prioritară pentru comunitate și a devenit mai acută în ultimii ani, când s-a observat creșterea numărului populației.

Consecințele nesoluționării acestei probleme ar fi fost preponderent de ordin social, deoarece oamenii au nevoie de un mediu de viață sănătos, un mediu în care să se dezvolte armonios, un mediu care să întrunească toate condițiile necesare traiului de zi cu zi. O comunitate prosperă doar atunci când trăiește într-o societate unde sunt condiții optime de existență. Dar atunci când localitatea nu oferă condiții de dezvoltare, apare riscul de a pierde din populație. Aceasta ar fi fost una din cele mai stringente probleme ce ține atât de ordin social, cât și financiar, fiindcă orașul Vatra putea pierde potențialii agenți economici veniți în localitate. Dacă este să vorbim despre cei afectați de existența acestei probleme, putem include o parte considerabilă a populației din orașul Vatra.

Prin intermediul acestei practici, s-a încercat de a îmbunătăți condițiile de viață a locuitorilor orașului

3. Descrierea practicii

În urma implementării acestei practici de succes un număr considerabil de locuitori a beneficiat de noul sistem de canalizare, fiind conectați la rețele magistrale. Iar ca beneficiari indirecti putem menționa întreaga comunitate.

În scopul creării unor condiții mai bune de viață și preîntâmpinării poluării mediului înconjurător cu ape reziduale în anul 2010 consiliul orașenesc Vatra solicitarea primarului orașului Vatra a alocat din bugetul orașului circa 800.000 lei pentru construcția sistemului de canalizare din sectorul cu case particulare.

Un alt pas a fost curățarea teritoriului și amenajarea corespunzătoare a acestuia pentru eventuala construcție.

Realizarea acestei practici a fost posibilă cu susținerea absolută a autorităților publice locale în persoana primarului, și a colaboratorilor primăriei, precum și serviciile publice au sprijinit în totalitate proiectul, ceea ce a permis ducerea la bun sfârșit a acestui proiect.

Una dintre problemele în realizarea acestui proiect a fost găsirea mijloacelor bănești necesare pentru construirea sistemului de canalizare, dar s-a rezolvat prin multă muncă și perseverență.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

Drept rezultat al acestei la nivel cantitativ a fost soluționată problema conectării la rețeaua de canalizare unui mare de gospodării și acest sistem de canalizare este zilnic exploatat de un număr destul de mare de locuitori ai orașului Vatra. Din punct de vedere calitativ, putem menționa îmbunătățirea condițiilor de trai ale locuitorilor și micșorarea poluării mediului înconjurător, surselor de apă potabilă cu ape uzate.

5. Costul / implicațiile financiare

Lucrările pentru construcția sistemului de canalizare într-un sector particular în mărime de 800.000 lei au fost finanțate din bugetul orașenesc Vatra. Locuitorii sectorului particular au suportat cheltuielile de conectare la rețeaua de canalizare.

6. Elementele inovatoare

Din punct de vedere al inovației putem menționa însăși construirea acestui sistem de canalizare, fiindcă nu fiecare localitate și-ar putea permite asemenea construcții. De asemenea, în calitate de elemente inovatoare pot fi menționate: (a) asigurarea populației cu un serviciu public de gospodărie comunală de bază; (b) prevenirea poluării mediului înconjurător și crearea condițiilor mai bune de viață; (c) crearea condițiilor pentru atragerea unor agenți economici.

Considerăm că această practică poate fi preluată și trebuie, și de alte localități din Republica Moldova, deoarece acesta este un mare plus în ajutorul fiecărei localități.

7. Care sunt lecțiile învățate din această practică

Această practică realizată pentru binele locuitorilor dintr-un sector particular poate servi drept o motivație puternică pentru realizarea proiectelor similare pentru restul orașului populației ce nu beneficiază de sistemul de canalizare centralizat.

Dacă e să vorbim de aspectul negativ al acestei practici atunci trebuie doar să remarcăm că nu am putut să o facem mai devreme, în rest, în totalmente, toți locuitorii apreciază acest act ca ceva binevenit, ceva demn de apreciat și de păstrat.

8. Schimb de experiență cu alte comunități

Rezultatele pozitive a acestei practici au fost împărtășite cu alte administrații publice locale în speranța că le va ajuta în realizarea proiectelor similare pentru localitățile sale.

Primarii și cetățeni din alte localități fiind în vizită în orașul Vatra au apreciat inițiativa autorităților publice locale în îmbunătățirea condițiilor de trai a populației orașului, asigurarea funcționării unui serviciu public de gospodărie comunală și prevenirea poluării mediului înconjurător cu apele uzate.

9. Promovarea practicii

Se cere ca orice practică de succes să fie transmisă, căci aceasta ar favoriza nu doar un succes pentru o singură localitate, dar pentru întregul municipiu în genere sau chiar pentru mai multe localități din republică, deoarece unul dintre obiectivele statului îl constituie promovarea unei imagini favorabile țării și crearea condițiilor optime de existență.

Category IV

Strategic management of local community

Name of practice No.4

Building a sewerage in an area of private residences

OUTLINE:

The issue of lack of sewerage in some areas of Vatra town was always on the mayor's agenda and settling this issue depended on the lack of town funds and on external investments. This issue

of lack of sewerage in some areas is the most urgent issue mainly because it is necessary to have a healthy life style and because the society should thrive. Building networks of sewerage is a priority issue for the community and has become more critical over the last years when there was registered an increase in number of population.

The consequences of not settling this issue would have had mostly a social impact, because people are in need of a healthy living environment, an environment in which to develop in a balanced way, environment that would meet all necessary requirements for a daily life. The community will thrive only when it lives in a society that has best conditions for life. But when the locality does not provide conditions for development, we run the risk of losing the population. This would have been one of the most urgent issues which is both a social and a financial issue. The town of Vatra could have also lost enterprises who have started a business in this locality.

This practice implementation was made possible with support from local public authorities in the presence of the mayor and the municipality staff, as well as the public services who have supported thoroughly the project and helped to complete the project.

OUTPUTS:

1. Building of a centralized sewerage system in some sectors with private residences
2. Providing a basic public utility to the population.
3. Prevention of environment pollution and provision of better living conditions for the population.
4. Creation of conditions for attracting enterprises.

Financing: *Vatra town budget, town residents*

Locality: town of Vatra, municipality of Chisinau

Population: 3.300 residents

Mayor: Ion Bobeica

Actors involved: local public authorities of Vatra town, public services in the locality

Implementation time-frame: the year 2010

Categoria IV	Eficientizarea energiei și îmbunătățirea infrastructurii locale
Denumirea practicii nr.5	Modernizarea infrastructurii a comunei Stăuceni, mun. Chișinău

1. Din sumar

Proiectul vizează îmbunătățirea condițiilor de trai al locuitorilor comunei Stăuceni prin modernizarea infrastructurii locale. Totodată, trebuie de menționat că modernizarea infrastructurii locale a contribuit și va contribui și în continuare la stoparea migrației și la dezvoltarea social-economică durabilă a localității. În acest context, trebuie să menționăm

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: comuna Stăuceni, mun. Chișinău

Populația: 7800 de persoane

Primar: Valentin Sâtnic

Actor implicați: grupurile de inițiativă, administrația primăriei com. Stăuceni

Perioada de implementare: 2009 - 2011

Primarul din perioada de implementare: Valentin Sâtnic

că în partea nordică a capitalei Republicii Moldova, la o distanță de numai 3 kilometri, este situată comuna Stăuceni și Goianul Nou. La nord, comuna se învecinează cu moșiile satelor Cricova, Ciorescu, la sud cu municipiul Chișinău, la vest cu podgoriile satelor Grătiești și Măgdăcești, iar în partea de est cu cele ale satelor Bunet și Hrușeva. Majoritatea populației (81%) o constituie moldovenii, alături de care conviețuiesc în buna înțelegere ruși (7%), ucraineni (6%), găgăuzi, germani, bulgari, polonezi și reprezentanți ai altor naționalități (6%). Prima mențiune documentară despre această localitate datează din 7 iunie 1867, care la acea dată era un cătun cu câteva case ale țăranilor dependenți de un moșier grec, proprietar al unor mari plantații de vii. La 1901, respectiva vatră strămoșească era încadrată în teritoriul satului Cricova, județul Lăpușna. În prezent activitățile economice de bază sunt agricultura, industria alimentară și comerțul. Își desfășoară cu succes activitatea administrația publică locală, care realizează și asigură autonomia locală a comunei Stăuceni prin Consiliu, ca organ deliberativ și Primăria (primarul) ca organ executiv.

2. Descrieți problemei la care se referă practica

Scopul proiectului este de a îmbunătăți condițiile de trai a locuitorilor comunei Stăuceni, prin modernizarea infrastructurii locale. Beneficiarii acestui proiect sunt toți cetățenii comunei Stăuceni care constituie 7800 de locuitori.

Deși, comună Stăuceni pe parcursul mai multor decenii s-a dezvoltat dinamic, totuși criza anilor 90 ai secolului trecut a afectat în mod nefast inclusiv și

această comună. Numai datorită eforturilor APL comunei Stăuceni s-a reușit de minimalizat efectele crizei și chiar de contribuit prin măsuri concrete la dezvoltarea social-economică a comunei. De această problemă în mod direct a fost afectată practic toată populația comunei Stăuceni.

Nesoluționarea acestei probleme pentru comunitate ar fi avut consecințe nefaste. Ne modernizarea infrastructurii locale ar fi dus la creșterea migrației a populației locale peste hotarele țării. Iar pe de altă parte, ne modernizarea infrastructurii locale ar fi dus la stagnarea dezvoltării social-economică a localității, ar fi devenit un obstacol serios în atragerea investițiilor în economia locală.

În afară de aspectele descrise, crearea unor condiții adecvate, moderne și civilizate pentru locuitorii comunei Stăuceni va contribui în mod direct la dezvoltarea social-economică a localității.

3. Descrierea practicii

Beneficiarii direcți ai proiectului este toată populația comunei Stăuceni care constituie 7800 de locuitori. Beneficiul proiectului trebuie considerat atât din punct de vedere imediat, cât și pe termen lung.

Proiectul vizează îmbunătățirea condițiilor de trai al locuitorilor comunei Stăuceni, prin modernizarea infrastructurii locale. Totodată, trebuie de menționat că modernizarea infrastructurii locale a contribuit și va contribui și în continuare la stoparea migrației și la dezvoltarea social-economică durabilă a localității. Trebuie să menționăm că pe parcursul anilor 2009 – 2011 au fost realizate o serie de activități serioase, ce țin de modernizarea infrastructurii locale, printre care, s-a acționat pentru extinderea sistemului de iluminat public al comunei Stăuceni și au fost efectuate lucrări de mentenanță – întreținere a acestuia. Toate străzile localității sunt iluminate, mai puțin străzile din cartierul nou.

În privința circulației prin servicii și lucrări de întreținere și modernizare a semnalizării rutiere și pietonale, au fost desfășurate lucrări de executare a marcajului rutier în Comuna Stăuceni. Scopul realizării marcajului rutier îl reprezintă reglementarea semnalizării rutiere pe orizontală, orientarea în trafic și creșterea gradului de siguranță a circulației rutiere. Pentru păstrarea curățeniei în comună, s-a suplimentat numărul de coșuri de gunoi stradal, care au fost montate în parcurile și grădinele comunei și pe arterele principale de circulație. În comună se finalizează lucrările de construcție în Parohia Sfântul Vladimir a Bisericii "Nașterea Maicii Domnului". Se construiește un bloc locativ cu 14 nivele, 386 de apartamente, cu destinație socială, dintre care 30 de apartamente vor fi repartizate gratis de către Primărie tinerilor specialiști, care activează în instituțiile de învățământ. Prin intermediul Ministerului Ecologiei și Resurselor Naturale ale Republicii Moldova a fost construită Stația de epurare a apelor uzate și Stația de Pompă din satul Goanul Nou, comuna Stăuceni. Au fost alocate sursele financiare necesare pentru finalizarea lucrărilor de construcție a școlii – grădiniță din cartierul nou.

După ce în cartierul cu case particulare au fost încheiate lucrările de construcție a apeductului, rețelelor de gaze – a fost instalat sistemul de canalizare pe 10 străzi, unde în curând a fost construită Stația de pompare a apelor reziduale.

Cartierul Barbu Lăutaru a fost supus modernizării, s-au finisat lucrările pe o porțiune de 1200 de metri.

În satul Goianul Nou a fost reparat clubul, instalate geamuri de termopan, s-au finisat lucrările de reparație a Centrului de Sănătate care este amplasat în interiorul clubului.

De asemenea, a fost reparată strada V.Alecsandri, aproximativ o porțiune de 900 de metri a fost asfaltată.

A fost renovată fațada grădiniței “Sălcioara”, au fost schimbate geamurile din termopan, ușile din interior, de asemenea, au fost reamenajate toate terenurile de joc.

Proiectul se înscrie în politica de dezvoltare comunitară, promovată de primăria Stăceni. În cadrul acestei politici o importanță majoră este atribuită stopării migrației a locuitorilor comunei Stăuceni peste hotarele țării, cât și promovării dezvoltării social-economice durabile a localității.

Politicele de dezvoltare comunitară sunt gândite pe termen lung, cu un impact benefic major asupra populației comunității. Realizarea lor este posibilă grație negocierilor unor granturi și proiecte și a instituirii unor parteneriate atât în țară, cât și în străinătate.

Probleme neașteptate nu fost întâlnite în procesul de realizare a practicii. În procesul realizării proiectului au fost efectuate toate evaluările și identificate posibile riscuri, cât și modalitățile de soluționare a acestora. În plus, în procesul de selectare a echipei care au prestat lucrările s-a ținut cont de experiența și profesionalismul prestatorilor de servicii, astfel calitatea superioară a muncii și garanția efectuării calitative a lucrărilor este garantată.

Printre problemele apărute în procesul de realizare a proiectelor de dezvoltare locală prin prizma managementului calității pot fi menționate cele ce țin de proiectare, asistență logistică, echipament, surse materiale și financiare.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

Realizarea proiectului a permis indirect și va permite și în continuare deschiderea a noi locuri de muncă, prin impactul direct asupra dezvoltării social-economice a comunei Stăuceni.

Vor fi diminuate cazurile de migrație a populației locale peste hotarele țării.

Proiectul vizează în mod concret îmbunătățirea condițiilor de trai al locuitorilor comunei Stăuceni, prin modernizarea infrastructurii locale. Totodată, trebuie de menționat că modernizarea infrastructurii locale a contribuit și va contribui și

în continuare la stoparea migrației și la dezvoltarea social-economică durabilă a localității.

5. Costul / implicațiile financiare

Contribuția comunității este materializată prin lucrări prestate de locuitori la amenajare și curățenie după lucrările de renovare și modernizare a infrastructurii locale.

Proiectul este susținut financiar prin grantul în valoare de 1 850 910 lei, oferit de către Ministerul Ecologiei și Resurselor Naturale și anume a fost modernizată infrastructura prin construcția Stației de epurare a apelor uzate și Stației de pompare din satul Goeanul Nou, comuna Stăuceni.

Astfel:

- Bugetul pentru finisarea lucrărilor de construcție a școlii-grădinițe a constituit 4 500 000 lei.
- Bugetul pentru reparația clubului din satul Goianul Nou a constituit 122138 mii lei.
- Bugetul pentru asfaltarea străzii V.Alecsandri a constituit 90 304 mii lei.
- Bugetul pentru reparația grădiniței „Sălcioara” a constituit 186 474 mii lei.

6. Elemente inovatoare

Elementele inovatoare ale acestei practici constau în faptul că administrația primăriei Stăuceni permanent este deschisă colaborării cu cetățenii săi – locuitorii comunei Stăuceni. În vizorul Primăriei au fost oamenii cu problemele lor: suntem conștienți de faptul, că cetățenii sunt mulțumiți de realizările locale atunci, când ei beneficiază de apă potabilă, de canalizare, de drumuri calitative pietruite sau asfaltate, căldură, lumină, când instituțiile publice sunt modernizate și corespund standardelor europene.

Modelul acestor politici, care sunt pe termen lung și cu un impact major asupra întregii populații a localității este prin excelență o bună practică, pe care dorim să o împărtășim și altora. În timp am avut posibilitatea să ne convingem de corectitudinea abordării problemelor și de eficiența activității. Realizarea unui șir de obiective – de renovare și de modernizare a infrastructurii sunt importante pentru orice localitate fiind ea rurală sau urbană, în stoparea migrației populației peste hotare și în dezvoltarea social-economică durabilă.

Modelul abordării aspectului dezvoltării comunitare și accentele care se pun în cadrul acestei politici, și rezultatele obținute în timp ne demonstrează faptul că APL Stăuceni a ales calea cea mai corectă și mai justă în vederea realizării unor proiecte care aparent pot fi considerate ambițioase, dar care sunt perfect realizabile. Pentru aceasta este nevoie de seriozitate, de dorința reală de a dezvolta localitatea și de muncă în vederea realizării politicilor de fonduri.

7. Lecții învățate

Lecțiile extrase din această practică sau mai precis din totalul practicilor înglobate în politica de dezvoltare socio-comunitară reflectă sau însumează aspirațiile societății – de a prospera, de a beneficia de posibilitatea unei dezvoltări armonioase, de a crea condiții optime pentru generația în creștere. Prin implementarea consecutivă, conștiincioasă a acestor politici se demonstrează faptul că totul este posibil atunci când atitudinea pentru aceste lucruri este una serioasă și atunci când realmente se dorește dezvoltarea și progresul localității natale.

Un alt aspect care prezintă o importanță majoră este crearea condițiilor favorabile de dezvoltare a generației în creștere. Implicit acest lucru determină crearea unor locuri de muncă și ocuparea lor de către locuitorii din comuna Stăuceni. Astfel obținem diminuarea migrației populației și prevenim abandonarea și părăsirea localității în special de către populația tânără și aptă de muncă.

8. Schimb de experiențe cu alte comunități

APL Stăuceni a promovat practicile realizate în măsura posibilităților. Includerea acestui proiect în lista Bunelor Practici reprezintă o posibilitate extraordinară de a transmite experiența acumulată altor autorități locale de pe raza municipiului Chișinău.

Considerăm că problemele cu care se confruntă și pe care încearcă să le soluționeze Primăria Stăuceni sunt unele comune pentru toate primăriile de pe raza municipiului. Eficiența demonstrată prin abordarea Primăriei Stăuceni merită făcută publică și prezentată ca o experiență de succes, care poate fi replicată cu succes și în alte localități.

9. Promovarea practicii

Schimbul intensiv de bune practici este extrem de important, atât la nivelul municipiului Chișinău, cât și la nivel de țară. Implementarea unor proiecte și perseverarea în implementarea unor politici sociale necesită timp și eforturi majore. Sigur, nu fiecare Primărie implementează aceleași proiecte, fiecare are prioritățile și posibilitățile sale. Astfel, nu de puține ori se întâmplă că aceste practici se constituie într-un fel de pionierat, iar implementarea lor primară este și un stadiu experimental, în cadrul căruia se identifică potențiale riscuri și probleme care pot să apară pe parcurs și la care merită să fie atrasă atenția. Schimbul de experiență între APL permite eficientizarea timpului, a resurselor și a potențialului, cât și diminuarea și eliminarea diverselor riscuri care pot să apară în procesul implementării proiectelor. Astfel, Ghidul Bunelor Practici are menirea de a înlocui tot felul de seminarii, în cadrul cărora șefii administrațiilor publice locale sunt instruiți cum să eficientizeze diverse aspecte ale muncii lor.

Category IV

Making energy more efficient and improving local infrastructure

Name of practice No.5

Upgrading the infrastructure of Stauceni commune, municipality of Chisinau

OUTLINE:

The project aim at improving living conditions of Stauceni commune residents by upgrading the local infrastructure. Concurrently, it is worthwhile mentioning that upgrading local infrastructure contributed and will contribute to stopping migration and to social and

Locality: Stauceni commune, municipality of Chisinau

Population: 7800 residents

Mayor: Valentin Sitnic

Actors involved: initiative group, leadership Stauceni commune municipality

Implementation time-frame: 2009 - 2011

Mayor during implementation period: Valentin Sitnic

economic sustainable development of the locality. In this context, it is worthwhile mentioning that commune Stauceni and Goianul Nou is located 3 km North of Chisinau. Currently, the basic economic activities are agriculture, food industry and trade. The beneficiaries of this project are the 7800 citizens of Stauceni commune. Although, over the course of many decades the commune Stauceni has been developing in a dynamic way, still the crisis of 1990s has negatively affected this community too. Only due to the efforts of Local Government of Stauceni it has been managed to minimize the effects of crisis. It has been managed to contribute by concrete actions to the social and economic development of commune. Failure to settle this issue of the community would have had negative consequences. Failure to upgrade local infrastructure would have lead to increase in migration of local population. On the other hand, failure to upgrade local infrastructure would have lead to stalling the social and economic development of locality, it would have become an impediment in attracting investments to the local economy.

OUTPUTS:

Quantitative changes:

The implementation of project on upgrading local infrastructure has indirectly allowed for and will allow in the future for new job creation, due to the direct impact on the social and economic development of the commune Stauceni. The number of cases of migration of local population will go down.

Qualitative changes:

The project aims at improving living conditions of Stauceni commune residents by upgrading local infrastructure. Concurrently, it is worthwhile mentioning that the upgrading of local infrastructure contributed and will contribute to ceasing migration and to the development of sustainable social and economic development of locality.

Financing:

- Local government budget for finalizing construction works of the kindergarten amounted to 4,500,000 Lei.
- Local government budget for the renovation of culture club in the village of Goianul Nou amounted to 122138 thousand Lei.
- Local government budget for covering of street V.Alecsandri amounted to 90,304 thousand Lei.
- Local government budget for the renovation of kindergarten "Salcioara" amounted to 186 474 thousand Lei.
- The project has received financial support from the Ministry of Environment and Natural Resources via a grant in the amount of 1,850,910 Lei for the upgrading of infrastructure by building the Residue Cleaning and the Station for Water in the village of Goianul Nou, commune of Stauceni.

Categoria IV	Eficientizarea energiei și îmbunătățirea infrastructurii locale
Denumirea practicii nr.6	Construcția rețelelor de canalizare în orașul Vadul lui Vodă, mun. Chișinău

1. Din sumar

Proiectul vizează construcția rețelelor de canalizare în orașul Vadul lui Vodă și anume a fost construită stația de pompare și rețelele de canalizare cu lungimea de 9,8 km. Datorită soluțiilor propuse, procedeele manageriale inovatoare și implicării comunității locale, s-a reușit pe un segment concret consolidarea

infrastructurii tehnice locale a orașului Vadul lui Vodă, s-a mărit considerabil beneficiarii noului serviciu, s-a schimbat atitudinea comunității față de rezolvarea propriilor probleme, s-a îmbunătățit atârănarea față de soarta propriului oraș, iar indirect acest proiect va contribui la dezvoltarea social-economică a orașului Vadul lui Vodă.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: orașul Vadul lui Vodă, mun. Chișinău

Populația: 4520 de persoane

Primar: Iurie Onofreiciuc

Actorii implicați: grupul de inițiativă, administrația primăriei or. Vadul lui Vodă

Perioada de implementare: 2009–2011

Primarul din perioada de implementare: Iurie Onofreiciuc

2. Descrierea problemei

Scopul proiectului este de a îmbunătăți condițiile de viață ale locuitorilor or. Vadul lui Vodă. Problema la care se referă practica ține de evacuarea deșeurilor din Cartierul Nou al or. Vadul lui Vodă și Cartierul Vechi al acestui oraș. Îmbunătățirea condițiilor de trai a locuitorilor orașului Vadul lui Vodă va contribui la stoparea migrației populației din acest oraș, iar indirect și pe termen lung va contribui la atragerea turiștilor din țară și de peste hotare, și va contribui la dezvoltarea social-economică a localității.

Această problemă a apărut din perioada când locuitorii au început masiv construcția caselor particulare, în perioada anilor 1980 – 1990.

Situația creată afectează în mod direct 1494 de persoane, dar indirect afectează toată populația orașului Vadul lui Vodă.

Nesoluționarea acestei probleme ar fi avut consecințe grave pentru comunitate și primul rând ar fi dus la alunecări masive de teren. Situația se lămurește prin faptul că terenurile pe care au fost construite casele particulare sunt supuse alunecărilor de teren.

În afară de aspectele descrise, crearea unor condiții adecvate, moderne și sigure va determina pe termen lung, atragerea investițiilor în economia locală și atragerea turiștilor din țară și de peste hotarele țării în acest oraș balnear.

3. Descrierea practicii

Beneficiarii direcți ai proiectului sunt beneficiarii Cartierului Nou al orașului și anume 342 de gospodării casnice, și beneficiarii cartierului vechi care constituie 56 de gospodării. Scopul proiectului este de a îmbunătăți condițiile de viață ale locuitorilor orașului Vadul lui Vodă. Problema la care se referă practica ține de evacuarea deșeurilor din Cartierul Nou al orașului Vadul lui Vodă și Cartierul Vechi al acestui oraș. Îmbunătățirea condițiilor de trai al locuitorilor or. Vadul lui Vodă va contribui la stoparea migrației populației din acest oraș, iar indirect și pe termen lung va contribui la atragerea turiștilor din țară și de peste hotare, și va contribui la dezvoltarea social-economică a localității.

Activitățile realizate în cadrul proiectului sunt următoarele: 1) Construcția rețelelor de canalizare pe o porțiune de 9,3 km. 2) Construcția Stației de pompare pentru evacuarea deșeurilor din Cartierul Nou al orașului Vadul lui Vodă.

Proiectul se înscrie în politica de dezvoltare comunitară, promovată de către administrația primăriei orașului Vadul lui Vodă. În acest context, trebuie să menționăm că la planificarea și realizarea practicii au participat următorii actori: Fondul Național Ecologic, Administrația Primăriei orașului Vadul lui Vodă, Administrația Primăriei municipiului Chișinău, precum și locuitorii orașului Vadul lui Vodă.

Probleme neașteptate nu sunt preconizate. În procesul realizării proiectului au fost efectuate toate evaluările și identificate posibile riscuri, cât și modalitățile de soluționare a acestora. În plus, în procesul de selectare a echipei care va presta lucrările s-a ținut cont de experiența și profesionalismul prestatorilor de servicii, astfel calitatea superioară a muncii și garanția efectuării calitative a lucrărilor este garantată.

Printre problemele apărute în procesul de realizare a proiectelor de dezvoltare locală prin prizma managementului calității, pot fi menționate cele ce țin de proiectare, asistență logistică, echipament, surse materiale și financiare.

4. Rezultatele acestei practici la nivel de comunitate

La nivel de comunitate am obținut următoarele rezultate:

Schimbări cantitative:

Trebuie să menționăm că rezultatele acestei practici la nivel de comunitate se conturează în felul următor: total au beneficiat 398 de gospodării casnice, în rezultatul implementării acestei practici se va contribui la stoparea considerabilă a alunecărilor de teren și a poluării solului.

Schimbări calitative:

Putem evidenția următoarele schimbări calitative:

- S-a îmbunătățit calitatea apei în fântâni și izvoare.
- Într-o perioadă relativ scurtă de timp se va îmbunătăți calitatea solului.
- Nivelul de trai al locuitorilor s-a îmbunătățit considerabil, deoarece populația orașului Vadul lui Vodă are acces la rețeaua de canalizare, satisfăcându-și necesitățile cotidiene.

5. Costul / implicațiile financiare ale implementării acestei practici**Bugetul APL:**

- Bugetul Administrației Primăriei or. Vadul lui Vodă al acestei practici constituie 1 000 000 lei
- Contribuția la bugetul acestei practici a municipiului Chișinău constituie 900 000 lei.

Contribuția comunității:

Contribuția comunității este materializată prin lucrările de amenajare și curățenie după finisarea lucrărilor de construcție a rețelelor de canalizare.

Cofinanțari:

Proiectul a fost susținut financiar de către Fondul Ecologic în valoare de 6 855 357 lei.

6. Elementele inovatoare ale acestei practici

Acest proiect în sine nu reprezintă neapărat o practică inovatoare. Însă el nu trebuie considerat aparte, ci în contextul politicii de dezvoltare comunitară promovate de Administrația Primăriei Vadul lui Vodă și nemijlocit de către Primarul orașului Vadul lui Vodă – domnul Iurie Onofriiciuc. Modelul acestor politici, care sunt pe termen lung și cu un impact major asupra întregii populații a localității este prin excelență o bună practică, pe care dorim să o împărtășim și altora. În timp am avut posibilitatea să ne convingem de corectitudinea abordării problemelor și de eficiența activității.

Modelul abordării aspectului dezvoltării comunitare și accentele care se pun în cadrul acestei politici, și rezultatele obținute în timp ne demonstrează faptul că APL Vadul lui Vodă a ales calea cea mai corectă și mai justă, în vederea realizării unor proiecte care aparent pot fi considerate ambițioase, dar care sunt perfect realizabile. Pentru aceasta este nevoie de seriozitate, de dorința reală de a dezvolta localitatea și de muncă în vederea realizării politicilor de atracție a fondurilor.

7. Lecții învățate

Lecțiile extrase din această practică sau mai precis din totalul practicilor înglobate în politica de dezvoltare socio-comunitară reflectă sau însumează aspirațiile societății – de a prospera, de a beneficia de posibilitatea unei dezvoltări armonioase, de a crea condiții optime pentru generația în creștere. Prin implementarea consecutivă, conștiincioasă a acestor politici se demonstrează faptul că totul este posibil atunci când atitudinea pentru aceste lucruri este una serioasă și atunci când realmente se dorește dezvoltarea și progresul localității natale.

Un alt aspect care prezintă o importanță majoră este crearea condițiilor favorabile de dezvoltare socio-economică a localității.

8. Schimb de experiențe cu alte comunități

APL Vadul lui Vodă a promovat practicile realizate în măsura posibilităților. Includerea acestui proiect în lista Bunelor Practici reprezintă o posibilitate extraordinară de a transmite experiența acumulată altor autorități locale de pe raza municipiului Chișinău.

Considerăm că problemele cu care se confruntă și pe care încearcă să le soluționeze Primăria Vadul lui Vodă sunt unele comune pentru toate primăriile de pe raza municipiului. Eficiența demonstrată prin abordarea Primăriei Vadul lui Vodă merită făcută publică și prezentată ca o experiență de succes, care poate fi replicată cu succes și în alte localități.

9. Promovarea practicii

Schimbul intensiv de bune practici este extrem de important, atât la nivelul municipiului Chișinău, cât și la nivel de țară. Implementarea unor proiecte și perseverarea în implementarea unor politici sociale necesită timp și eforturi majore. Astfel, nu de puține ori se întâmplă că aceste practici se constituie într-un fel de pionierat, iar implementarea lor primară este și un stadiu experimental, în cadrul căruia se identifică potențiale riscuri și probleme care pot să apară pe parcurs și la care merită să fie atrasă atenția. Schimbul de experiență între APL permite eficientizarea timpului, a resurselor și a potențialului, cât și diminuarea și eliminarea diverselor riscuri care pot să apară în procesul implementării proiectelor. Astfel, Ghidul Bunelor Practici are menirea de a înlocui tot felul de seminarii, în cadrul cărora șefii administrațiilor publice locale sunt instruiți cum să eficientizeze diverse aspecte ale muncii lor.

Category IV

Making energy more efficient and improving local infrastructure

Name of practice No.6

Building of Sewerage System in the Town of Vadul lui Voda, municipality of Chisinau

OUTLINE:

The project aims at building sewerage system in the town of Vadul lui Voda and namely a pumping station has been built and sewer networks for distance of 9,8 km. The project goal is to improve living conditions of residents in the town of Vadul lui Voda. The issue

associated with the practice is related to the removal of waste from the New District of vadul lui Voda town, as well as the old District. Improvement of living conditions of Vadul lui Voda residents will contribute to stopping the migration of population from this town, while indirectly, long-term – it will contribute to attracting national and foreign tourists and, thus, will contribute to the social and economic development of locality. Failure to settle this issue would have had negative consequences for the community and first of all would have lead to massive landslides. The land on which private houses were built is subject to landslides.

Locality: town of Vadul lui Voda, municipality of Chisinau

Population: 4520 residents

Mayor: Iurie Onofreiciuc

Actors involved: initiative group, Vadul lui Voda municipality leadership

Implementation time-frame: 2009–2011

Mayor during implementation period: Iurie Onofreiciuc

OUTPUTS:**Quantitative changes:**

It is worthwhile mentioning that on the community level the results of this practice are as follows: in total 398 households have benefited from the implemented practice, this practice will significantly stop the landslides in the area as well as the soil pollution.

Qualitative changes:

We can emphasize the following qualitative changes:

1. The quality of water in the wells and water springs has improved.
2. During a relatively short time the quality of soil will improve.
3. The standard of living of residents has considerably improved because the population of Vadul lui Voda has access to sewerage on a daily basis.

Financing:

- Local government budget of Vadul lui Voda for this practice amounts to 1 000 000 lei.
- The contribution of Chisinau municipality to this practice amounts to 900 000 lei.
- The community contribution has been provided through landscape works after completion of building of sewerage system.
- The project has been supported by the Environmental Fund in the amount of 6 855 357 lei.

Categoria IV	Eficientizarea energiei și îmbunătățirea infrastructurii locale
Denumirea practicii nr.7	Reconstrucția drumurilor în orașul Vadul lui Vodă, mun. Chișinău

1. Din sumar

Proiectul realizat face parte din domeniul modernizării infrastructurii tehnice a orașului și anume se referă la reconstrucția drumurilor centrale din oraș, îmbunătățind circulația pietonilor și transportului pe respectivele drumuri. Totodată, trebuie să menționăm că implementarea acestui proiect a contribuit și va contribui în continuare la îmbunătățirea stării ecologice din orașul Vadul lui Vodă, municipiul Chișinău.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: orașul Vadul lui Vodă, mun. Chișinău

Populația: 4520 de persoane

Primar: Iurie Onofreiciuc

Actori implicați: grupul de inițiativă, administrația primăriei or. Vadul lui Vodă

Perioada de implementare: 2010–2011

Primarul din perioada de implementare: Iurie Onofreiciuc

2. Descrierea problemei

Scopul proiectului este de a îmbunătăți condițiile de viață ale locuitorilor or. Vadul lui Vodă. Problema la care se referă practica ține de reconstrucția drumurilor centrale.

Problema dată a apărut odată cu crearea rețelelor inginerești, cum ar fi de exemplu apeductul, rețelele de canalizare, etc. Din cauza acestor lucrări s-a deteriorat învelișul de asfalt de pe străzile centrale. Deși străzile au fost aduse la un anumit nivel, deteriorarea asfaltului a dus la o serie de probleme, ca de exemplu pe timp de ploaie apele și noroiul pătrund în gospodăriile cetățenilor, din cauza reliefului abrupt. Se creează probleme serioase pentru circulația pietonilor și a transportului, inclusiv și a transportului public.

Direct de această problemă au fost afectați 25% din populația orașului Vadul lui Vodă, mai exact spus locuitorii care sunt amplasați pe aceste străzi, iar indirect având în vedere că de aceste străzi se folosește toată populația orașului, atunci într-adevăr se poate spune că toată populația orașului Vadul lui Vodă care constituie 4650 de locuitori, a fost în întregime afectată de această problemă.

Nesoluționarea acestei probleme ar fi avut consecințe grave pentru comunitate și în primul rând ar fi dus la alunecări masive de teren. Situația se lămu-

rește prin faptul că terenurile pe care au fost construite casele particulare sunt supuse alunecărilor de teren.

În afară de aspectele descrise, crearea unor condiții adecvate, moderne și sigure va contribui în mod sigur la dezvoltarea social-economică a orașului Vadul lui Vodă.

3. Descrierea practicii

Beneficiarii direcți ai proiectului sunt beneficiarii Cartierului Nou al orașului și anume 342 de gospodării casnice, și beneficiarii cartierului vechi care constituie 56 de gospodării, iar beneficiarii indirecti ai proiectului sunt toți locuitorii orașului Vadul lui Vodă, pentru că toți locuitorii se folosesc de drumurile centrale.

Proiectul realizat face parte din domeniul modernizării infrastructurii tehnice a orașului și anume se referă la reconstrucția străzilor centrale din oraș, îmbunătățind circulația pietonilor și transportului pe respectivele drumuri. Totodată, trebuie să menționăm că implementarea acestui proiect a contribuit și va contribui în continuare la îmbunătățirea stării ecologice din orașul Vadul lui Vodă, municipiul Chișinău și va contribui la dezvoltarea social-economică a localității.

Proiectul se înscrie în politica de dezvoltare comunitară, promovată de către administrația primăriei orașului Vadul lui Vodă. În acest context, trebuie să menționăm că la planificarea și realizarea practicii au participat următorii actori: Fondul de Investiții Sociale din Moldova, Administrația Primăriei orașului Vadul lui Vodă, precum și locuitorii orașului Vadul lui Vodă.

Probleme neașteptate nu sunt preconizate. În procesul realizării proiectului au fost efectuate toate evaluările și identificate posibile riscuri, cât și modalitățile de soluționare a acestora. În plus, în procesul de selectare a echipei care va presta lucrările s-a ținut cont de experiența și profesionalismul prestatorilor de servicii, astfel calitatea superioară a muncii și garanția efectuării calitative a lucrărilor este garantată de la bun început.

Printre problemele apărute în procesul de realizare a proiectelor de dezvoltare locală prin prizma managementului calității pot fi menționate cele ce țin de proiectare, asistență logistică, echipament, surse materiale și financiare.

4. Rezultatele acestei practici la nivel de comunitate

La nivel de comunitate am obținut următoarele rezultate:

Schimbări cantitative:

Trebuie să menționăm că rezultatele acestei practici la nivel de comunitate se conturează în felul următor: total au beneficiat 398 gospodării casnice, în rezultatul implementării acestei practici se va contribui la stoparea considerabilă a alunecărilor de teren și poluarea solului. Totodată, trebuie să menționăm că au fost asfaltate drumurile din str. Vlad Țepeș și str. Viilor. Au fost reparate

drumurile din zona de agrement. A fost asfaltată strada V. Alecsandri. Au fost reparate străzile: Pădurii, Munteniei, Decebal, Florilor, Victoriei, Alexandru cel Bun, Mihail Sadovean și Unirii.

Schimbări calitative:

Putem evidenția următoarele schimbări calitative:

1. S-a îmbunătățit calitatea apei în fântâni și izvoare.
2. Într-o perioadă relativ scurtă de timp se va îmbunătăți calitatea solului.
3. Nivelul de trai al locuitorilor s-a îmbunătățit considerabil, deoarece populația orașului Vadul lui Vodă are acces la o rețea de drumuri locale calitative.

5. Costul / implicațiile financiare ale implementării acestei practici

Bugetul APL:

Bugetul Administrației Primăriei or. Vadul lui Vodă împreună cu contribuția FISM-lui al acestei practici constituie 4 421 000 lei.

Contribuția comunității:

Contribuția comunității este materializată prin lucrările de amenajare și curățenie după finisarea lucrărilor de construcție și reparație a drumurilor centrale, dar a contribuit și financiar la implementarea acestui proiect – contribuția comunității fiind de circa 200 000 de lei.

Cofinanțări:

Proiectul a fost susținut financiar de către Administrația municipiului Chișinău, printr-o contribuție în valoare de 5 000 000 lei.

6. Elementele inovatoare ale acestei practici

Acest proiect în sine nu reprezintă neapărat o practică inovatoare ideală. Însă el nu trebuie considerat aparte, ci în contextul politicii de dezvoltare comunitară, promovate de Primăria Vadul lui Vodă și nemijlocit de către Primarul orașului Vadul lui Vodă – domnul Iurie Onofriiciuc. Modelul acestor politici, care sunt pe termen lung și cu un impact major asupra întregii populații a localității este prin excelență o bună practică, pe care dorim să o împărtășim și altora. În timp am avut posibilitatea să ne convingem de corectitudinea abordării problemelor și de eficiența activității a administrației orașului.

Modelul abordării aspectului dezvoltării comunitare și accentele care se pun în cadrul acestei politici, și rezultatele obținute în timp ne demonstrează faptul că APL Vadul lui Vodă a ales calea cea mai corectă și mai justă în vederea realizării unor proiecte care aparent pot fi considerate ambițioase, dar care sunt perfect realizabile. Pentru aceasta este nevoie de seriozitate, de dorința reală de a dezvolta localitatea și de muncă în vederea realizării politicilor de fonduri.

7. Lecții învățate

Lecțiile extrase din această practică sau mai precis din totalul practicilor înglobate în politica de dezvoltare socio-comunitară reflectă sau însumează aspirațiile societății – de a prospera, de a beneficia de posibilitatea unei dezvoltări armonioase, de a crea condiții optime pentru generația în creștere. Prin implementarea consecutivă, conștiincioasă a acestor politici se demonstrează faptul că totul este posibil atunci când atitudinea pentru aceste lucruri este una serioasă și atunci când realmente se dorește dezvoltarea și progresul localității natale.

Un alt aspect care prezintă o importanță majoră este crearea condițiilor favorabile de dezvoltare socio-economică a localității.

8. Schimb de experiențe cu alte comunități

APL Vadul lui Vodă a promovat practicile realizate în măsura posibilităților. Includerea acestui proiect în lista Bunelor Practici reprezintă o posibilitate extraordinară de a transmite experiența acumulată altor autorități locale de pe raza municipiului Chișinău.

Considerăm că problemele cu care se confruntă și pe care încearcă să le soluționeze Primăria Vadul lui Vodă sunt unele comune pentru toate primăriile de pe raza municipiului. Eficiența demonstrată prin abordarea Primăriei Vadul lui Vodă merită făcută publică și prezentată ca o experiență de succes, care poate fi replicată cu succes și în alte localități.

9. Promovarea practicii

Schimbul intensiv de bune practici este extrem de important, atât la nivelul municipiului Chișinău, cât și la nivel de țară. Implementarea unor proiecte și perseverarea în implementarea unor politici sociale necesită timp și eforturi majore. Sigur, nu fiecare Primărie implementează aceleași proiecte, fiecare are prioritățile și posibilitățile sale. Astfel, nu de puține ori se întâmplă că aceste practici se constituie într-un fel de pionierat, iar implementarea lor primară este și un stadiu experimental, în cadrul căruia se identifică potențiale riscuri și probleme care pot să apară pe parcurs și la care merită să fie atrasă atenția. Schimbul de experiență între APL permite eficientizarea timpului, a resurselor și a potențialului, cât și diminuarea și eliminarea diverselor riscuri care pot să apară în procesul implementării proiectelor. Astfel, Ghidul Bunelor Practici are menirea de a înlocui tot felul de seminarii, în cadrul cărora șefii administrațiilor publice locale sunt instruiți cum să eficientizeze diverse aspecte ale muncii lor.

Category IV

Making energy more efficient and improving local infrastructure

Name of practice No.7

Reconstruction of Roads in the Town of Vadul lui Voda in the municipality of Chisinau

OUTLINE:

The implemented project is part of the field of upgrading technical infrastructure of the town and, namely, refers to reconstruction of central roads in the town, which will improve the flow of pedestrians and vehicles on those roads. Concurrently, it is worthwhile mentioning that

the project implementation has contributed and will further contribute to the improvement of environment in the town of Vadul lui Voda, municipality of Chisinau. The improvement of living conditions in the town of Vadul lui Voda will contribute to stopping the migration from this town, and indirectly – long-term- it will contribute to attraction of national and foreign and will contribute to the social and economic development of locality. Failure to settle this issue would have had negative consequences for the community and first of all would have lead to massive landslides. The land on which private houses were built is subject to landslides.

Locality: town of Vadul lui Voda, municipality of Chisinau

Population: 4520 residents

Mayor: Iurie Onofreiciuc

Actors involved: initiative group, Vadul lui Voda municipality leadership

Implementation time-frame: 2010 - 2011

Mayor during implementation period: Iurie Onofreiciuc

OUTPUTS:**Quantitative changes:**

It is worthwhile mentioning that on the community level the results of this practice are as follows: in total 398 households have benefited from the implemented practice, this practice will significantly stop the landslides in the area as well as the soil pollution. It should be mentioned that there were paved the roads of str. Vlad Tepes and str. Viilor. The roads in the recreation area were repaired. The street V. Alecsandri was paved. The following streets have been repaired: Pădurii, Munteniei, Decebal, Florilor, Victoriei, Alexandru cel Bun, Mihail Sadovea and Unirii.

Quantitative changes:

The following qualitative changes can be highlighted:

1. The quality of water in wells and springs has improved.
2. During a relatively short time the quality of soil will improve.
3. The standard of living of residents has considerably improved because the population of Vadul lui Voda has access to sewerage on a daily basis.

Financing:

- Local government budget of Vadul lui Voda jointly with SIF of Moldova for this practice amounts to 4 421 000 lei.
- The community contribution has been provided through landscape works after completion of building and road repairs, but the community contributed financially – community has contributed amounted to about 200 000 lei.
- The project was financially supported by the leadership of Chisinau municipality, through a contribution in the amount of 5 000 000 lei.

Categoria IV	Eficientizarea energiei și îmbunătățirea infrastructurii locale
Denumirea practicii nr.8	Construcția unei fântâni arteziene în orașul Cricova

1. Din sumar

Orașul Cricova este asigurat centralizat cu apă potabilă din fântâni arteziene. Apa din fântânile arteziene este pompată în 2 rezervoare cu volumul respectiv de 200 m³ și 500 m³. Din aceste rezervoare prin rețeaua magistrală și de distribuție utilizatorii sunt asigurați centralizat cu apă potabilă. Pentru conectarea la

rețeaua de apeduct a unui cartier de case noi în număr de 450 era necesar de surse de apă suplimentară, deoarece cele 3 fântâni arteziene existente nu puteau să asigure cu apă potabilă și cartierul nou. În anul 2003 în cadrul proiectului Reforma Administrației Publice Locale implementat de Urban Institute (SUA) cu suportul USAID a fost construită o fântână arteziană care a permis asigurarea centralizată cu apă potabilă 24/24 a cartierului nou. În anii 2005-2006 în acest cartier au fost construite 1600 m de rețele magistrale și 1750 m de rețele de distribuție, intercartier. La construcția rețelei de distribuție comunitatea a venit cu contribuție proprie, achitând costurile lucrărilor de conectare la rețeaua de apeduct.

Pentru anii 2011-2012 este prevăzută extinderea sistemului de aprovizionate cu apă potabilă centralizată pentru 120 de case dintr-un cartier nou construit. Se preconizează construcția a 1500 m de rețele magistrale și 1250 m rețele de distribuție.

2. Descrierea problemei

Scopul acestui proiect constă în asigurarea cu apă potabilă a unui cartier nou constituit din 450 de case prin construcția unei fântâni arteziene și a rețelei de apeduct intercartier. În prezent majoritatea caselor de locuit beneficiază de apă potabilă centralizată, fiind conectate la apeduct. Problema alimentării cu apă potabilă centralizată a apărut încă din anul 1995 odată cu repartizarea sectoarelor pentru construcția caselor individuale. În aceste cartiere noi nu exista rețeaua de apeduct și canalizare, iar conectarea la sistemul existent de ape-

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: orașul Cricova, mun. Chișinău

Populația: 10000 de locuitori

Primar: Valentin Gușan

Actorii implicați: APL Cricova, Urban Institute (SUA), locuitorii cartierului nou din or. Cricova

Perioada de implementare: 2003

duct nu soluționa în întregime problema apei deoarece debitul celor 3 fântâni arteziene nu puteau acoperi creșterea consumului de apă potabilă odată cu conectarea încă a unui cartier nou din 450 de case. Populația din acest cartier până la construcția rețelelor de apeduct intercartier se folosea de apă pentru diferite necesități, inclusiv potabile, din circa 30 fântâni. Calitatea apei din unele fântâni nu corespunde cerințelor normelor sanitare după indicatorii chimici și bacteriologici.

Nesoluționarea problemei privind construcția fântânii arteziene putea provoca insuficiența de apă potabilă în rețeaua orășenească de apeduct, furnizarea apei pe ore în diferite cartiere, ceea ce putea provoca și nemulțămirea locuitorilor orașului. Astfel, problema construcției a unei fântâni arteziene a devenit încă o prioritate a autorităților publice locale orășenești în scopul asigurării continue și permanente a locuitorilor orașului cu apă potabilă centralizată și care corespunde normelor sanitare. În cazul în care autoritățile publice locale din orașul Cricova nu ar soluționa problema privind construcția unei fântâni arteziene și rețelei de distribuție un cartier nou ar fi dus lipsa de apă potabilă din apeduct.

3. Descrierea practicii

Problema lipsei apeductului și asigurării cu apă potabilă centralizată a populației din cartiere noi au devenit niște probleme stringente și niște provocări ale autorităților publice locale din orașul Cricova. În cartierul nou din 450 de case locuiesc circa 1300 persoane și autoritățile publice din oraș preocupate de crearea unor condiții optime de funcționare a serviciilor publice de gospodărie comunală și îmbunătățirea condițiilor de trai a locuitorilor a solicitat susținere din partea Urban Institute (SUA) care implementa în Republica Moldova proiectul Reforma Administrației Publice Locale implementat, proiect implementat cu suportul USAID. Solicitarea autorităților publice locale din orașul Cricova a găsit susținere în cadrul proiectului de reformă a APL, deoarece unul din obiective era consolidarea infrastructurii locale. Astfel, primăria orașului Cricova a obținut un grant pentru construcția fântânii arteziene.

La solicitarea autorităților publice locale din orașul Cricova a fost elaborată documentația de proiect privind construcția rețelei de apeduct. Astfel, au fost construite în acest cartier nou 1600 m de rețele magistrale și 1750 de rețele de distribuție până la beneficiari. Pentru fiecare beneficiar consumul de apă din apeduct este contorizat prin instalarea contoarelor individuale.

În cadrul realizării acestui proiect au fost atrași locuitorii din cartierul nou fiind convocați în cadrul a 3 adunări. De asemenea, locuitorii acestui cartier au participat la lucrările de construcție și au suportat cheltuielile de conectare la rețeaua de apeduct. Această practică de succes a fost inițiată și realizată de primăria orașului Cricova. Construcția fântânii arteziene a permis asigurarea cu apă potabilă a circa 1300 persoane, locuitori al orașului Cricova.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

Realizarea acestei practici a permis asigurarea cu apă potabilă a unui cartier nou din 450 case sau a circa 1300 locuitori. Drept rezultate a acestei practici putem menționa următoarele:

- Crearea unei rețele unice de asigurare centralizată a orașului Cricova cu apă potabilă.
- Asigurarea cartierului nou cu apă potabilă centralizat pentru 450 de case și circa 1300 de locuitori.
- Contorizarea consumului de apă potabilă.
- Sensibilizarea populației privind importanța implicării, inclusiv, prin contribuții și lucrări în soluționarea problemelor de interes local.

5. Costul / implicațiile financiare

Costul lucrărilor privind construcția fântânii arteziene, rețelei de apeduct în cartierul nou au fost estimate la suma de circa 400 mii lei.

Costul fântânii arteziene a fost de circa 230 mii lei, susținerea financiară provenind din cadrul Reforma Administrației Publice Locale, restul surselor financiare fiind alocate din bugetul orășenesc Cricova. Contribuția comunității a constituit 28 mii lei și s-a referit, în special, la costurile lucrărilor de conectare la rețeaua de apeduct.

6. Elemente inovatoare

Elementele inovatoare ale acestei practici constau în faptul că administrația publică locală din orașul Cricova în scopul soluționării problemei privind asigurarea orașului cu apă potabilă centralizată a argumentat necesitatea construcției unei fântâni arteziene și a obținut un grant în cadrul unui proiect național de reformă a administrației publice locale. De asemenea, s-a reușit implicarea populației în realizarea acestui proiect la capitolul construcția rețelei de apeduct din cartierul nou.

7. Lecții învățate

Această practică ne-a învățat că există modalități de soluționare a problemelor stringente în situațiile în care în bugetul local nu sunt prevăzute surse financiare pentru realizarea unor proiecte de infrastructură. Reușita soluționării unor proiecte similare depinde în mare măsură de inițiativa și creativitatea autorităților publice locale, și de gradul de mobilizare a comunității în soluționarea problemelor de interes local.

8. Schimb de experiență cu alte comunități

Rezultatele pozitive a acestei practici au fost împărtășite cu alte autorități

publice locale în speranța că le va ajuta în realizarea proiectelor similare pentru localitățile sale.

9. Promovarea practicii

Ar fi bine venit dacă în municipiul Chișinău vor fi organizate seminare pentru schimbul de experiență în realizarea practicilor de succes.

Category IV

Making energy more efficient and improving local infrastructure

Name of practice No.8

Building of a underground water in the town of Cricova

OUTLINE:

The town of Cricova is supplied in a centralized way with drinking water from underground wells. The water from the underground water well is pumped in 2 tanks having a volume of 200 m³ and 500 m³. From these tanks, through the main

pipeline and the distribution pipelines the drinking water is provided in a centralized way to consumers. In order for one new district of 450 households to be connected to the network of water pipelines it was necessary to have an additional source of water, because the 3 already existing underground wells were not able to supply water to the new district. In the year 2003, under the project Local Government Reform implemented by Urban Institute with support from USAID, an underground water well has been drilled which allowed for the centralized supply of drinking water round the clock for the new district. Over the course of 2005-2006 in this district there were built 1600 m of main pipeline networks and 1750 of distribution networks within the district. The community contributed also to the building of distribution network.

During the years 2011-2012 it is anticipated to expand the drinking water supply system for a newly-built district of 120 households. It is anticipated to build 1500 m of main pipeline networks and 1250 m of distribution networks.

Locality: Cricova town, municipality of Chisinau

Population: 10.000 residents

Mayor: Valentin Guțan

Actors involved: local public authorities in the town of Cricova, Urban Institute, residenst of New District in the town of Cricova

Implementation time-frame: 2003–2006

OUTPUTS:

1. Setting up a unique network of centralized supply with drinking water in the town of Cricova.
2. Centralized supply of drinking water to the 450 households in the district, about 1300 residents.
3. Measuring of drinking water consumption by meters.
4. Raising awareness of population with regard to the importance of participating including by contributions and works in finding solutions to issues of local interest.

Financing:

Funds from the project Local Government Reform, community contribution.

Categoria IV	Eficientizarea energiei și îmbunătățirea infrastructurii locale
Denumirea practicii nr.9	Schimbarea geamurilor la liceul teoretic "A. Mateevici" din orașul Cricova

1. Din sumar

Liceul "A.Mateevici" din orașul Cricova a fost construit în anul 1980 și până în prezent nu a fost supus unei reparații capitale cu schimbarea ferestrelor și ușilor. Ferestrele existente erau într-o stare tehnică nesatisfăcătoare, nu asigurau conservarea energiei, fapt care contribuia la un consum excesiv de surse energetice micșorarea temperaturii în auditorii în perioada rece a anului, și respectiv, creșterea cheltuielilor din bugetul orașenesc pentru asigurarea unor condiții optime de funcționare a instituției preuniversitare. La inițiativa părinților și în scopul creării condițiilor optime de studii autoritățile publice locale din orașul Cricova au solicitat Fondului de Investiții Sociale din Moldova realizarea unui proiect privind schimbarea geamurilor vechi cu geamuri termopan la liceul "A.Mateevici". Comunitatea, în special părinții liceenilor, au participat cu o contribuție în mărime de 15% din bugetul proiectului.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: orașul Cricova, mun. Chișinău

Populația: 10.000 de persoane

Actorii implicați: APL Cricova, Fondul de Investiții Sociale din Moldova, administrația liceului, părinții liceenilor

Primar: Valentin Guțan

Perioada de implementare: 2006

2. Descrierea problemei

În instituțiile de învățământ preuniversitar elevii își petrec o perioadă îndelungată de timp. De starea tehnică a clădirii, de dotarea cu utilitățile necesare depinde în cea mai mare măsură și condițiile în care elevii își fac studiile. De circa 25 de ani după darea în exploatare liceul „A.Mateevici” nu a fost supus unei reparații capitale, lucrările de reparație limitându-se la cele curente în sălile de clase și coridoare. În liceul „A. Mateevici” din orașul Cricova își fac studiile circa 760 de elevi. În urma exploatării intensive de lungă durată o parte din ferestre și uși s-au defectat, nu asigurau o închidere ermetică și nu asigurau protecția de zgomot, provocau pierderi mari de energie, temperaturi mai joase în sălile de clase, și respectiv, creșterea numărului de elevi cu boli respiratorii.

Nesoluționarea problemei privind reparația liceului cu schimbarea geamurilor și ușilor ducea la înrăutățirea condițiilor de studii, creșterea cheltuielilor din

bugetul orășenesc pentru agent termic, creșterea incidenței cu boli respiratorii printre profesori și elevi. Astfel, prin soluționarea acestei probleme s-au creat condiții optime de muncă și studii și s-a asigurat o eficiență energetică mai mare prin micșorarea consumului de energie.

3. Descrierea practicii

În urma realizării acestui proiect au fost îmbunătățite condițiile de studii pentru elevi și corpul didactic copii inclusiv conservarea energiei termice. Astfel, beneficiari sunt circa 760 elevi ai liceului teoretic „A.Mateevici”.

În scopul creării condițiilor optime de studii și la inițiativa conducerii liceului și părinților liceenilor autoritățile publice locale din orașul Cricova au solicitat un grant de la Fondul de Investiții Sociale din Moldova pentru realizarea unui proiect privind schimbarea geamurilor vechi cu geamuri termopan la liceul „A.Mateevici”.

În cadrul acestei practici au fost atrași atât părinții, pedagogii, cât și copiii la etapa finală proiectului când era nevoie de curățenie.

Realizarea acestei practici a fost posibilă datorită inițiativei conducerii liceului și părinților elevilor din liceul „A.Mateevici”, susținerii din partea autorităților publice locale și participării comunității cu contribuția necesară pentru realizarea proiectului.

4. Rezultatele la nivel de comunitate

Realizarea acestei practici a permis îmbunătățirea condițiilor de studii pentru 760 copii și condițiilor de muncă pentru profesori. Drept rezultate a acestei practici putem menționa următoarele:

- Micșorarea numărului de îmbolnăviri a căilor respiratorii legate de hipotermie în sălile de clase.
- Asigurarea conservării energiei în cadrul liceului și micșorarea cheltuielilor bugetare pentru energie.
- Implicarea comunității în soluționarea problemelor legate de crearea condițiilor optime de funcționare a instituțiilor preuniversitare.

5. Costul / implicațiile financiare

Proiectul de schimbare a geamurilor și ușilor la liceul „A.Mateevici” a fost realizat cu suportul financiar al Fondului de Investiții Sociale din Moldova. Bugetul proiectului a fost de 75 mii de dolari SUA. Contribuția comunității a fost în mărime de 15% din bugetul proiectului.

6. Elemente inovatoare

Elementele inovatoare ale acestei practici constau în faptul că autoritățile

publice locale din orașul Cricova, confruntându-se cu problema lipsei resurselor financiare disponibile în bugetul orășenesc pentru crearea condițiilor optime de funcționare a liceului din localitate au reușit să obțină un grant de la Fondul de Investiții Sociale din Moldova pentru realizarea unui proiect de reparație a liceului cu schimbarea ferestrelor și ușilor.

Fiind o procedură deja trecută ar fi utilă și altor localități ca o modalitate de implementare a unui proiect în domeniul funcționării serviciilor sociale.

7. Lecții învățate

Această practică ne-a învățat că există modalități de soluționare a problemelor stringente în situațiile în care în bugetul local nu sunt prevăzute surse financiare pentru realizarea asigurării condițiilor optime de funcționare a instituțiilor publice din localitate. Reușita soluționării unor proiecte similare depinde în mare măsură de inițiativa și susținerea din partea autorităților publice locale.

8. Schimb de experiență cu alte comunități

Rezultatele pozitive a acestei practici au fost împărtășite cu alte autorități publice locale în speranța că le va ajuta în realizarea proiectelor similare pentru localitățile sale.

9. Promovarea practicii

Category IV

Making energy more efficient and improving local infrastructure

Name of practice No.9

Changing windows in the theoretical high school "A.Mateevici"

OUTLINE:

The high school "A.Mateevici" in the town Cricova was built in 1980 and since then has not been no major renovation has been done, the windows and doors have not been changed since then. The existing windows were in a bad state, without

Locality: town of Cricova, municipality of Chisinau

Population: 10.000 residents

Mayor: Valentin Guțan

Actors involved: local public authorities in the town of Cricova, Social Investment Fund of Moldova, leadership of High school, parents of high school students

Implementation time-frame: 2006

thermo-insulation. This fact lead to an excessive consumption of energy, to the decrease in temperature in the classrooms during the cold season and, consequently, increase in expenses incurred by the town budget so as to ensure adequate conditions for the secondary educational institution. Upon initiative from parents and with a view to provide adequate conditions for study, local authorities from Cricova have requested the Social Investment Fund in Moldova to implement a project in order to replace the old windows with double glass windows in the high school "A.Mateevici". The community, in particular, the parents of high school students has contributed 15% of the total project budget.

OUTPUTS:

1. Creation of adequate conditions for study for 760 students of high school "A.Mateevici".
2. Decrease in the number of cases of respiratory diseases due to low temperature in the classrooms.
3. Insulation of high school building and the decrease in budget expenses for heating.
4. Participation of population in settling issues associated with creating best conditions for functioning of secondary school.

Financing:

Funds allocated by the Social Investment Fund of Moldova, contribution of community.

Categoria IV	Eficientizarea energiei și îmbunătățirea infrastructurii locale
Denumirea practicii nr.10	Renovarea fântânii arteziene și construcția traseului nou pentru aprovizionarea cu apă a locuitorilor satului Trușeni

Ar fi bine venit dacă în municipiul Chișinău vor fi organizate seminare pentru schimbul de experiență în realizarea practicilor de succes.

1. Din sumar

Locuitorii din regiunea Ișacova și zona de centru al satului Trușeni se confruntau cu problema lipsei apeductului pentru asigurarea centralizată cu apă. În aceste sectoare locuiesc circa 1500 de locuitori, se află gimnaziul nr. 99 și mai mulți agenți economici. Această situație crea incomodități zilnice în viața cotidiană a locuitorilor, în desfășurarea activității gimnaziului și a agenților economici, care prestează servicii în alimentația publică. În scopul asigurării populației din regiunea Ivașcova și zona de centru, a Gimnaziului nr. 99, agenților economici cu apă centralizată din bugetul comunei Trușeni au fost alocate surse financiare pentru renovarea fântânii arteziene și construcția traseului nou de apeduct. Prin concurs a fost selectată compania care a efectuat lucrările de construcție. În prezent zona de centru a satului și regiunea Ișacova beneficiază de apă centralizată prin apeduct.

INFORMAȚII GENERALE

Localitatea: comuna Trușeni, municipiul Chișinău

Populația: 8600 de persoane

Primar: Ion Apostol

Actorii implicați: Autoritățile locale ale comunei Trușeni

Perioada de implementare: 2009-2010

Primarul din perioada implementării: Mihail Secrieru

2. Descrierea problemei

De circa 20 de ani populația din 2 sectoare (regiunea Ivașcova și zona de centru) din satul Trușeni din cauza defectiunii fântânii arteziene nu beneficiu de apă centralizată. Din cauza neexploatării timp îndelungat apeductul s-a deteriorat. Anterior fântâna arteziană și apeductul erau la balanța gospodăriei agricole. Apa din fântâna arteziană era utilizată în scopuri tehnice, conținând hidrogen sulfurat. Pentru necesități tehnice și potabile era utilizata apa din fântâni. Pentru reparația fântânii arteziene și renovarea sistemului de apeduct erau necesare surse financiare considerabile, care în bugetul local nu erau prevalente. Această situație era de circa 2 decenii.

Astfel, de această problema erau afectate 2 sectoare ale satului, în care locuiau circa 1500 de locuitori, Gimnaziul nr.99 în care își fac studiile 345 elevi

și personalul didactic și auxiliar, în ceea ce privește respectarea normelor sanitare și igienice, precum și mai mulți agenți economici cu activitate în domeniul alimentației publice.

3. Descrierea practicii

Beneficiarii direcți ai implementării proiectului de renovare a fântânii arteziene și construcția traseului nou pentru aprovizionare cu apă sunt 380 de gospodării în care locuiesc 1500 persoane, gimnaziul nr. 99 și agenții economici amplasați în regiunea Ivașcova și zona de centru a satului Trușeni. În total beneficiari sunt circa 2000 persoane.

În scopul asigurării populației cu apă centralizat, creării condițiilor optime de funcționare a gimnaziului, blocurilor sanitare, blocului alimentar și a agenților economici din regiunea Ivașcova și zona de centru consiliul comunal Trușeni la solicitarea primarului comunei a alocat surse financiare din bugetul comunei pentru efectuarea lucrărilor de renovare și construcție a fântânii arteziene și a rețelei de apeduct.

Lucrările de reparație și construcție a fântânii arteziene și apeductului au fost efectuate de o companie specializată, selectată prin concurs care a propus cele mai bune condiții și garanții asupra lucrărilor efectuate.

În procesul realizării acestui proiect s-a implicat și populația din aceste sectoare zone achitând costurile de conectare la rețelele magistrale, însă unele gospodării nu dispuneau de sursele financiare sau nu se grăbeau să se conecteze. Consumul de apă este contorizat, pentru fiecare consumator fiind instalat câte un contor de apă individual, și respectiv se achită consumul real de apă.

4. Rezultatele acestei practici la nivel de comunitate

Drept rezultat al acestei practici la nivel cantitativ a fost soluționată problema asigurării centralizate cu apă a regiunii Ivașcova și zonei de centru, adică circa 2000 persoane beneficiază de apă din apeduct. Drept rezultate a acestei practici putem menționa următoarele:

- reparația fântânii arteziene.
- asigurarea centralizată cu apă potabilă pentru 1500 de locuitori, gimnaziul nr. 99 și agenți economici din zonă.
- contorizarea consumului de apă potabilă.
- crearea condițiilor optime pentru funcționarea Gimnaziului nr. 99 și a agenților economici.

5. Costul / implicațiile financiare ale implementării acestei practici

Proiectul a fost finanțat în întregime din sursele financiare din bugetul comunei Trușeni în mărime de 1.601.000 lei.

Populația satului – 380 de gospodării au achitat costurile de conectare la

rețeaua magistrală de apeduct în mărime de 1.000 – 1.200 lei. În total populația a contribuit cu circa 405 mii lei.

6. Elemente inovatoare

Elementele inovatoare ale acestei practici constau în faptul că autoritățile publice locale din comuna Trușeni în scopul soluționării problemei privind asigurarea centralizată a unei părți a satului Trușeni cu apă a identificat sursele necesare în bugetul comunei. De asemenea, s-a reușit implicarea populației în realizarea acestui proiect la capitolul construcția rețelei de apeduct din regiunea Ivașcova și zona de centru.

7. Lecții învățate

Această practică ne-a demonstrat că autoritățile publice locale pot face față situațiilor dificile și pot găsi soluții pentru asigurarea populației cu servicii publice locale de bază. Reușita soluționării unor proiecte similare depinde în mare măsură de inițiativele autorităților publice locale, și de gradul de mobilizare a comunității în soluționarea problemelor de interes local.

8. Schimb de experiență cu alte comunități

Rezultatele pozitive a acestei practici au fost împărtășite cu alte administrații publice locale în speranța că le va ajuta în realizarea proiectelor similare pentru localitățile sale.

9. Promovarea practicii

Ar fi bine venit dacă în municipiul Chișinău vor fi organizate seminare pentru schimbul de experiență în realizarea practicilor de succes.

Category IV

Making energy more efficient and improving local infrastructure

Name of practice No.10

Renovation of underground water well.
Building a new pipeline for supply of drinking water to the village people of Truseni comune**OUTLINE:**

The local community, which consists of about 1500 residents and where the school no. 99 is located, would face the issue of centralized provision of drinking water. This situation would create daily inconveniences of local community, of High School activities, enterprises

that deliver services for food catering. In order to meet the demands of local community with regard to drinking water, the commune budget has allocated funds for the renovation of underground water well and building a new water pipeline. Via a bidding the company to carry out the works was selected.

Locality: commune of Truseni, municipality of Chisinau

Population: 8600 residents

Mayor: Ion Apostol

Actors involved: Local authorities of Truseni commune

Implementation time-frame: 2009-2010

Mayor during implementation time: Mihail Secrieru

OUTPUTS:

1. Renovation of underground water well.
2. Centralized provision of drinking water for 1500 residents, lower secondary school No. 99 and local enterprises.
3. Adequate conditions for work of lower secondary school No. 99

Financing:

Truseni commune budget